

Reforma a rozvoj výuky Biofyziky pro potřeby 21. století

Číslo výzvy: **IPo - Oblast 2.2 (výzva 15)**

Reg. č. projektu: **CZ.1.07/2.2.00/15.0215**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Světlosběrné systémy fotosyntetických organismů

Tomáš Polívka

Ústav fyzikální biologie
Jihočeská univerzita

NO. 4865 January 26, 1963

N A T U R E

355

TRANSFER OF ENERGY FROM BACTERIOCHLOROPHYLL TO A REACTION CENTRE DURING BACTERIAL PHOTOSYNTHESIS

By W. J. VREDENBERG and DR. L. N. M. DUYSSENS

Biophysical Laboratory, State University, Nieuwsteeg 18, Leyden

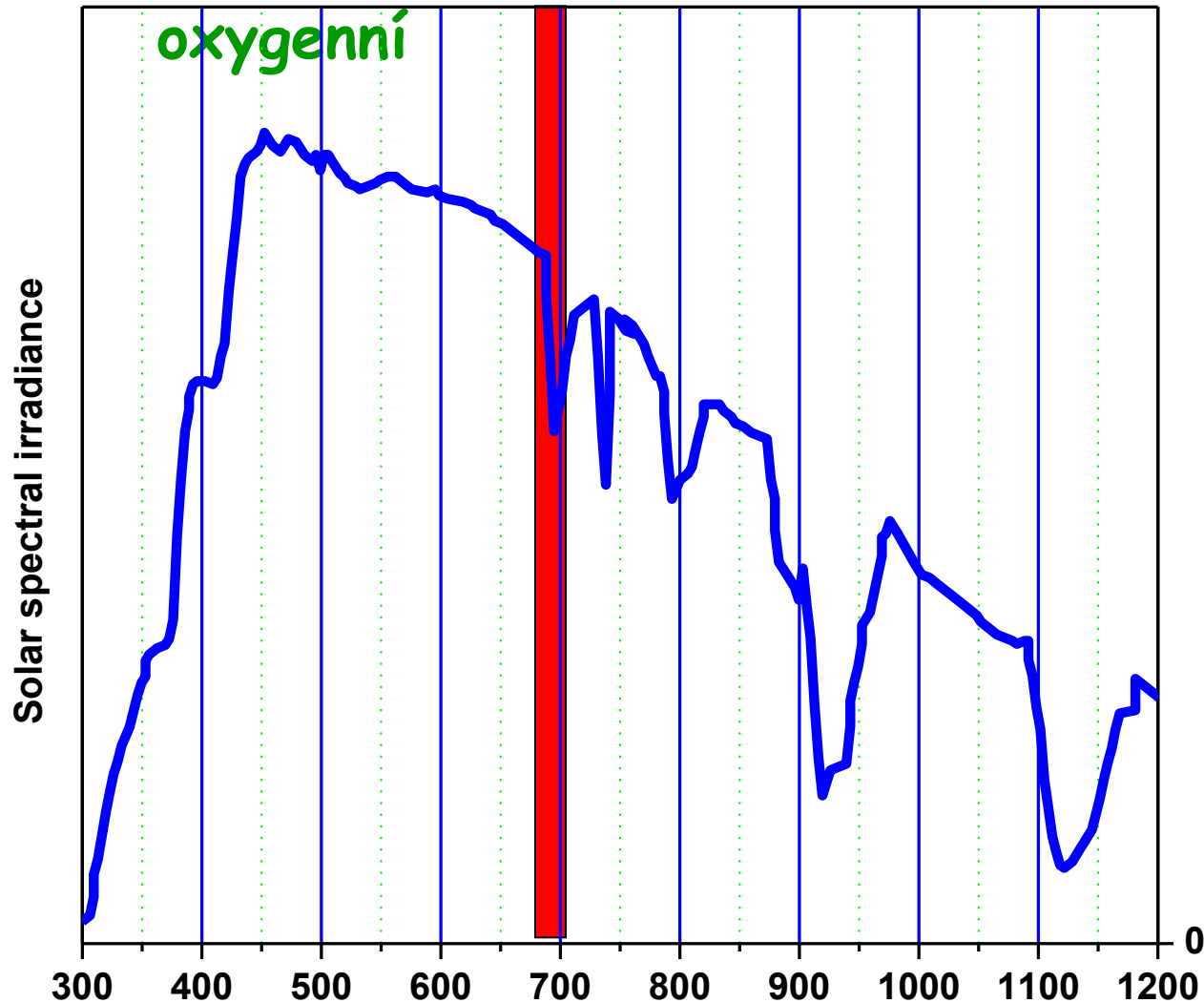
Světlosběrný systém = anténa

Cover photo from
Ph.D. Thesis by
M. Visser

Spektrum slunečního záření

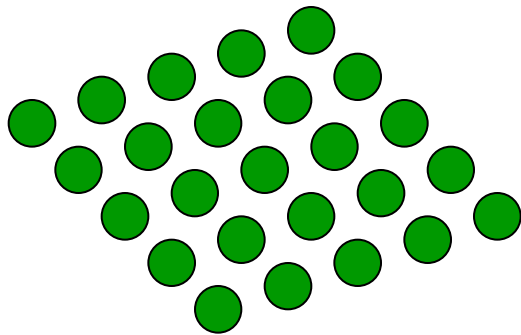
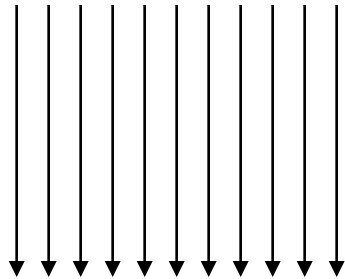
$$0.2\text{--}2 \text{ mE m}^{-2} \text{ s}^{-1} = 10^{20}\text{--}10^{21} \text{ fotonů m}^{-2} \text{ s}^{-1}$$

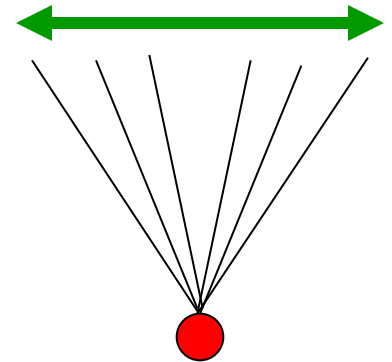
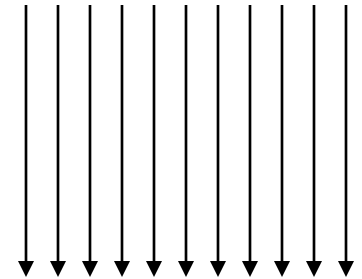
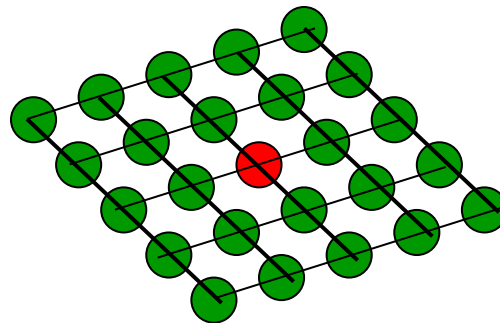
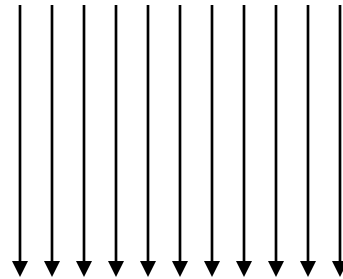
Proč antény?

$$0.2-2 \text{ mE m}^{-2} \text{ s}^{-1} = 10^{20}-10^{21} \text{ fotonů m}^{-2} \text{ s}^{-1}$$

Účinný průřez molekuly chlorofylu: $\sim 1 \text{ Å}^2$

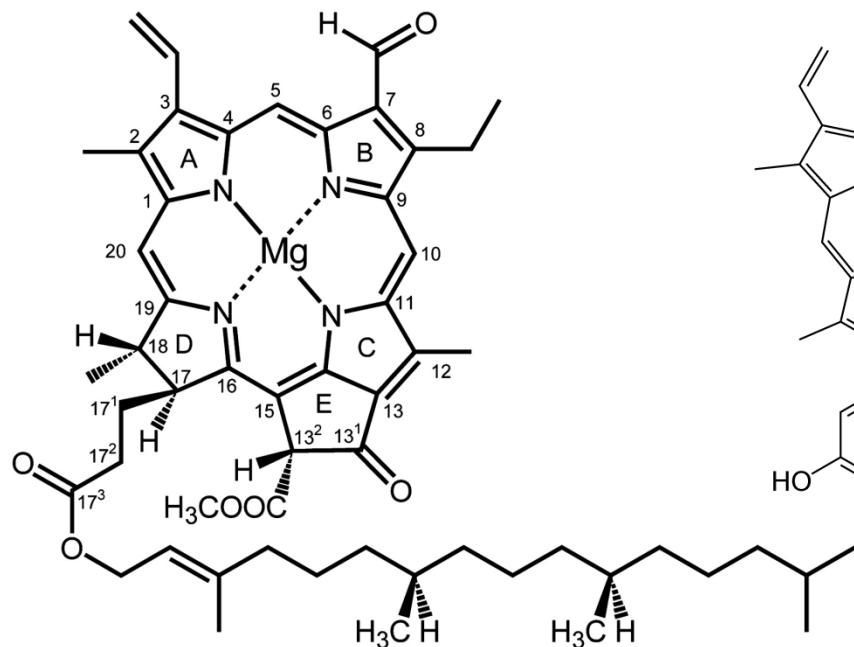

$1-10 \text{ fotonů Chl}^{-1} \text{ s}^{-1}$

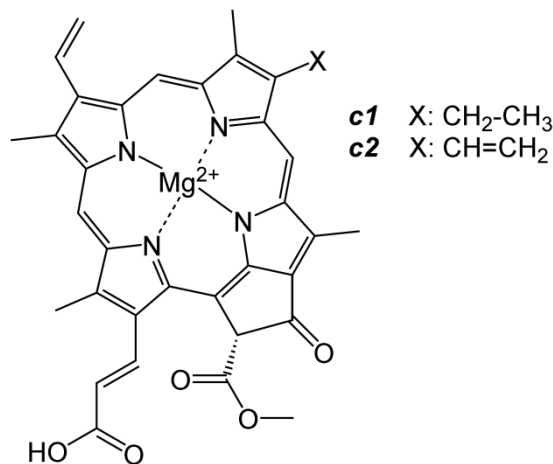

Zvýšení intenzity až 10^2-10^6

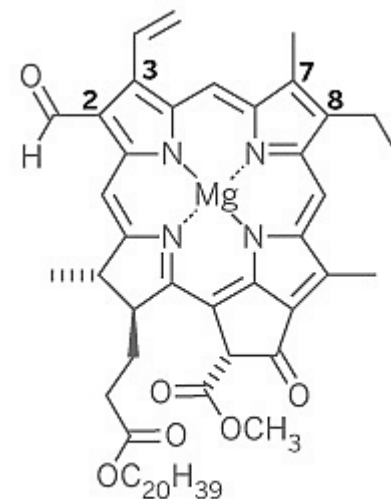
Chlorofyly

Chlorofyl a,b,d

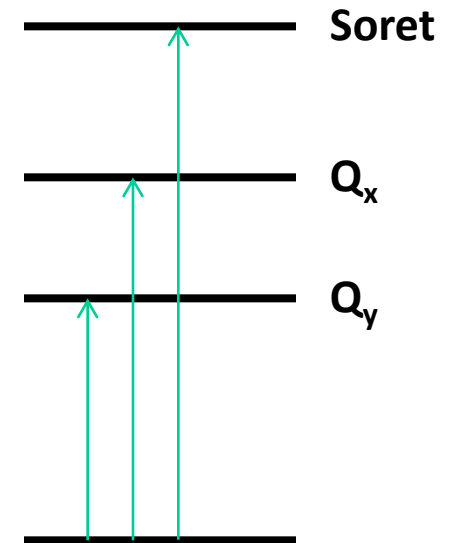
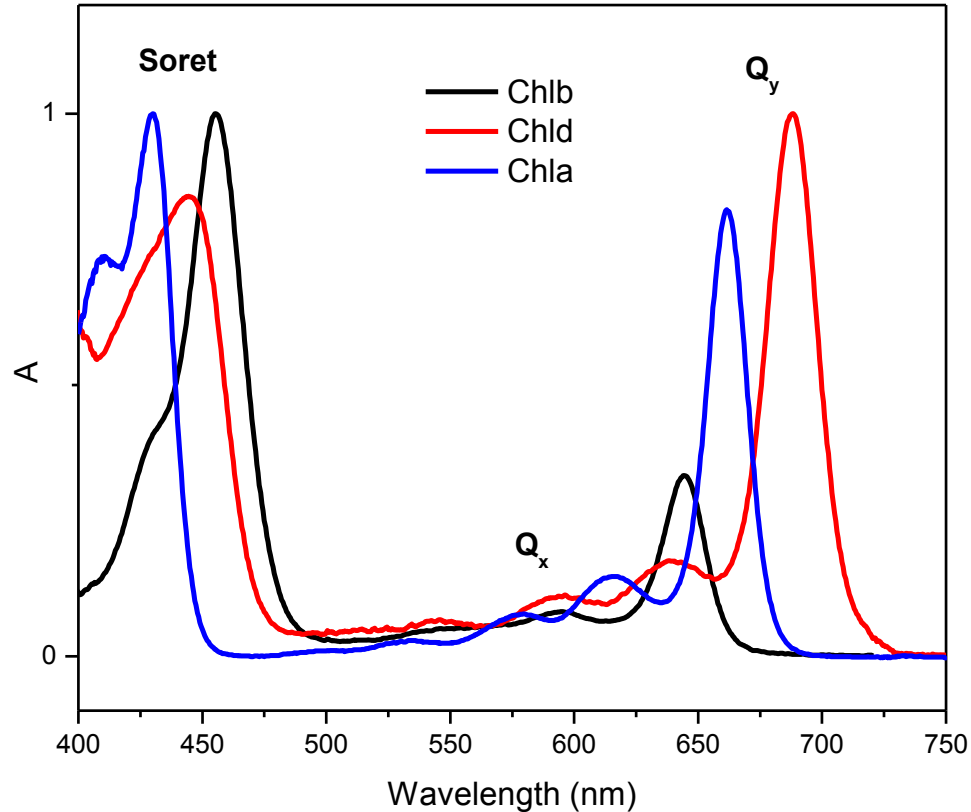
Chlorofyl c

Chlorophyll f

	Chlorophyll a	Chlorophyll b	Chlorophyll c1	Chlorophyll c2	Chlorophyll d	Chlorophyll f
Molecular formula	C ₅₅ H ₇₂ O ₅ N ₄ Mg	C ₅₅ H ₇₀ O ₆ N ₄ Mg	C ₃₅ H ₃₀ O ₅ N ₄ Mg	C ₃₅ H ₂₈ O ₅ N ₄ Mg	C ₅₄ H ₇₀ O ₆ N ₄ Mg	C ₅₅ H ₇₀ O ₆ N ₄ Mg
C2 group	-CH ₃	-CH ₃	-CH ₃	-CH ₃	-CH ₃	-CHO
C3 group	-CH=CH ₂	-CH=CH ₂	-CH=CH ₂	-CH=CH ₂	-CHO	-CH=CH ₂
C7 group	-CH ₃	-CHO	-CH ₃	-CH ₃	-CH ₃	-CH ₃
C8 group	-CH ₂ CH ₃	-CH ₂ CH ₃	-CH ₂ CH ₃	-CH=CH ₂	-CH ₂ CH ₃	-CH ₂ CH ₃
C17 group	-CH ₂ CH ₂ COO-Phytol	-CH ₂ CH ₂ COO-Phytol	-CH=CHCOOH	-CH=CHCOOH	-CH ₂ CH ₂ COO-Phytol	-CH ₂ CH ₂ COO-Phytol
C17-C18 bond	Single (chlorin)	Single (chlorin)	Double (porphyrin)	Double (porphyrin)	Single (chlorin)	Single (chlorin)
Occurrence	Universal	Mostly plants	Various algae	Various algae	Cyanobacteria	Cyanobacteria

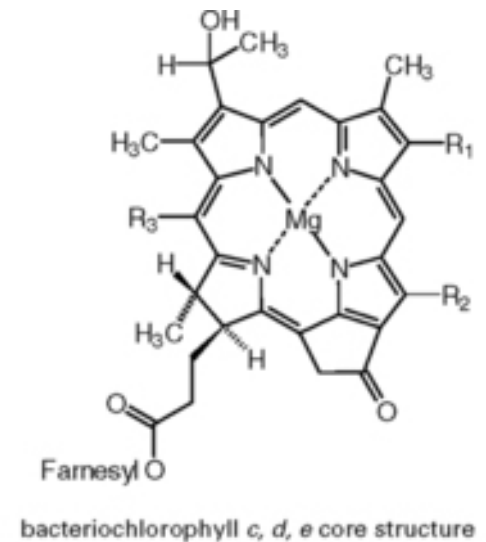
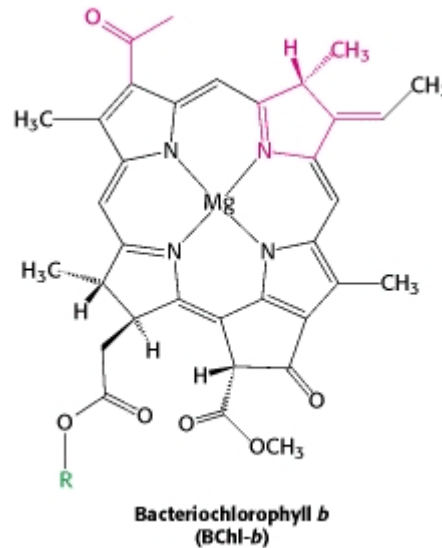
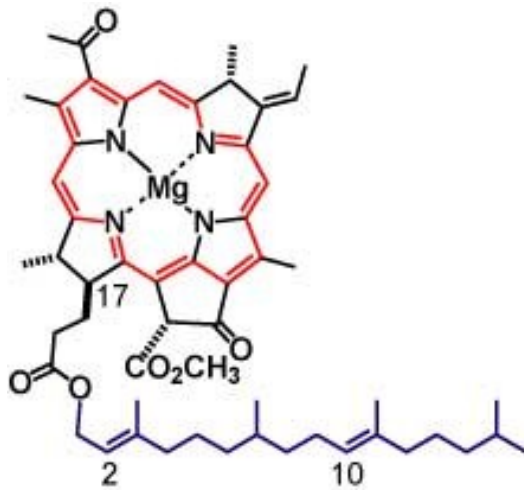
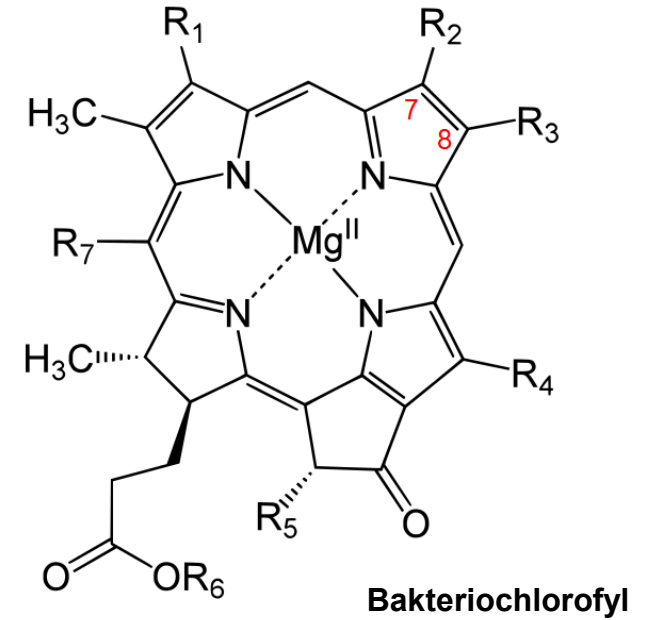
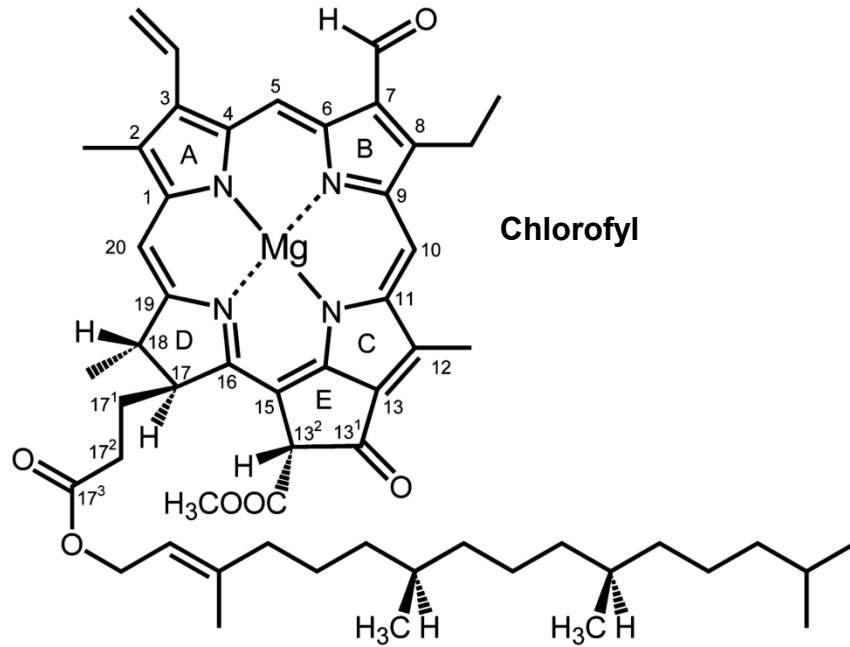
Spektroskopie chlorofylů

Intenzita absorpčních pásů je dána dipólovým momentem přechodu

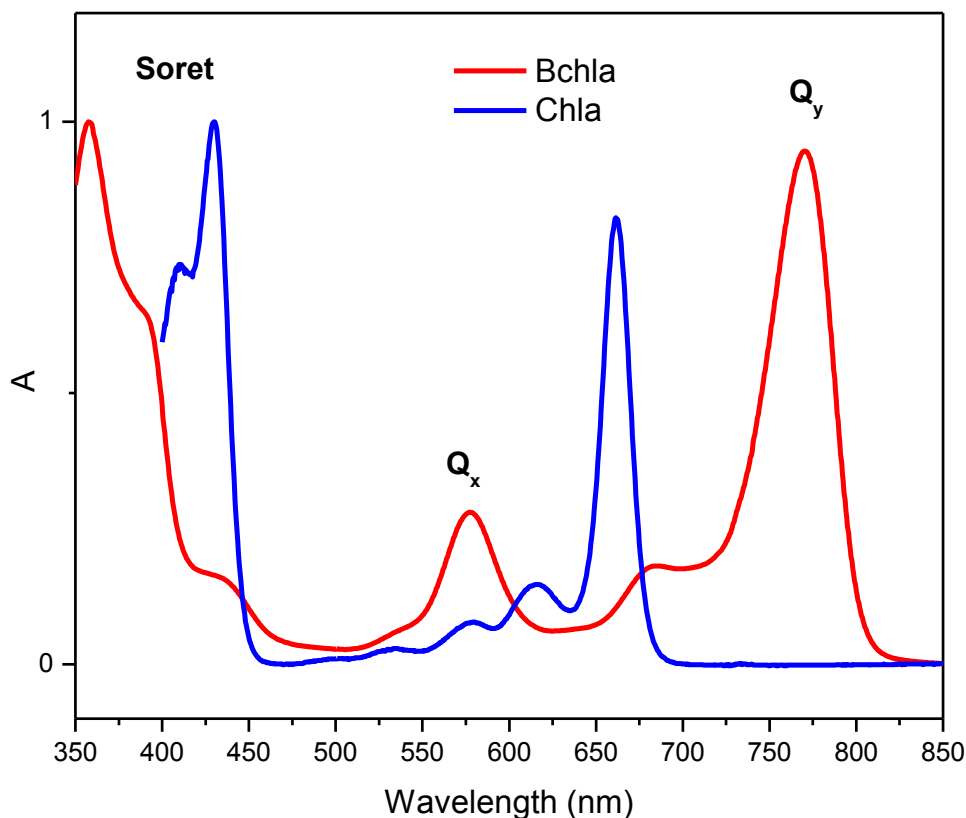
Polohy absorpčních pásů dány interakcí s prostředím

Bakteriochlorofyly

Spektroskopie bakteriochlorofylů

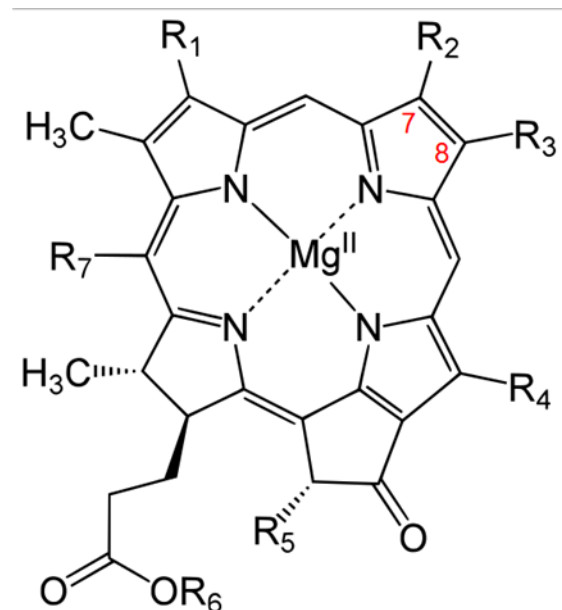

	Q _y	Soret
BChl-a	770	365
BChl-b	795	375
BChl-c	665	435
BChl-d	655	425
BChl-e	655	470
BChl-g	765	365

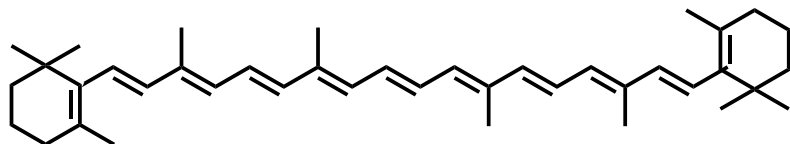
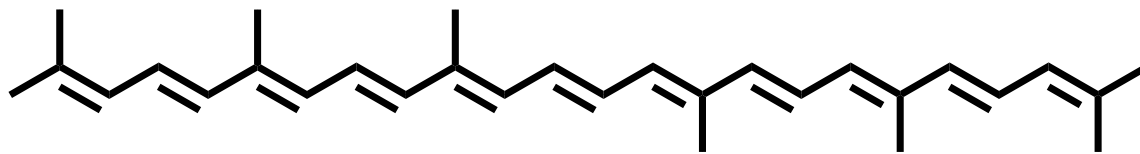
Dvě skupiny:

a, b, g obsahují C-C vazbu mezi uhlíky 7 a 8

c, d, e obsahují C=C vazbu mezi uhlíky 7 a 8

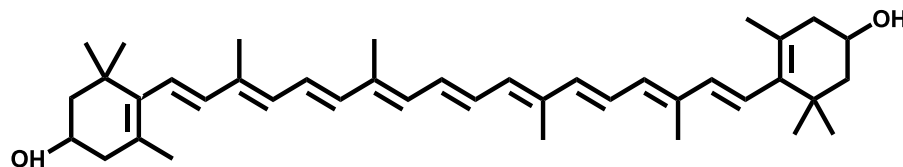
Karotenoidy

β -carotene

Izolován v roce 1831

Karoteny (uhlovodíky)

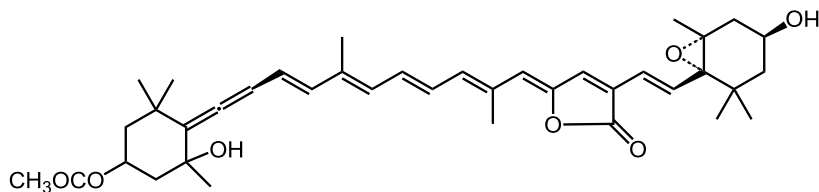
Zeaxanthin

Izolován v roce 1837

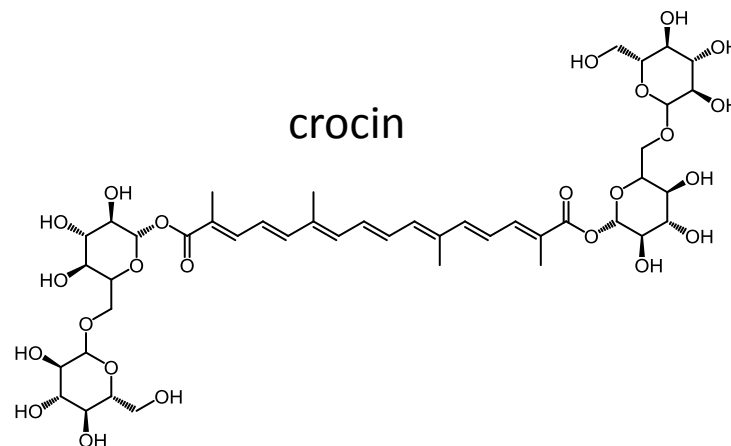
Xantofyly (obsahují kyslík)

Značná variabilita, dosud popsáno přibližně 1000 různých karotenoidů

peridinin

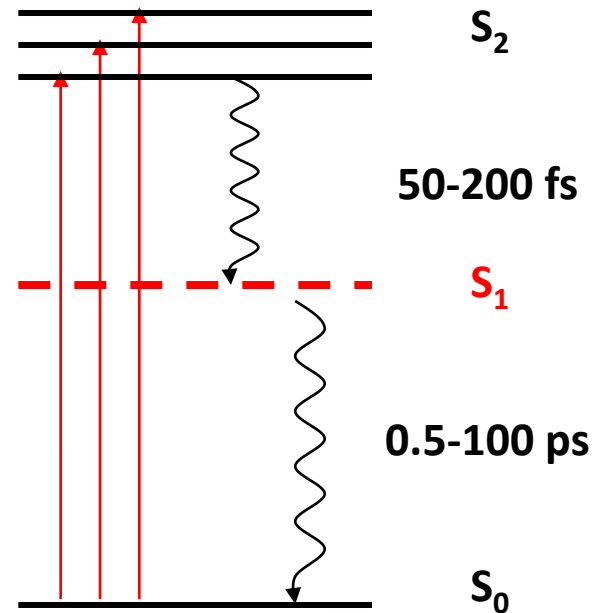
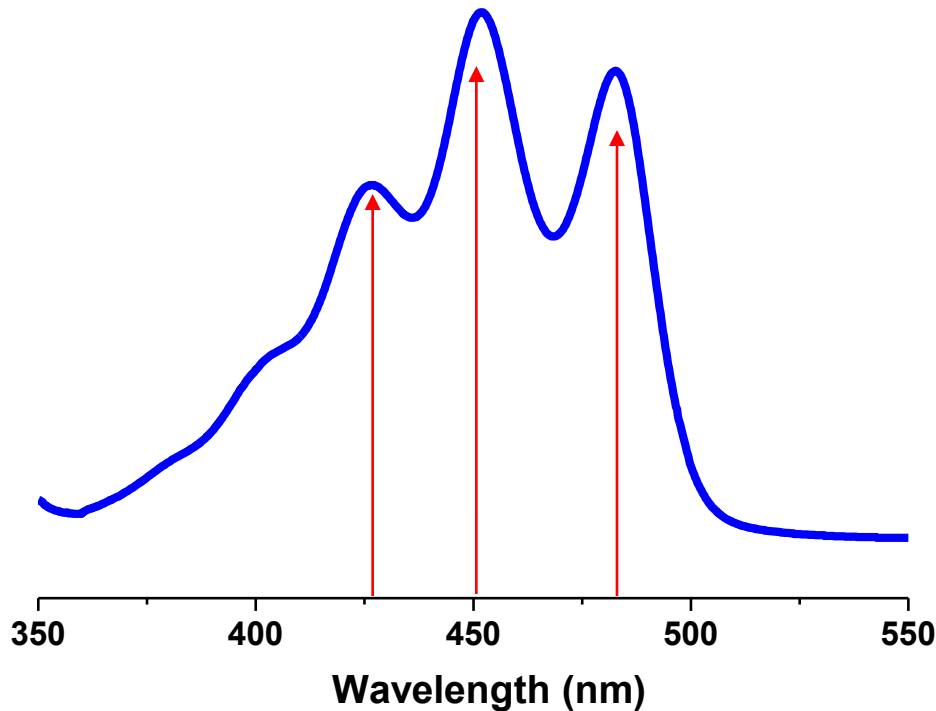
crocin

Syntetizovány pouze rostlinami a mikroorganismy, celková produkce $\sim 10^8$ tun ročně

Moran & Jarvik, Science 2010 – mšice se syntézou karotenoidů!

Spektroskopie karotenoidů

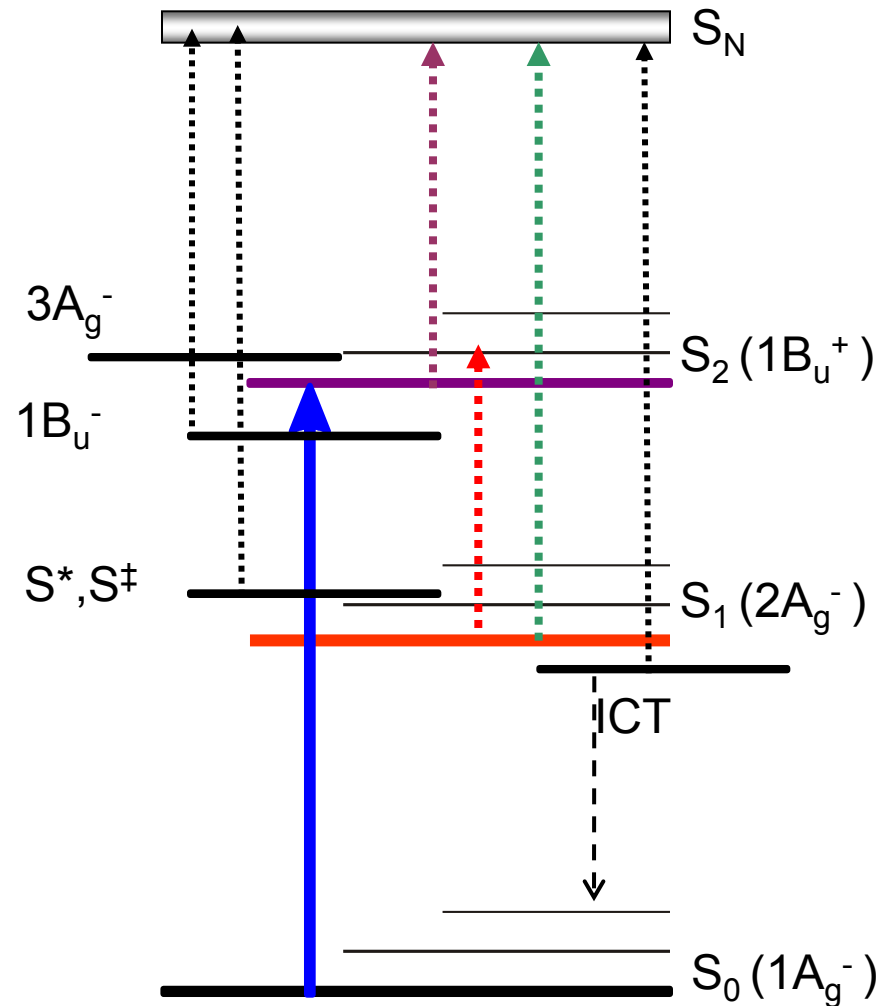
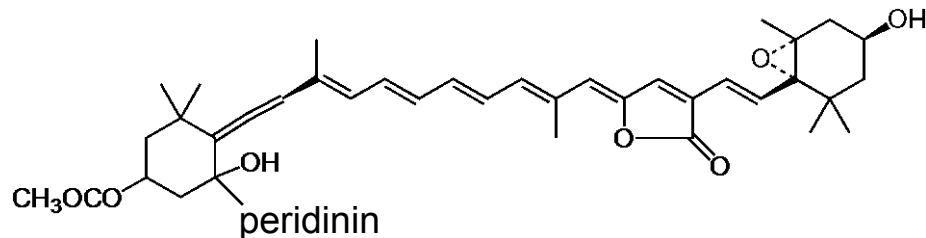
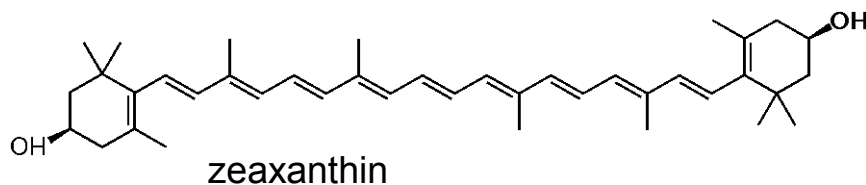
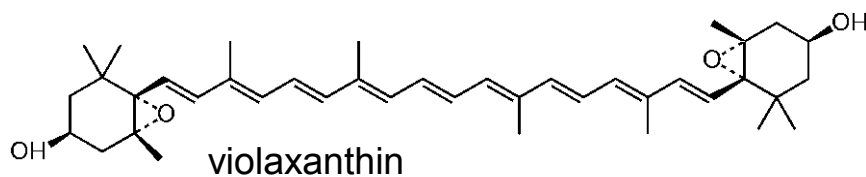
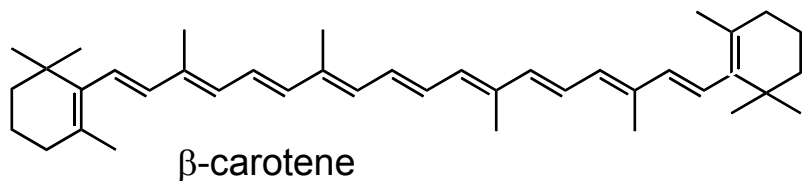
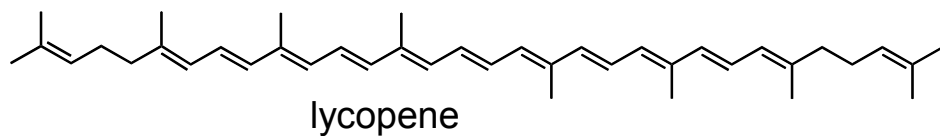

Přírodní barviva, silně absorbují v modro-zelené oblasti spektra

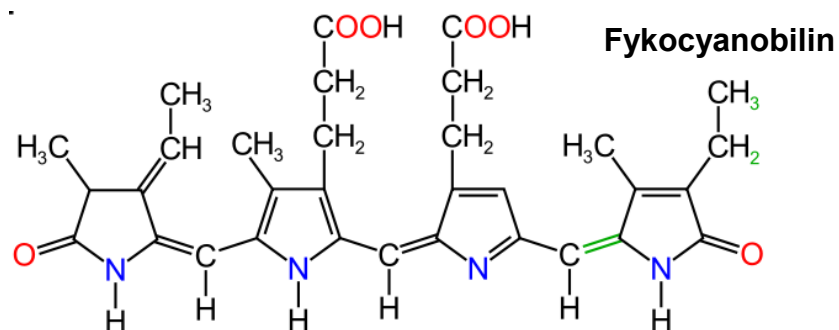
Na rozdíl od jiných barviv, nemají téměř žádnou emisi ($\Phi < 10^{-4}$)

Zakázaný excitovaný stav ležící níže než absorbující energetický stav
Schulten & Karplus, Chem. Phys. Lett. 1972, 14, 305.

Excitované stavy karotenoidů

Fykobiliny

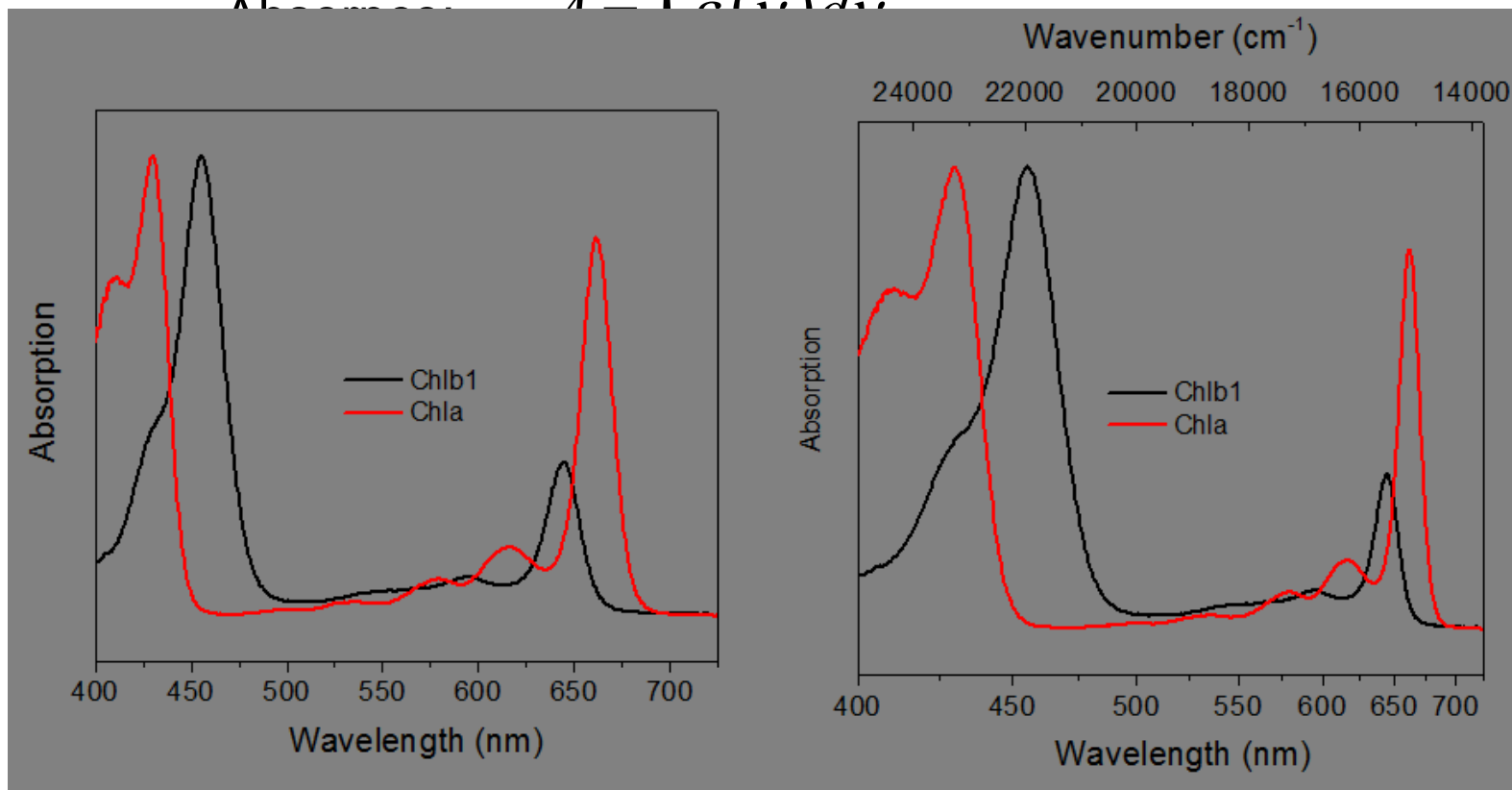

Absorpční pásy

Lambert-Beerův zákon $A(\lambda) = \log \frac{I_0}{I} = \log \frac{1}{T} = C\varepsilon(\lambda)l$

I_0 – intenzita před vzorkem, I – intenzita za vzorkem,
 l – optická dráha ve vzorku, C – koncentrace, ε – extinkční koeficient

$$A = \int \varepsilon(\nu) d\nu$$

Absorpce, síla oscilátoru a dipólový moment přechodu

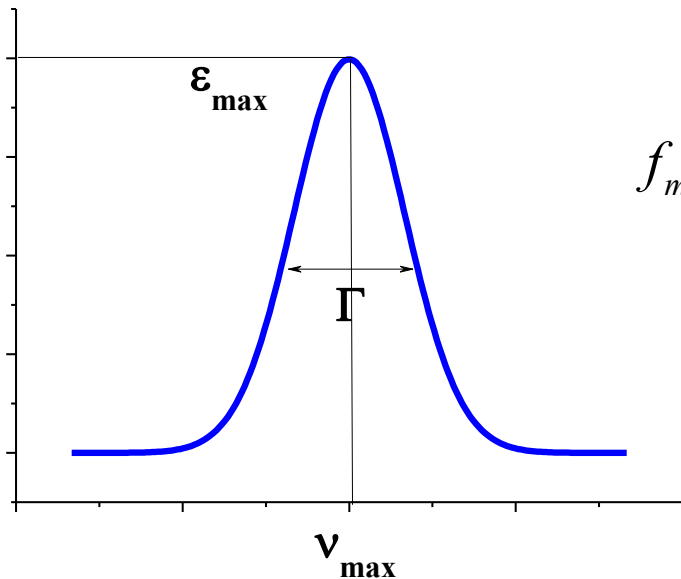
Síla oscilátoru přechodu m-n:
$$f_{mn} = \frac{4\varepsilon_0 m_e c^2 \ln 10}{N_A e^2} \cdot A = 4.319 \times 10^{-9} \text{ M.cm}^2 A$$

Pro Gaussovský absorpční pás pološířky Γ s extinkčním koeficientem v maximu $\varepsilon_{\max}$ platí

$$f_{mn} = 4.319 \times 10^{-9} \frac{\pi \varepsilon_{\max} \Gamma}{2} = 6.784 \times 10^{-9} \varepsilon_{\max} \Gamma$$

Souvislost síly oscilátoru s dipólovým momentem přechodu:

$$f_{mn} = 4.702 \times 10^{-7} \nu_{mn} |\mu_{mn}|^2$$

Užitečný vztah
(výpočet dipólového momentu
z absorpčního spektra)

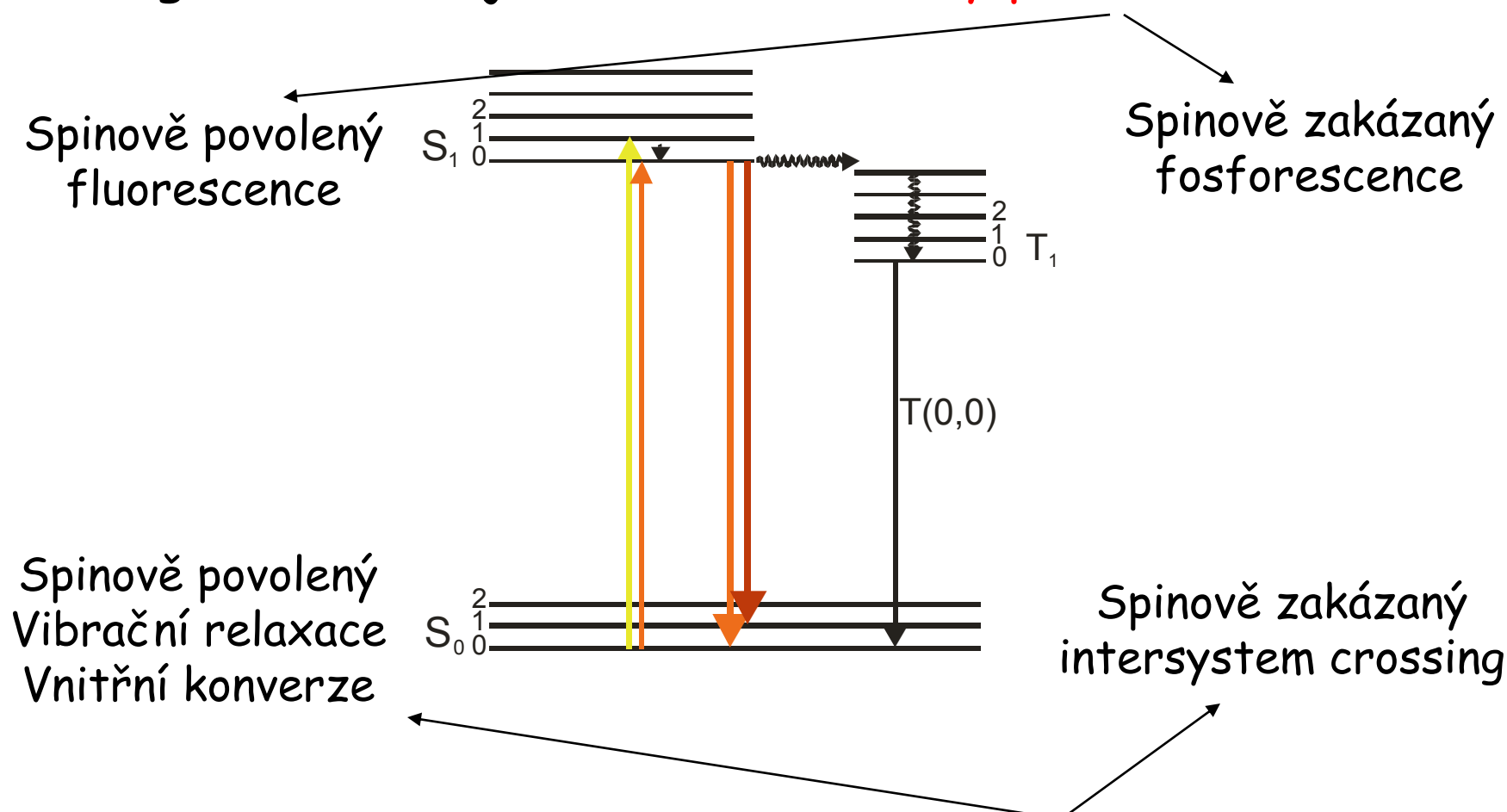
$$\mu[D] = 0.12 \sqrt{\frac{\varepsilon_{\max} \Gamma}{\nu_{\max}}}$$

Jednotky: μ – Debye, $\varepsilon_{\max}$ – $\text{M}^{-1}.\text{cm}^{-1}$, $\Gamma, \nu_{\max}$ – cm^{-1}

Typy přechodů

Zářivé vs. nezářivé

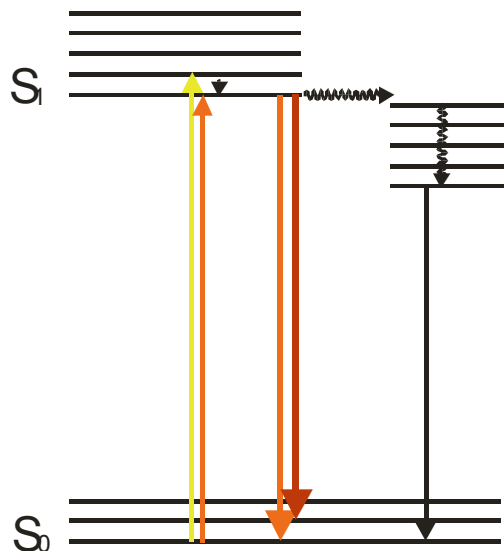
Energie uvolněná jako foton $\Rightarrow$ **zářivý přechod**

Energie disipována do prostředí $\Rightarrow$ **nezářivé přechody**

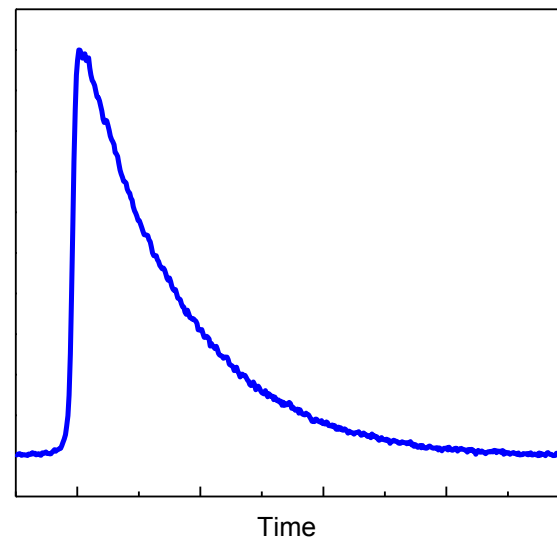

Doby života excitovaných stavů

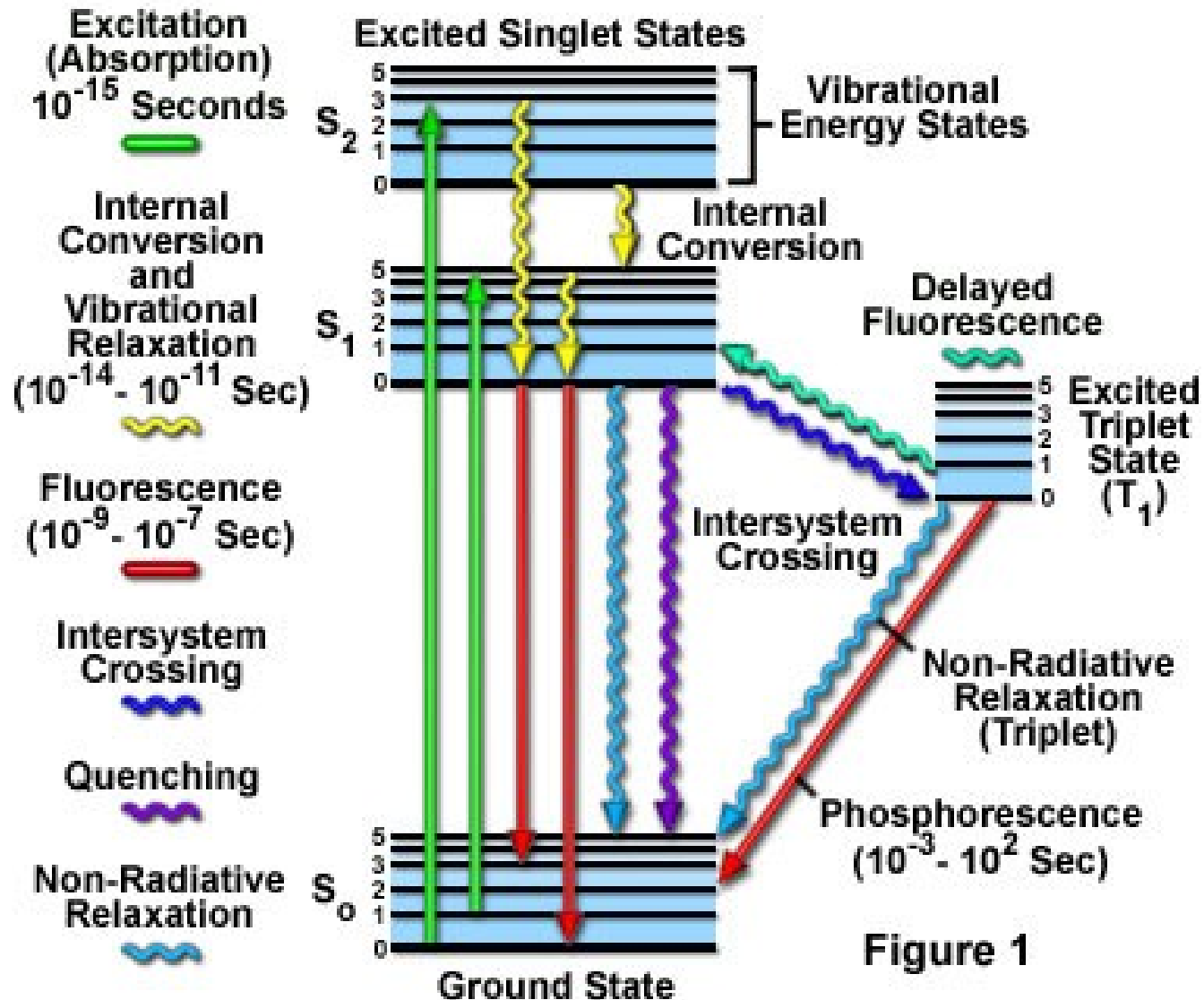
$$-\frac{d}{dt}[A^*] = k_r[A^*]$$

$$[A^*] = [A^*]_{t=0} \exp\left(-\frac{t}{\tau}\right)$$

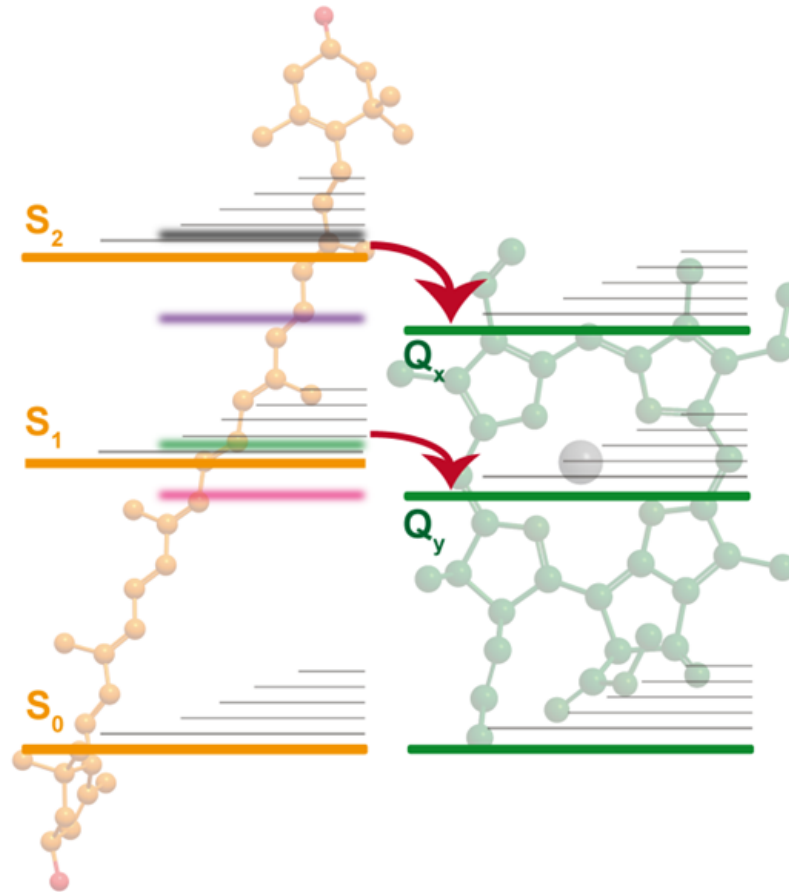

Transition	Process	Rate Constant	Timescale (Seconds)
$S(0) \Rightarrow S(1) \text{ or } S(n)$	Absorption (Excitation)	Instantaneous	10^{-15}
$S(n) \Rightarrow S(1)$	Internal Conversion	$k(\text{ic})$	10^{-14} to 10^{-10}
$S(1) \Rightarrow S(1)$	Vibrational Relaxation	$k(\text{vr})$	10^{-12} to 10^{-10}
$S(1) \Rightarrow S(0)$	Fluorescence	$k(\text{f})$ or Γ	10^{-9} to 10^{-7}
$S(1) \Rightarrow T(1)$	Intersystem Crossing	$k(\text{pT})$	10^{-10} to 10^{-8}
$S(1) \Rightarrow S(0)$	Non-Radiative Relaxation Quenching	$k(\text{nr}), k(\text{q})$	10^{-7} to 10^{-5}
$T(1) \Rightarrow S(0)$	Phosphorescence	$k(\text{p})$	10^{-3} to 100
$T(1) \Rightarrow S(0)$	Non-Radiative Relaxation Quenching	$k(\text{nr}), k(\text{qT})$	10^{-3} to 100

Jablonski Energy Diagram

Přenos energie

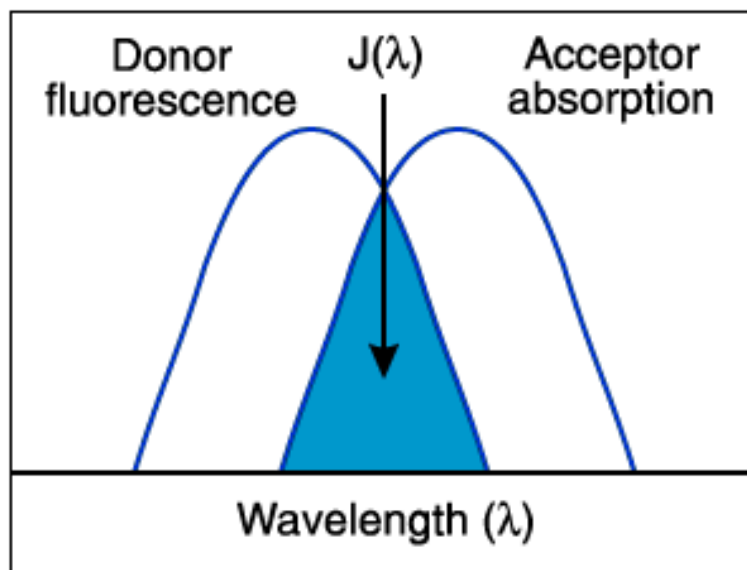
Excitovaný stav určitého pigmentu (donor) předá energii jinému pigmentu (akceptor)

Car-Chl, Chl-Chl, Chl-Car, Phyco-Chl

Energie excitovaného stavu akceptoru musí být menší (nebo maximálně stejná) než energie donoru

Překryvový integrál

Emisní spektrum donoru se musí překrývat s absorpčním spektrem akceptoru (zákon zachování energie)

$$J(\nu) = \frac{\int F_D(\nu) \varepsilon_A(\nu) d\nu}{\int F_D(\nu) \nu^4 d\nu} \qquad J(\lambda) = \frac{\int F_D(\lambda) \varepsilon_A(\lambda) \lambda^4 d\nu}{\int F_D(\lambda) d\nu}$$

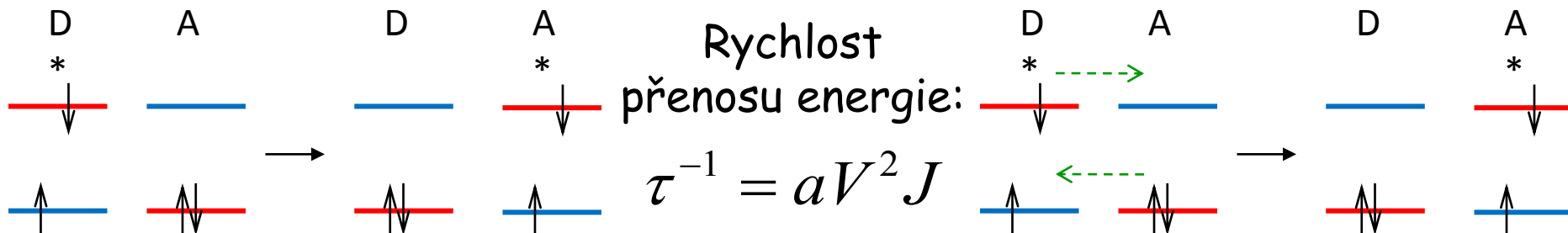
Förster

Dipólová (Coulombická) interakce

Mechanismy přenosu energie

Dexter

Výměna elektronů

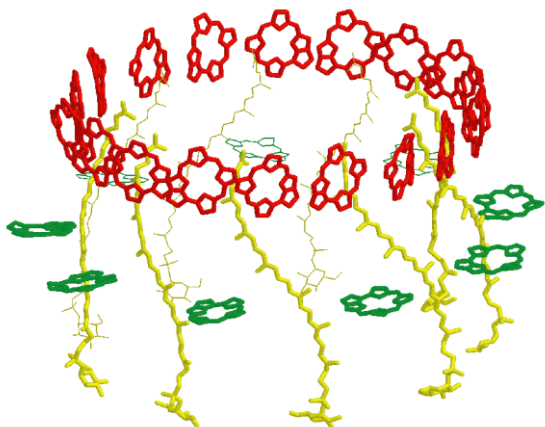
$$V_F = c \frac{\mu_D \mu_A \chi}{R^3}$$

Střední vzdálenosti (10-100 Å)
Střední velikosti dipólů
Beze změny spinu

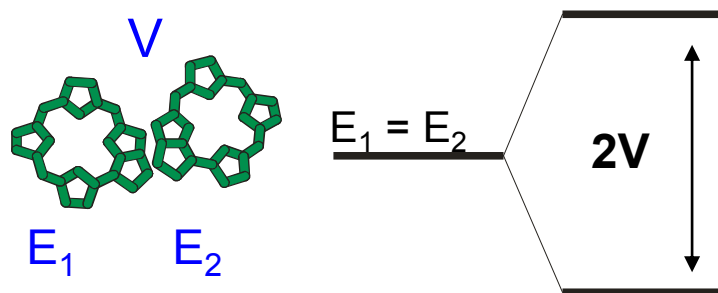
V - interakční člen
J - překryvový integrál
R - vzdálenost donor-akceptor
 χ - orientační faktor
L - souvisí s překryvem orbitalů

$$V_D \approx e^{-R/2L}$$

Malé vzdálenosti (<10 Å)
Malé dipóly
Změna spinu

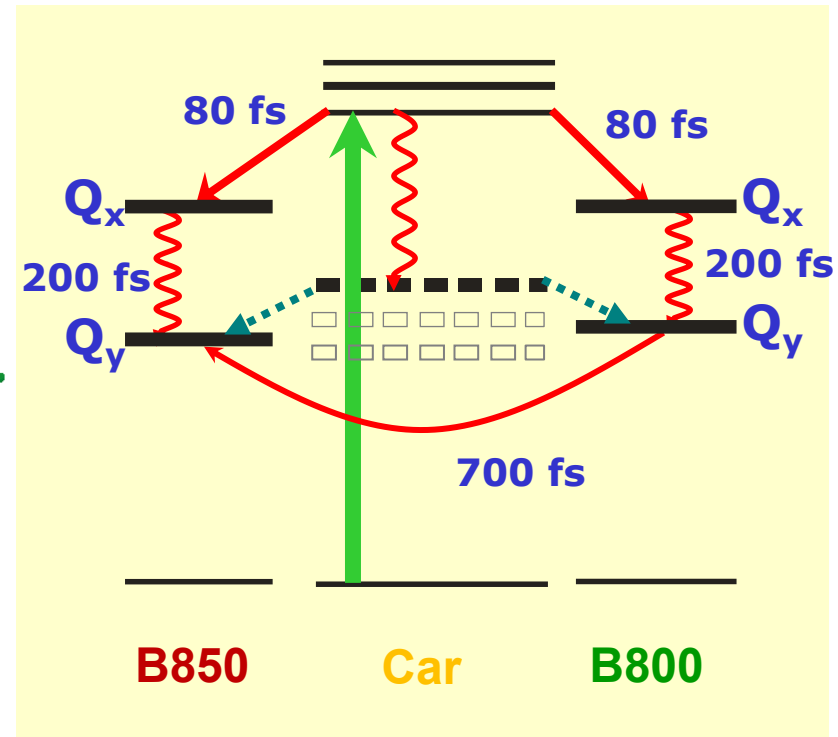
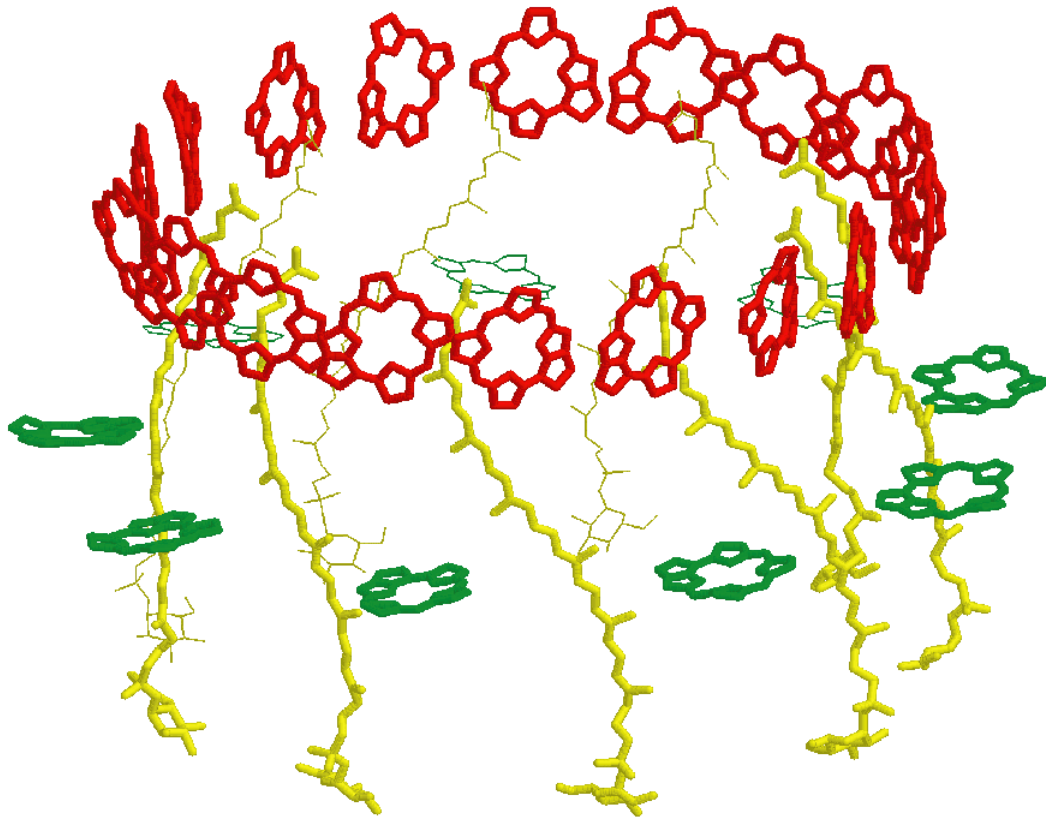
Excitonová interakce:

Malé vzdálenosti, Velké dipóly

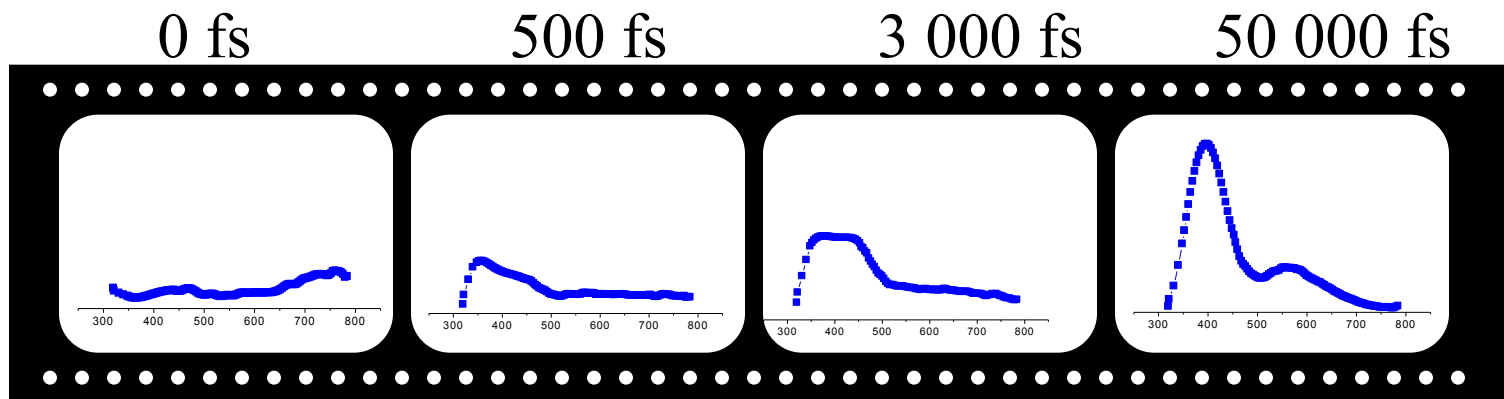
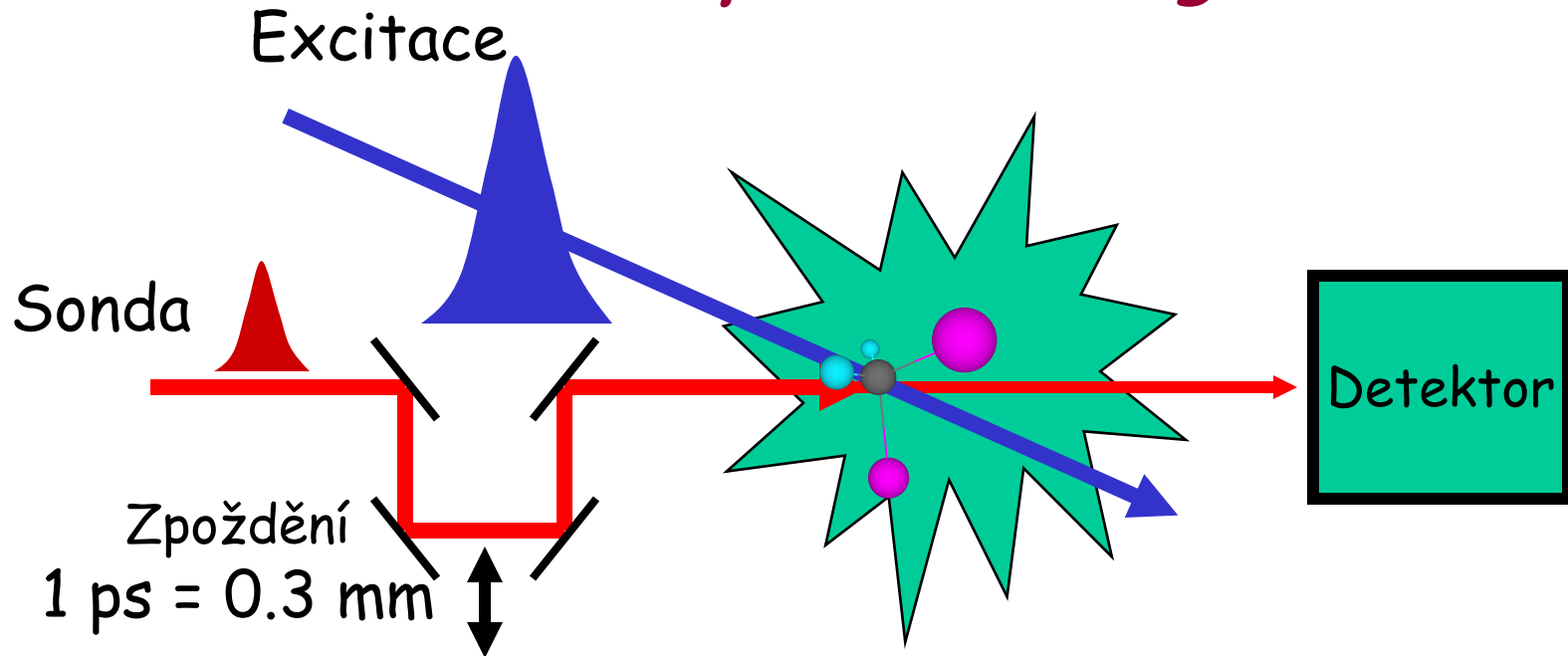
Už nelze mluvit o donoru a akceptoru, díky excitonové interakci se chovají jako jedna molekula

Příklady mechanismů (anténa purpurových bakterií)

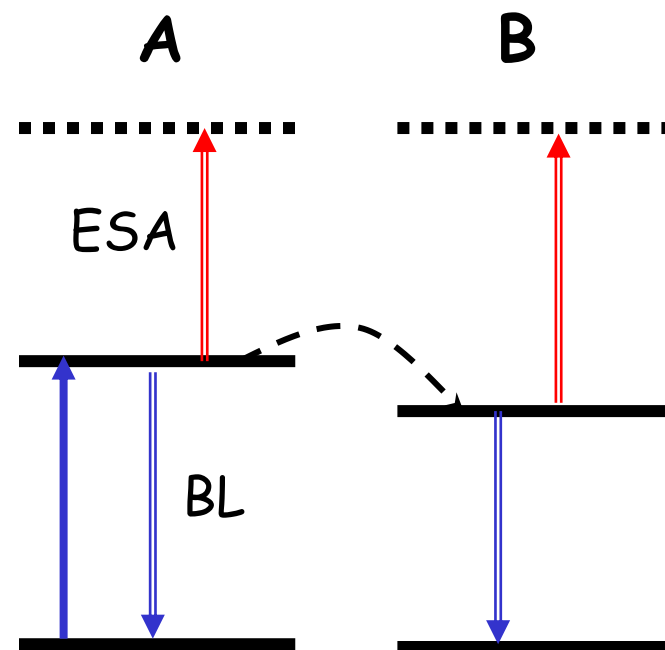
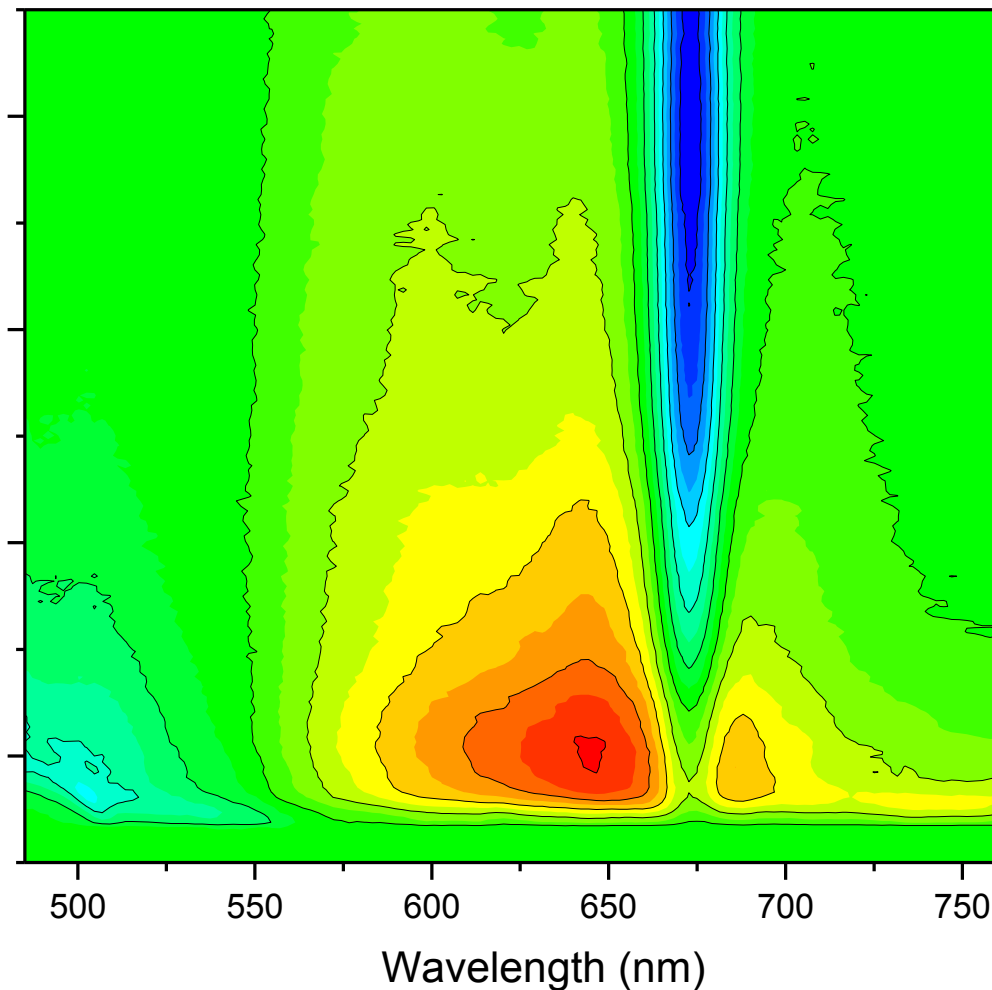

- B800-B850: **Forsterův přenos**, vzdálenost $\sim 20\text{\AA}$, relativně silné dipóly, singlet-singlet
- B850-B850: **excitonová interakce**, vzdálenost 5-6 $\text{\AA}$, silné dipóly
- Car-B850: **modifikovaný Forster** (problém se zakázanými stavy, akceptor jako exciton)
- Pokud se BCcl B850 dostane do tripletního stavu, dochází ke zhášení tripletů triplet-tripletní přenosem mezi B850 a karotenoidem: **Dexterův přenos**, zanedbatelný dipól, malá vzdálenost, spinově zakázaný

Měření přenosu energie

Měření přenosu energie

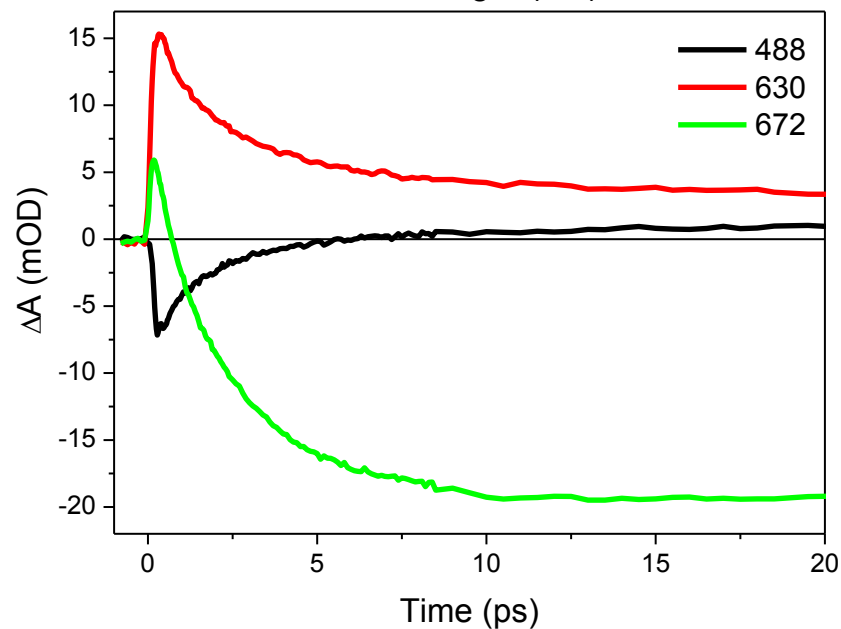
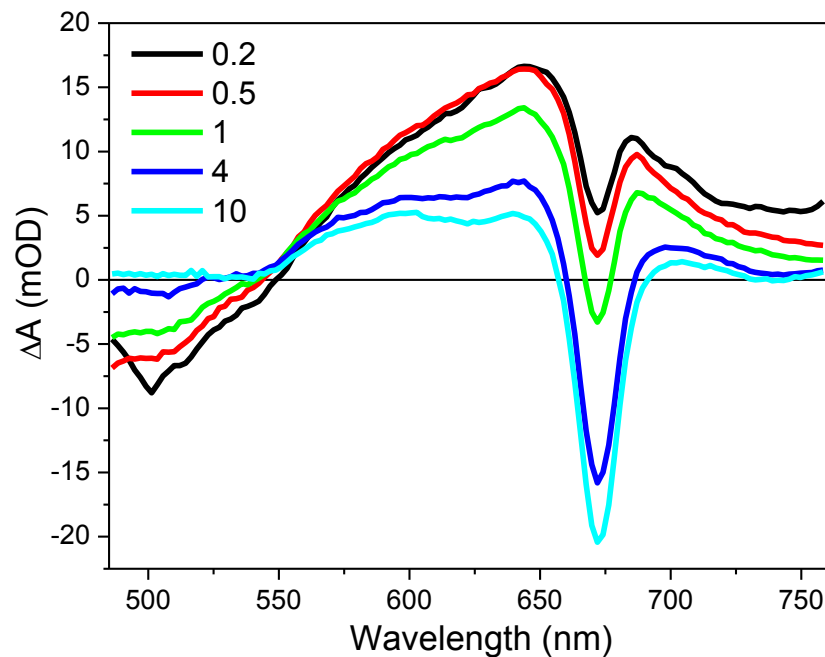
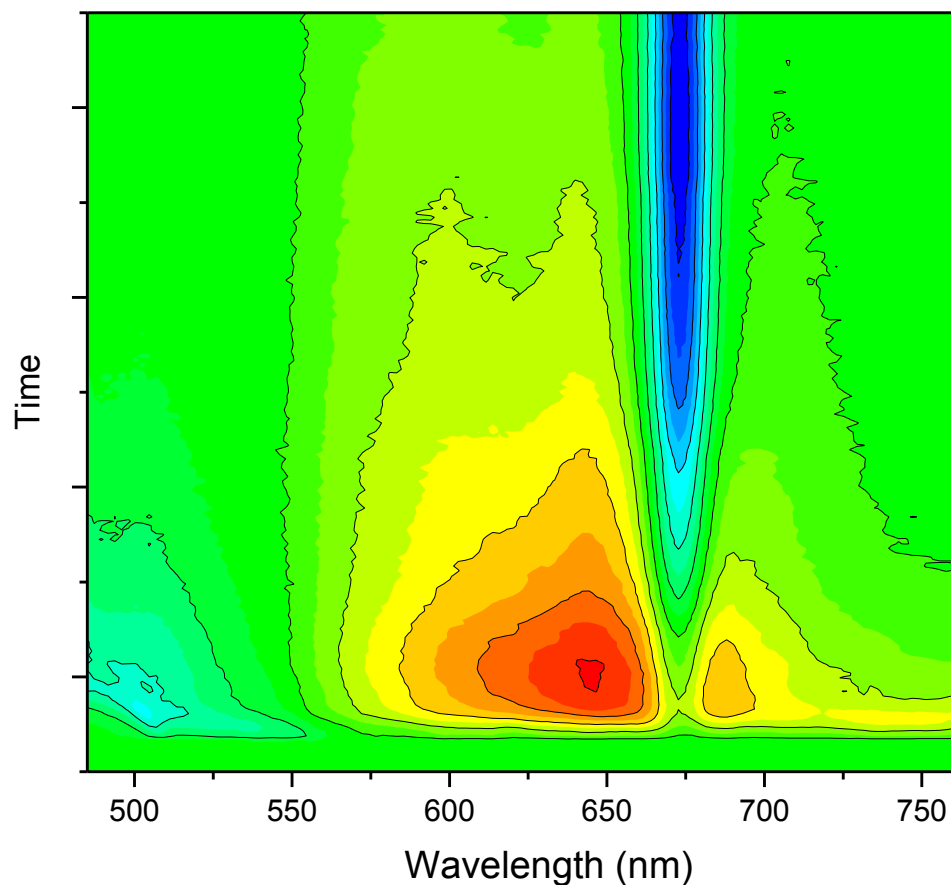
ESA - excited state absorption
BL - bleaching

Obecně možné využít k sledování jakéhokoliv procesu za předpokladu, že výchozí molekula/produkt mají rozumně definované spektrum

Časová škála: 50 fs až 1 ns

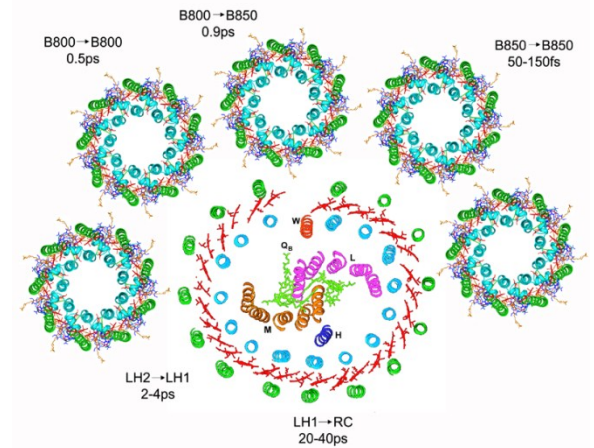
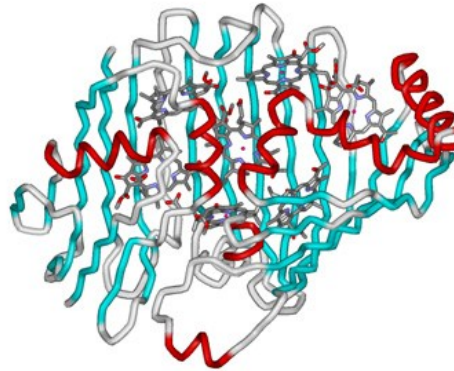
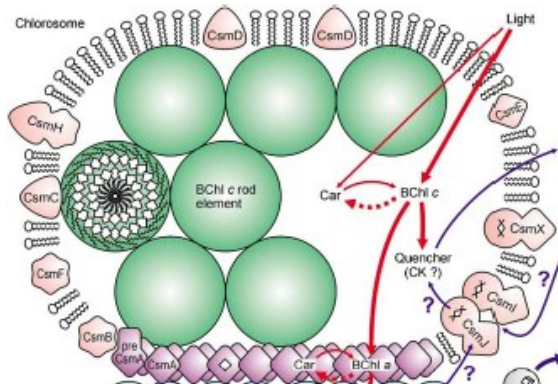
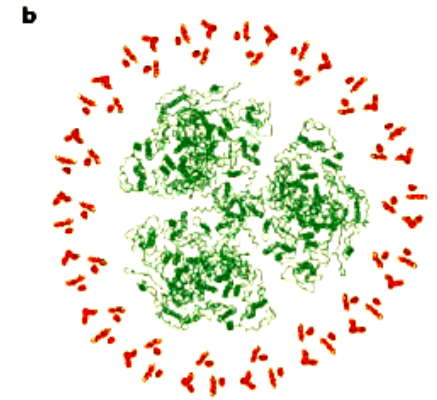
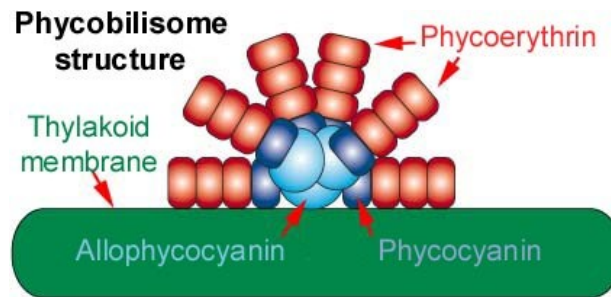
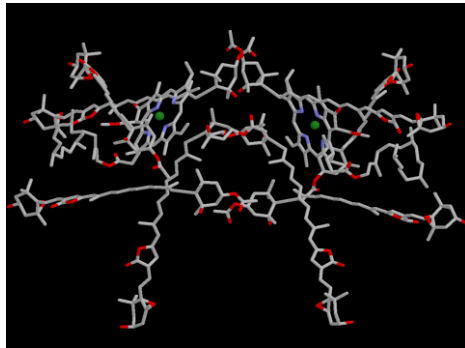
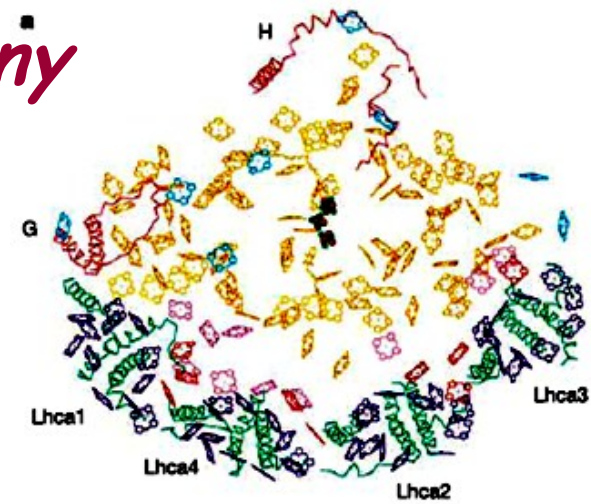
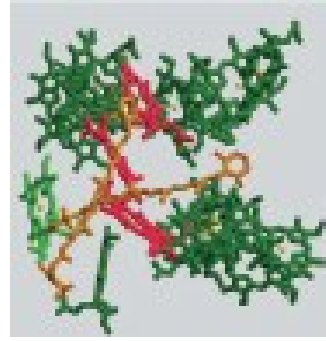

Měření přenosu energie

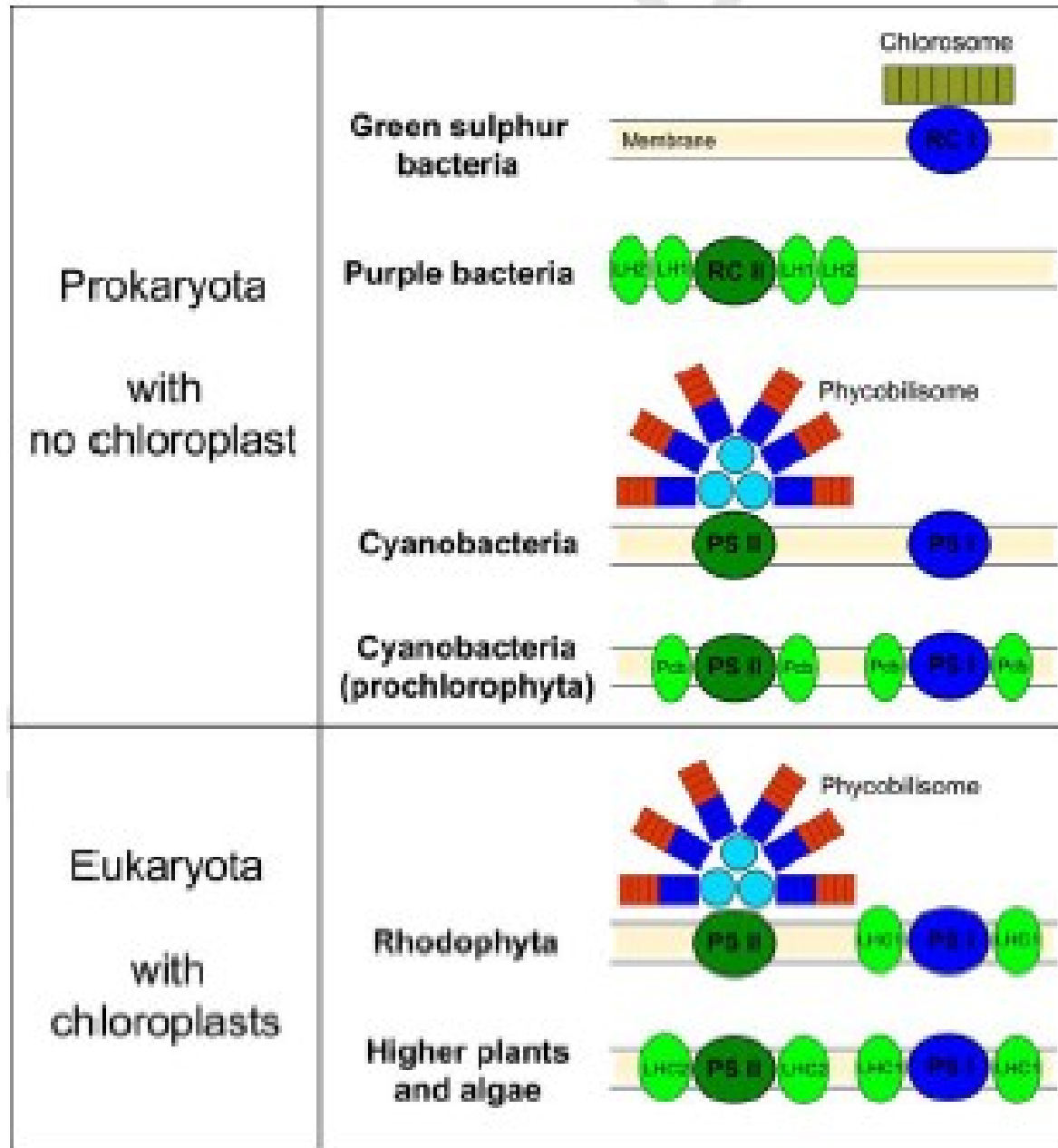

Global fitting

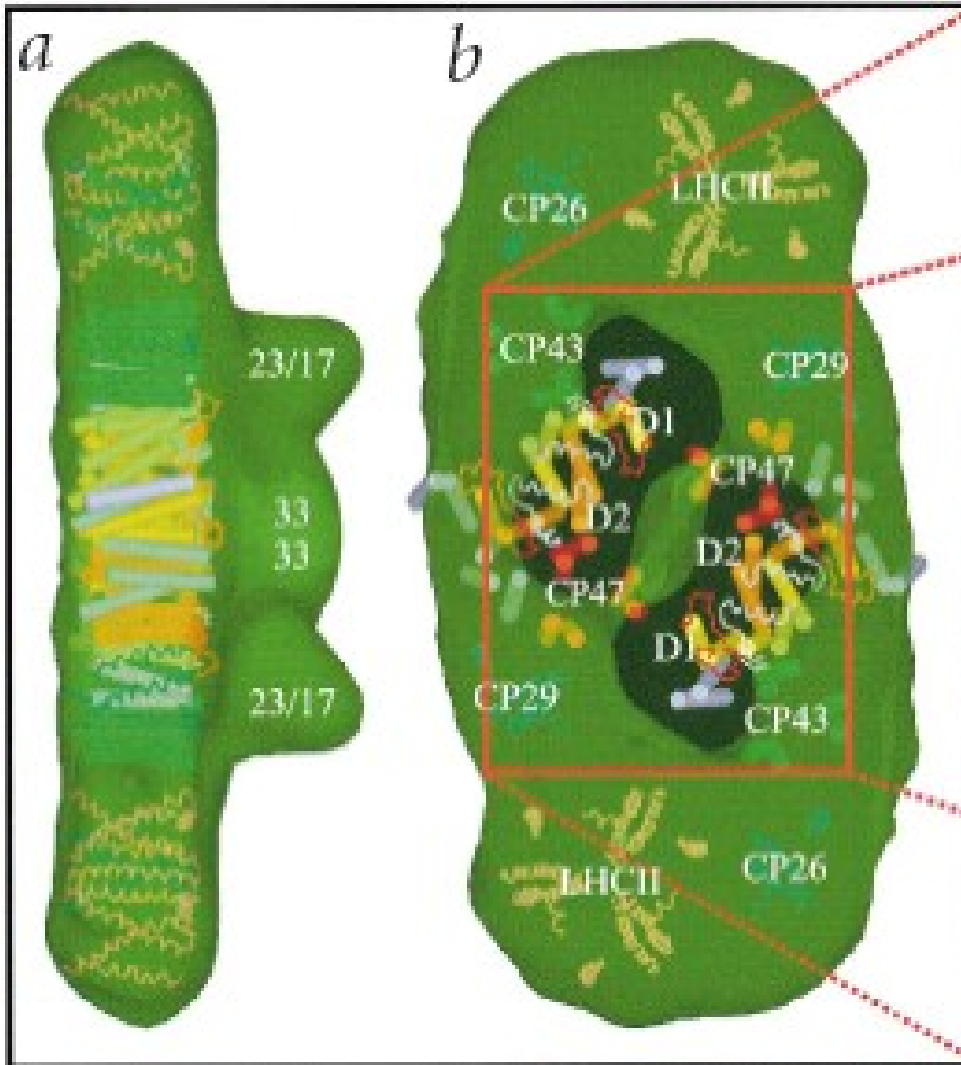
Simultánní fitování kinetik na všech měřených vlnových délkách

Taxonomie antén

Anténní systém fotosystému II

Nield et al. Nature 2000

Anténní pigmenty/RC:

99 Chlorofylů

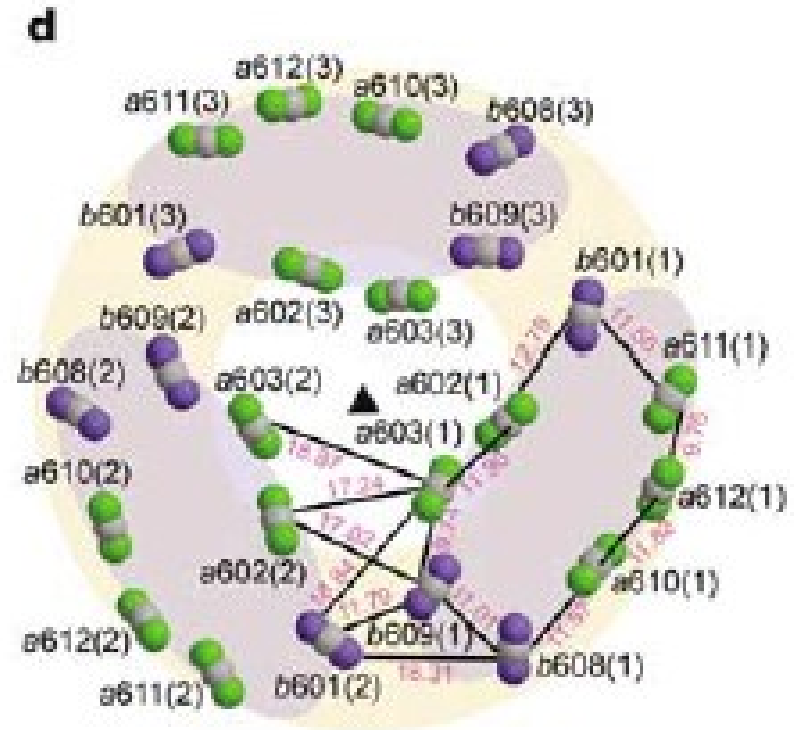
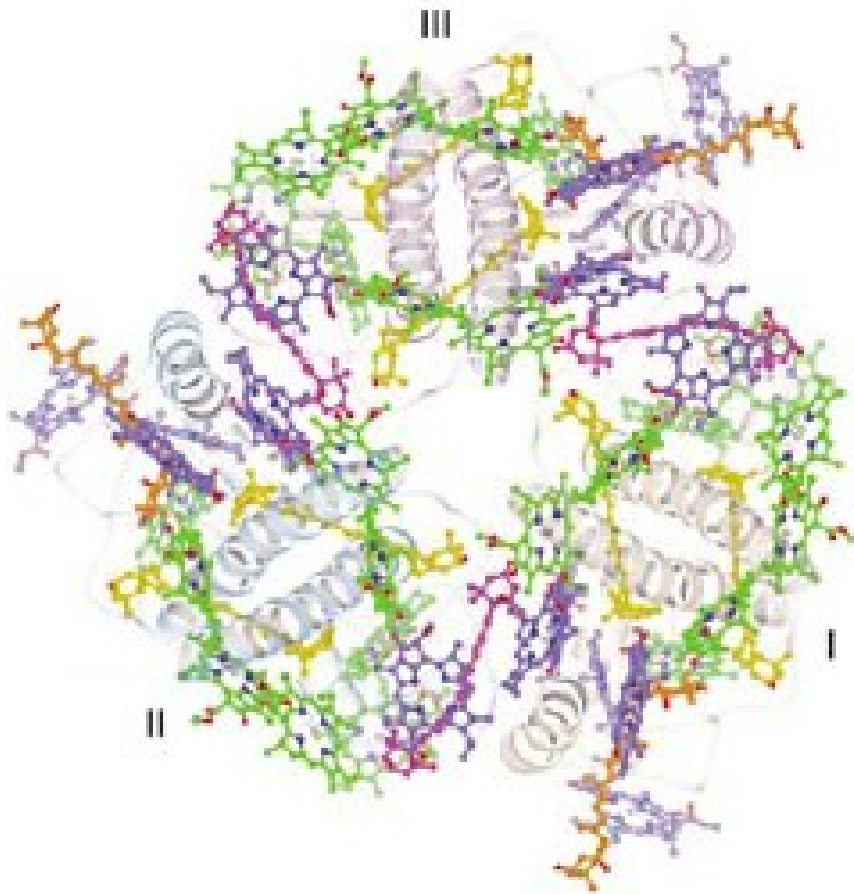
71 Chl-a + 28 Chl-b

25 Karotenoidů

LHCII	24a + 18b
CP29	6a + 2b
CP26	6a + 3b
CP24	5a + 5b
CP43	14a
CP47	16a

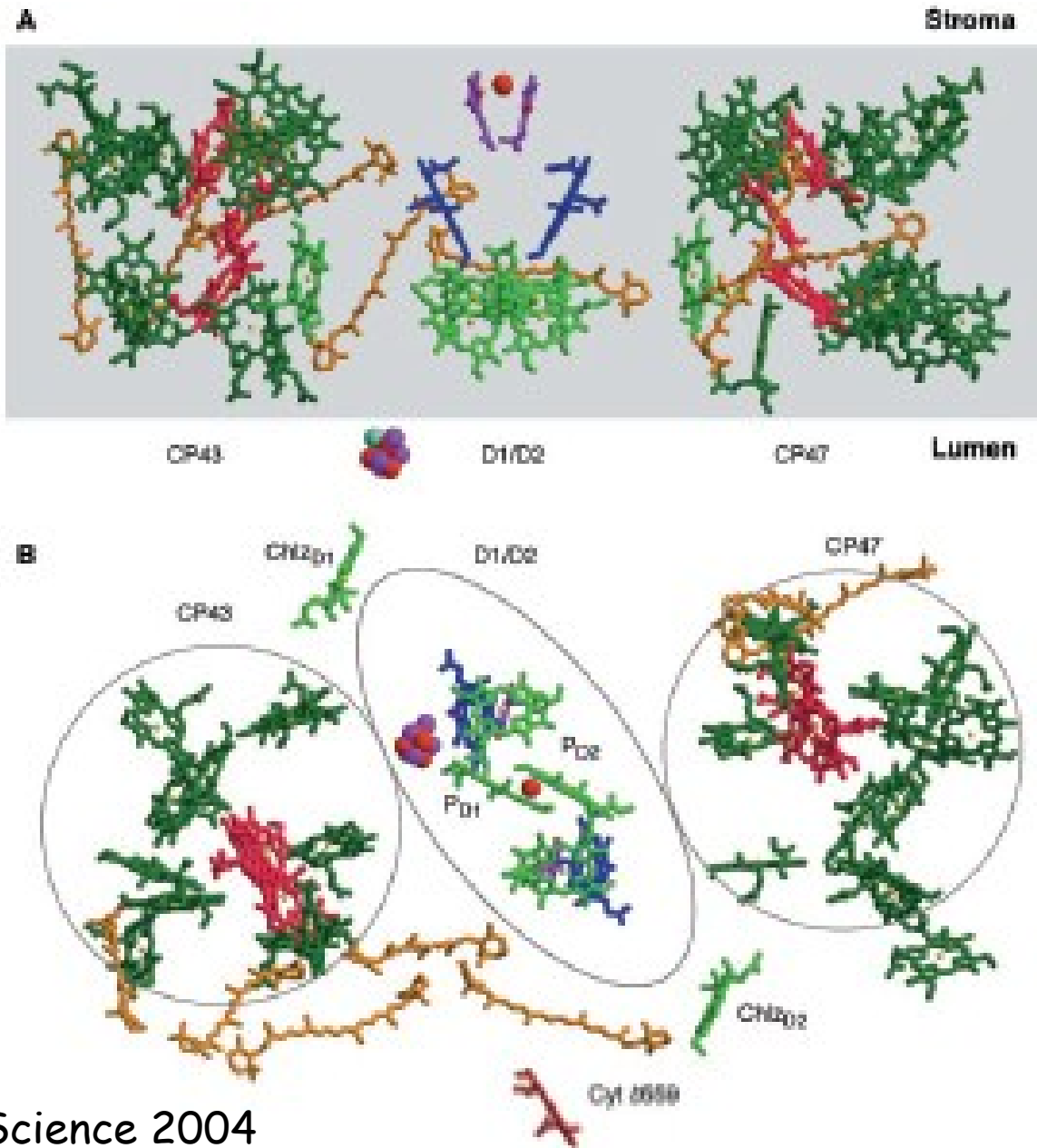
Liu et al. Nature 2004 (LHCII, CP43+47)
Roberto Bassi's group (CP29, 26, 24)

LHCII Trimer

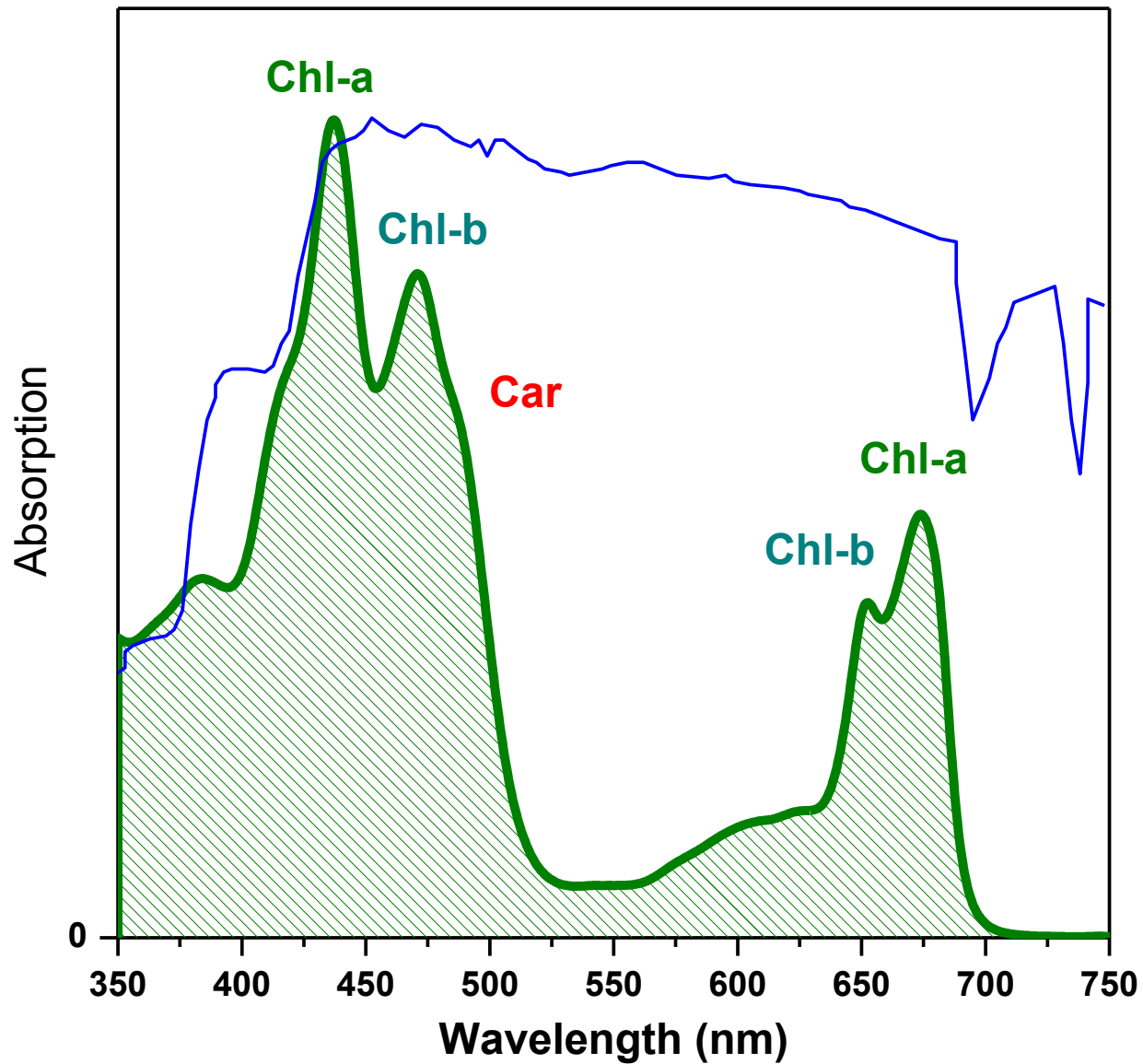

Liu et al. Nature 2004

PSII vnitřní anténa (CP43 a CP47)

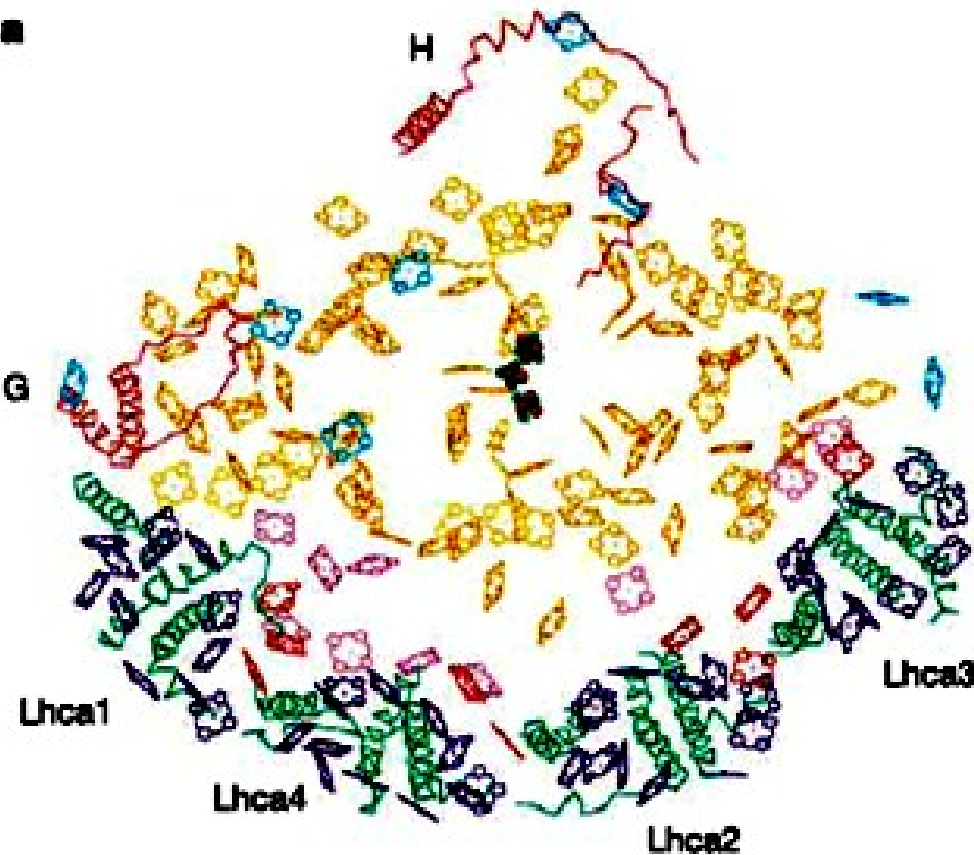

Absorpční spektrum LHCII

Fotosystém I,

Antenní pigmenty/RC:

136 Chlorofylů (96 Core)
126 Chl-a + 10 Chl-b

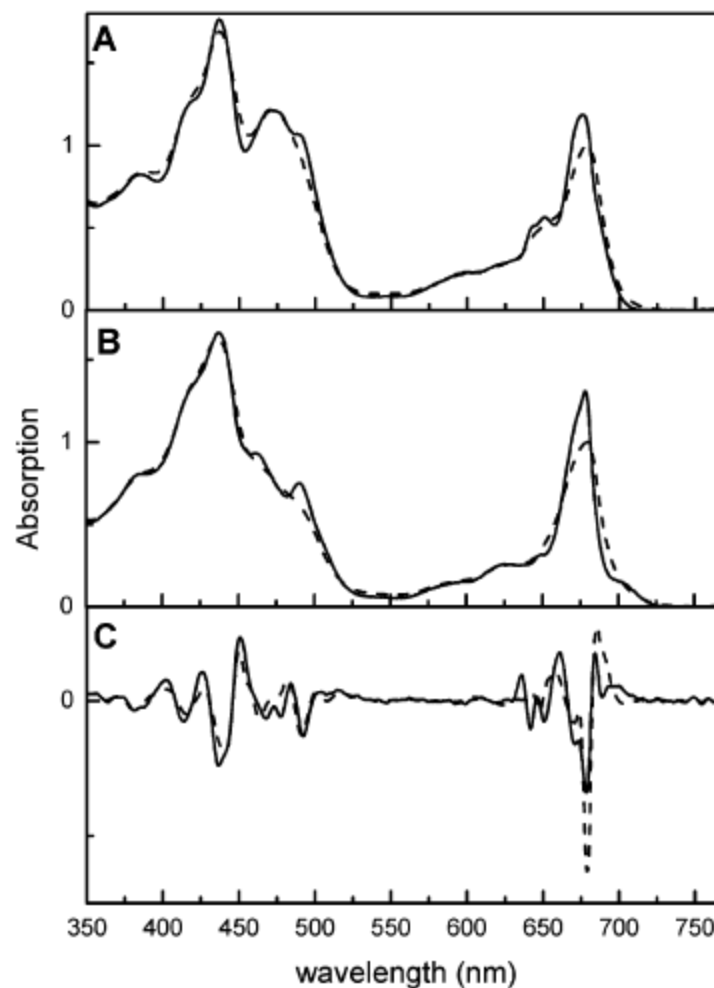
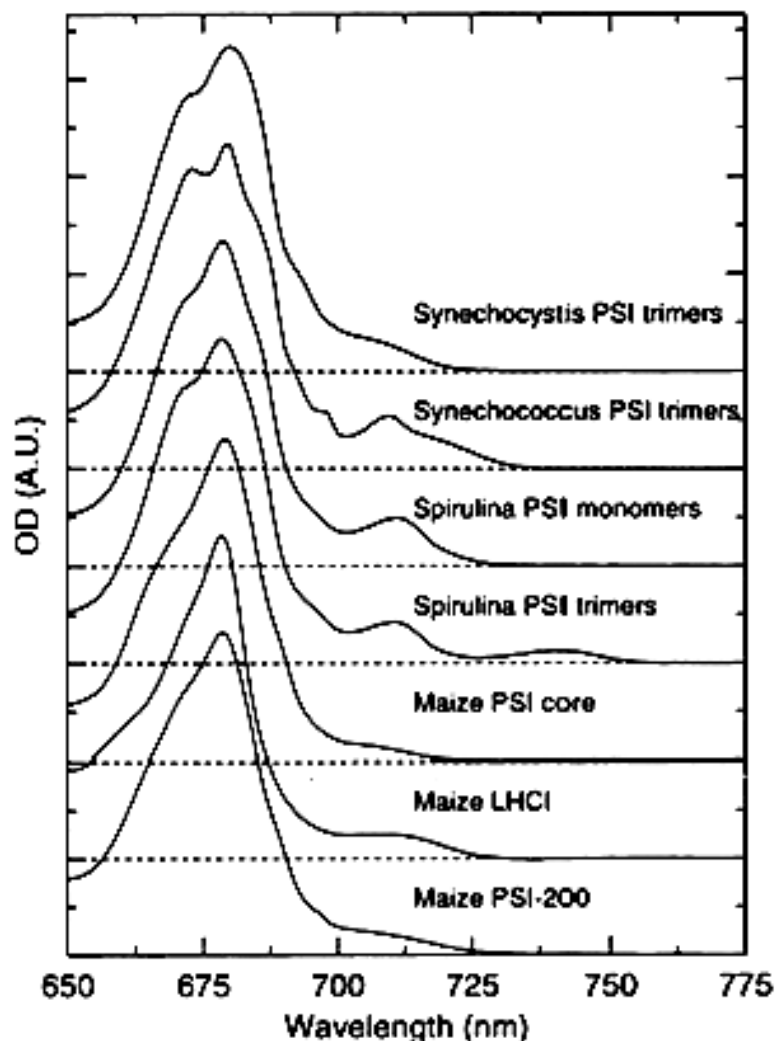
34 Karotenoidů (22 Core)

Lhca1	8a + 2b
Lhca2	6.5a + 3.5b
Lhca3	8.5a + 1.5b
Lhca4	7a + 3b

Lhca proteiny tvoří vnější anténu – pouze u eukaryot

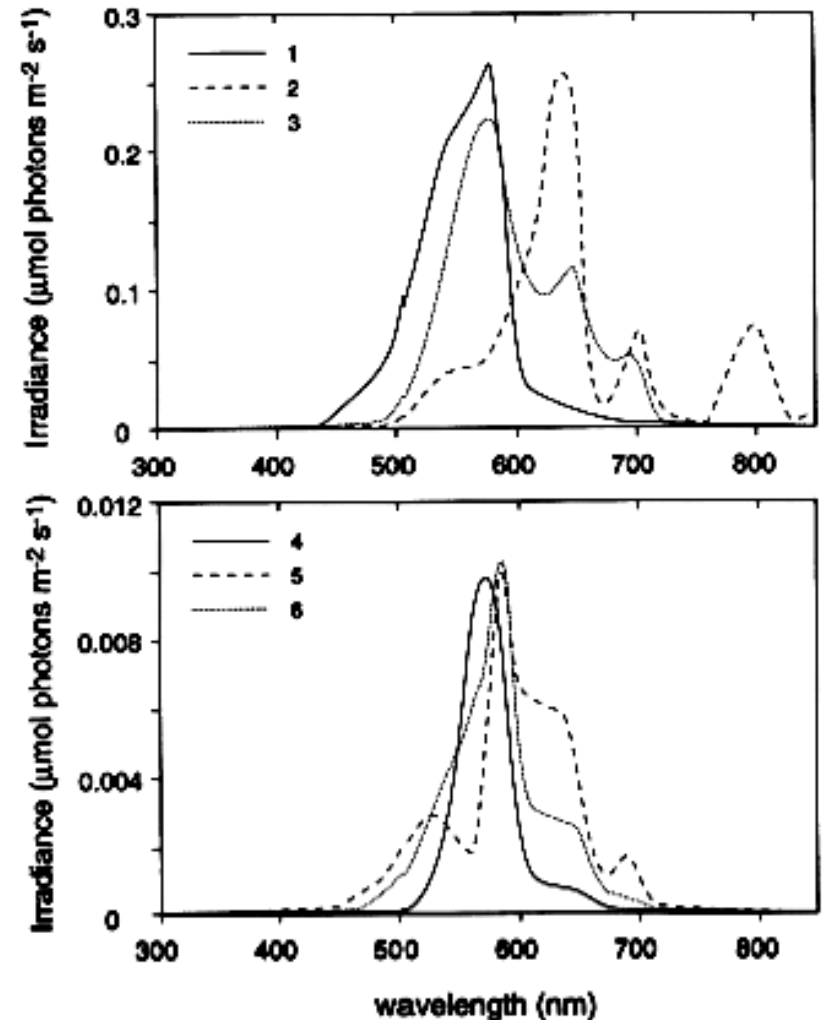
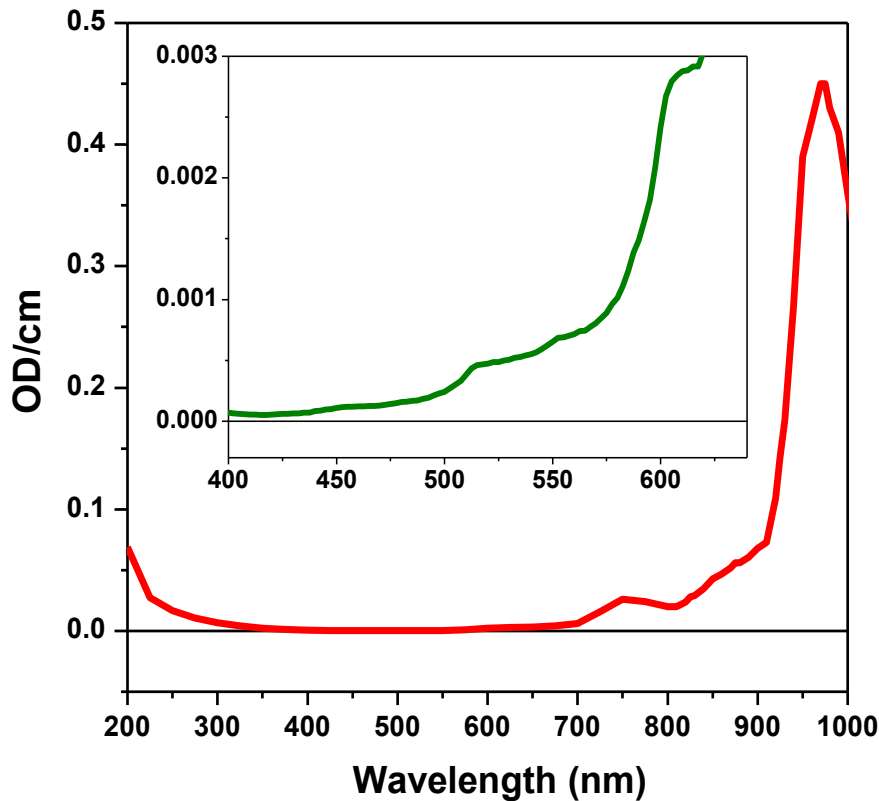
Absorpční spektrum PS I

„Červené“ chlorofyly – k čemu jsou dobré?

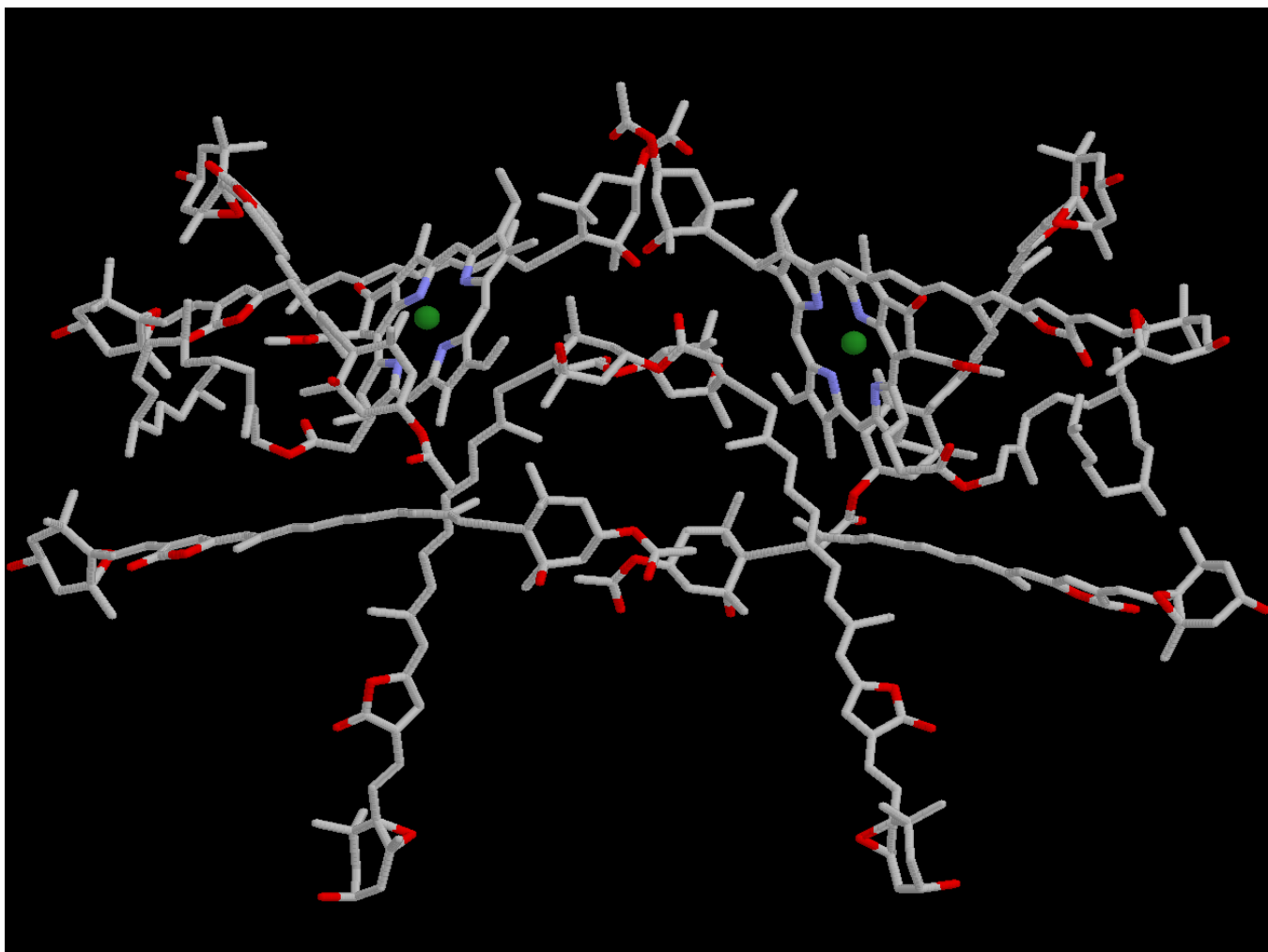
Fotosyntéza ve vodě

- Filtrování vodním sloupcem
- Rozptyl světla ($\sim 1/\lambda^4$)
- "Organické" filtry

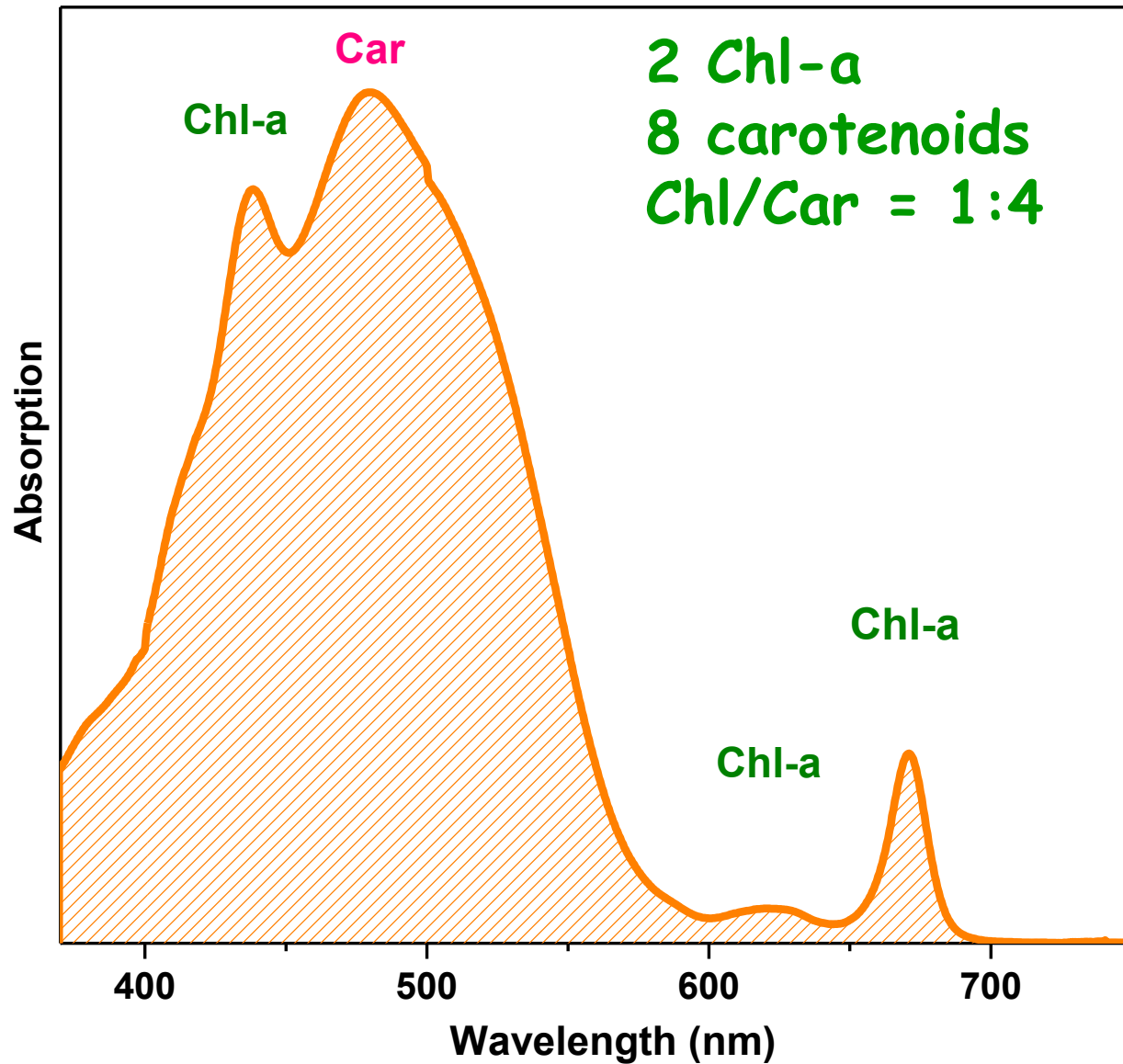
Fotosyntéza ve vodě by měla být optimalizována na sběr „zelenožlutých“ fotonů

Peridinin chlorophyll-a protein (PCP)

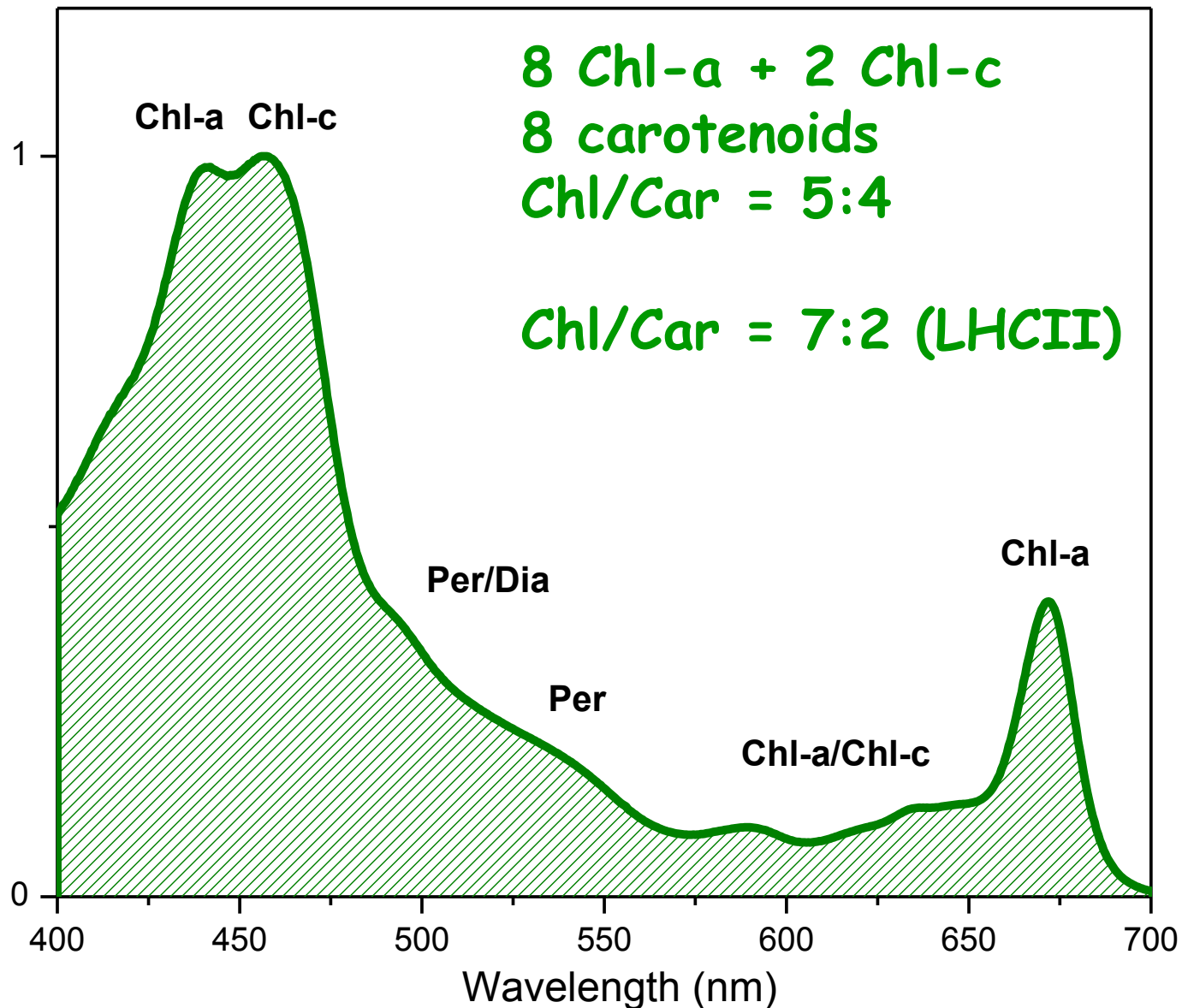

Vnější anténa připojená na stromatální straně tylakoidní membrány

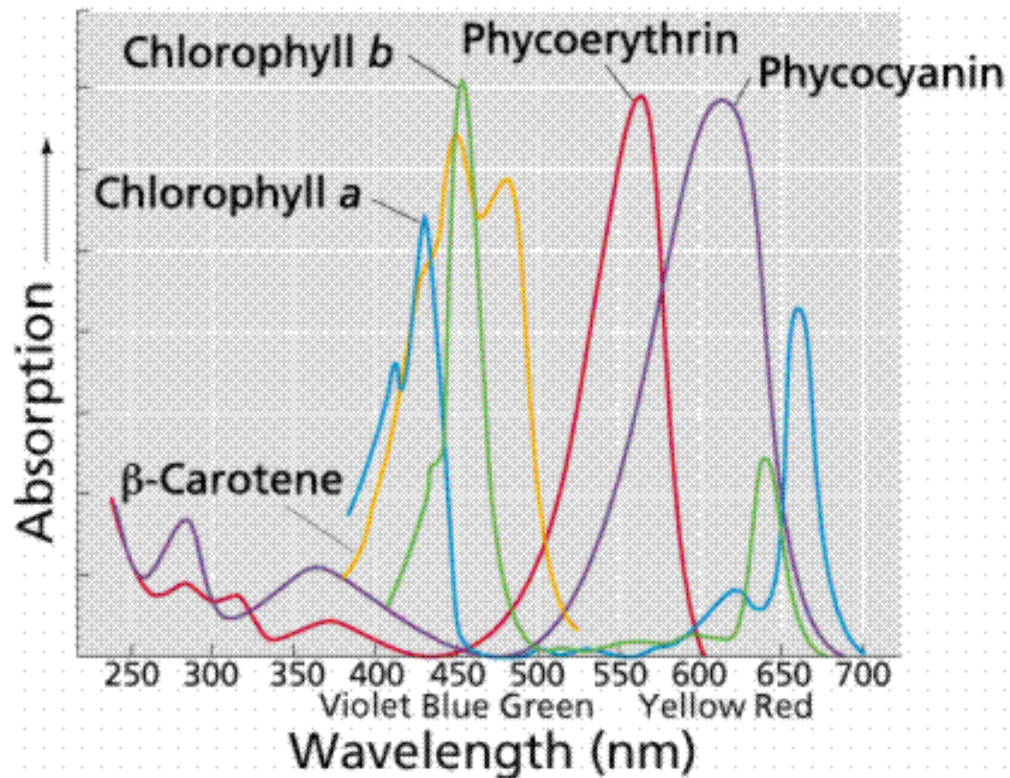
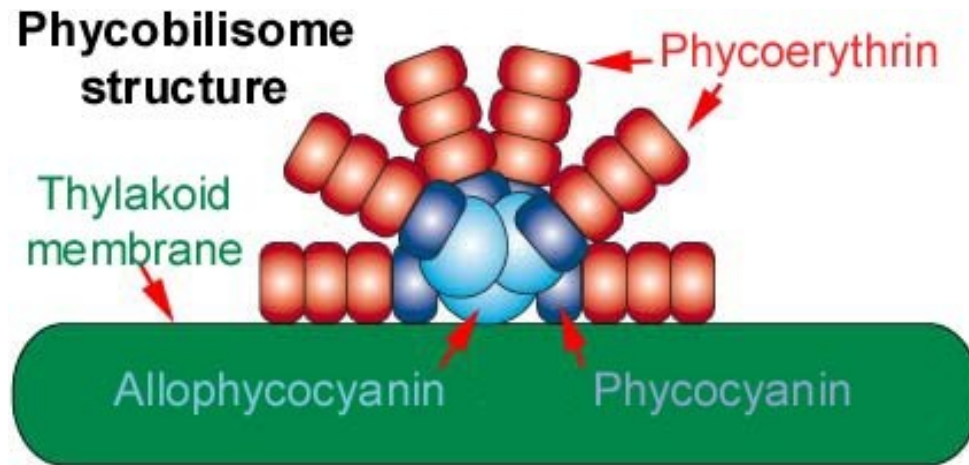
PCP spektrum

LHC of PSII from Amphidinium

Fykobilisomy sinic

Vodní sloupec zeslabuje intenzitu světla

Table 1. Attenuation (as a percentage of surface irradiance) of photosynthetically active radiation, conductivity, temperature, and approximate upper or lower plant zonal limits.

Depth (m)	Conductivity ($\mu\text{mho}/\text{cm}^2$)	Temperature ($^{\circ}\text{C}$)	Radiation ($\mu\text{E m}^{-2} \text{sec}^{-1}$)	Light attenuation	Zonal limits
0	55.3	29.1	1500.00 to 1700.00	100.00	
37	55.4	29.9	208.00 to 238.00	14.92	
71	54.6	29.0	19.05 to 21.59	1.27	
83	53.5	25.8	13.35 to 15.13	0.89	<i>Lobophora</i> , lower (88 m)
97	52.9	25.8	7.35 to 8.33	0.49	
100			5.25 to 5.95	0.35	
104			3.75 to 4.25	0.25	
107	52.2	24.7	2.85 to 3.23	0.19	
116			2.25 to 2.55	0.15	<i>Johnson-sea-linkia</i> , upper (113 m)
128	51.7	24.6	1.35 to 1.53	0.09	
134			1.20 to 1.36	0.08	<i>Halimeda</i> , lower (130 m)
137	51.4	23.6	0.75 to 0.85	0.05	<i>Palmelloid green</i> , <i>Johnson-sea-linkia</i> , lower (157 m)
210	48.4	20.6	0.013 to 0.015*	0.0009*	<i>Peyssonnelia</i> , lower (189 m)
268	47.2	19.0	0.007 to 0.009*	0.0005*	<i>Ostreobium</i> , lower (210 m) Crustose coralline, lower (268 m)

*Extrapolated from the attenuation plot.

Na povrchu: $\sim 10 \text{ photons Chl}^{-1} \text{ s}^{-1}$
 40 m: $\sim 1 \text{ photon Chl}^{-1} \text{ s}^{-1}$
 110 m: $\sim 0.1 \text{ photon Chl}^{-1} \text{ s}^{-1}$
 210 m: $\sim 3.5 \text{ photons Chl}^{-1} \text{ hour}^{-1}$

Jak přežívají organismy ve velkých hloubkách?

Deepest Known Plant Life Discovered on an Uncharted Seamount

Strategie při nízkém osvitu

Abstract. *The discovery of abundant autotrophic macrophytes living below 200 meters indicates their importance to primary productivity, food webs, sedimentary processes, and as reef builders in clear oceanic waters. Estimates concerning minimum light levels for macroalgal photosynthesis and macrophytic contributions to the biology and geology of tropical insular and continental borderlands must now be revised.*

**Fotosyntéza za tmy
268 m pod hladinou moře**

Littler et al. Nature 1985

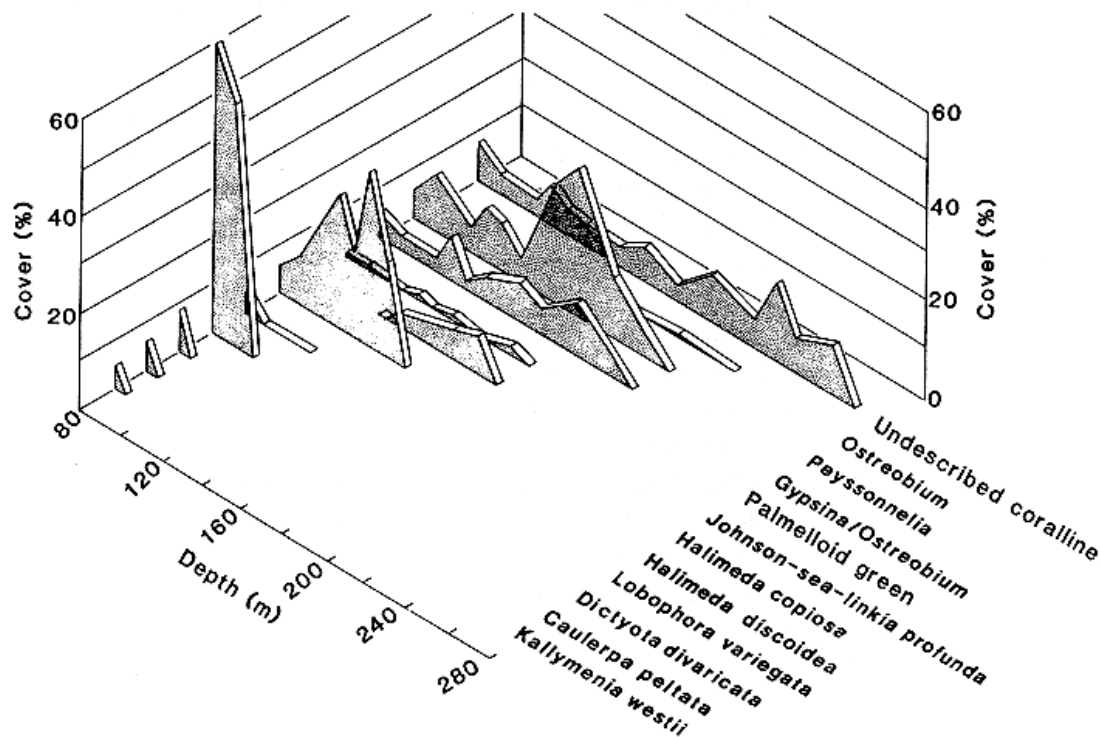
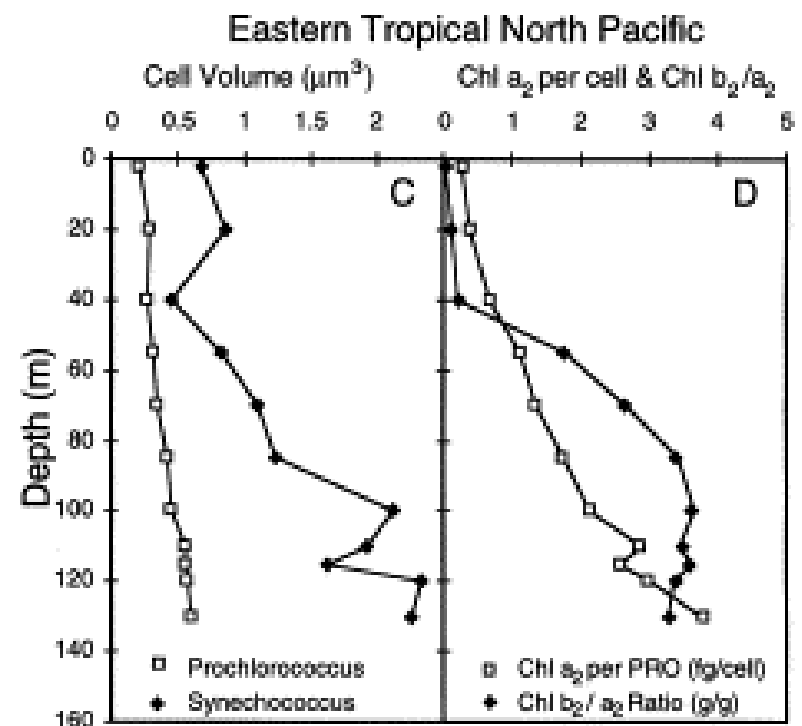
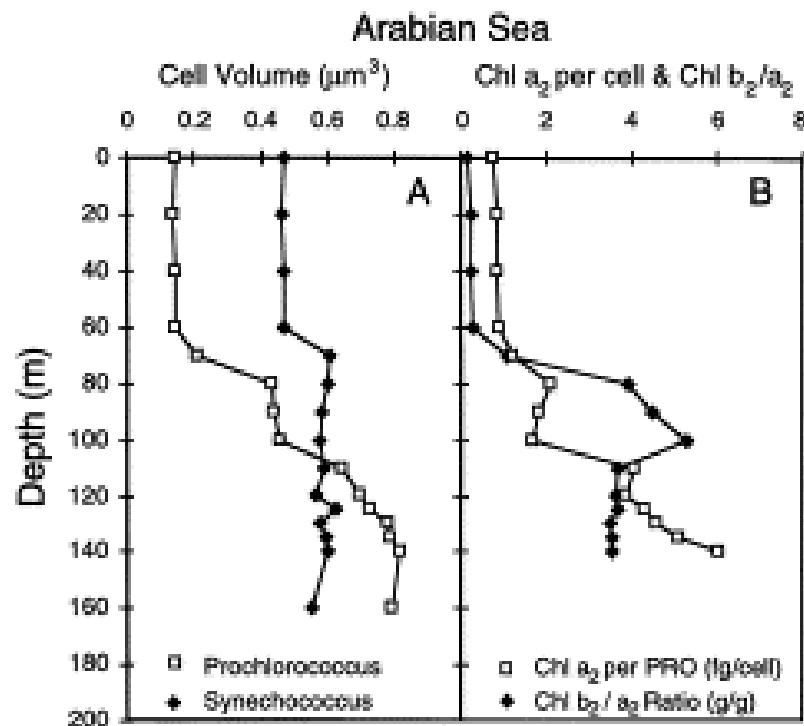
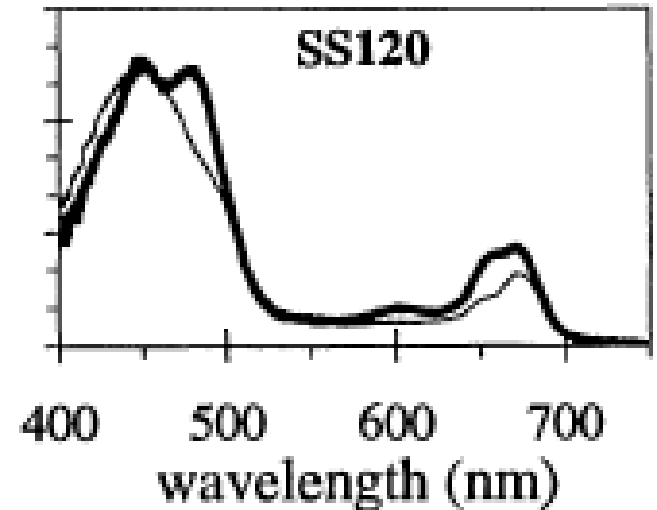

Fig. 2. Distribution and abundance patterns of the major plant cover.

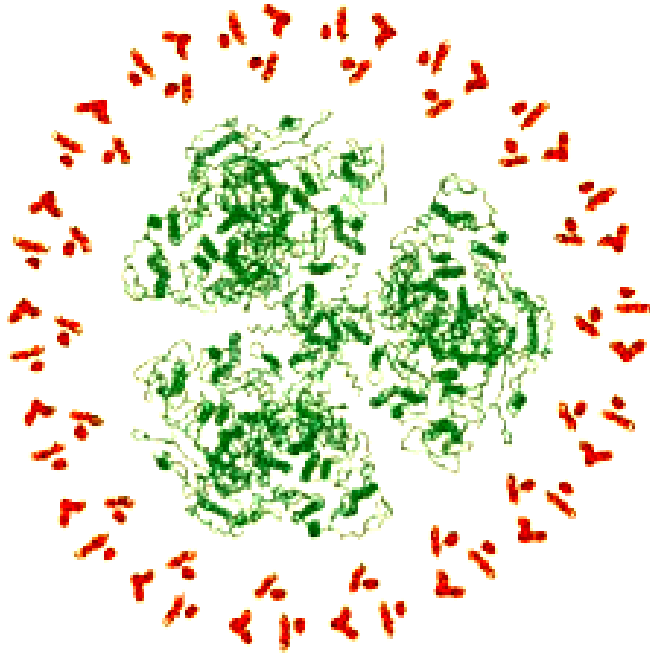
Strategie za nízkého osvětlení

1. Zvýšení poměru Chl-b/Chl-a (zvýšení účinného průřezu v maximu spektra slunečního záření)
2. Syntéza Chl-a₂ and Chl-b₂ (divinyl Chl-a, Chl-b, lepší pokrytí v maximu spektra slunečního záření)

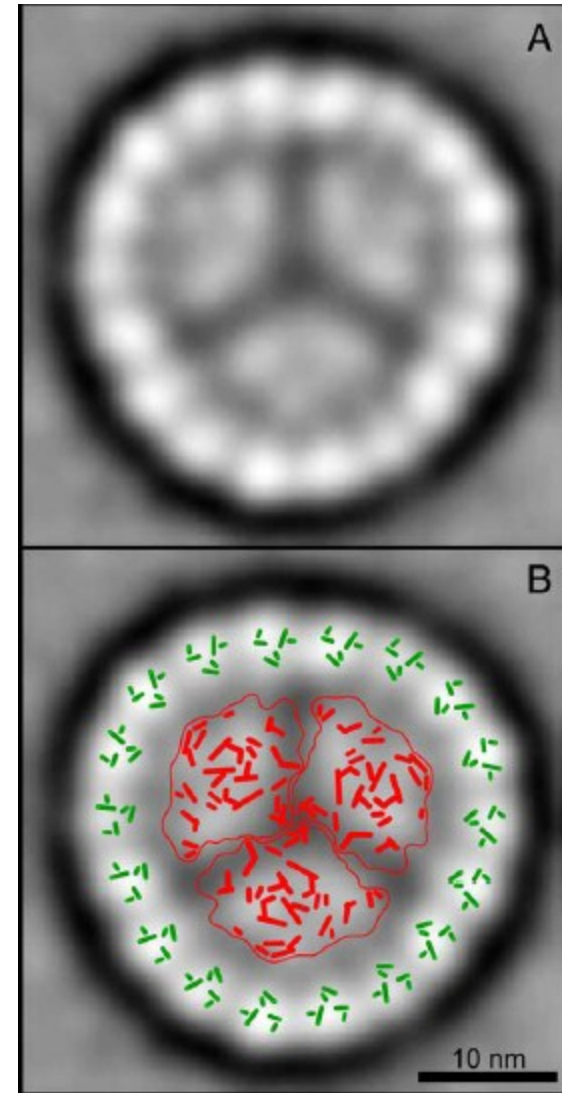
Přídavné antény u prochlorofyt

b

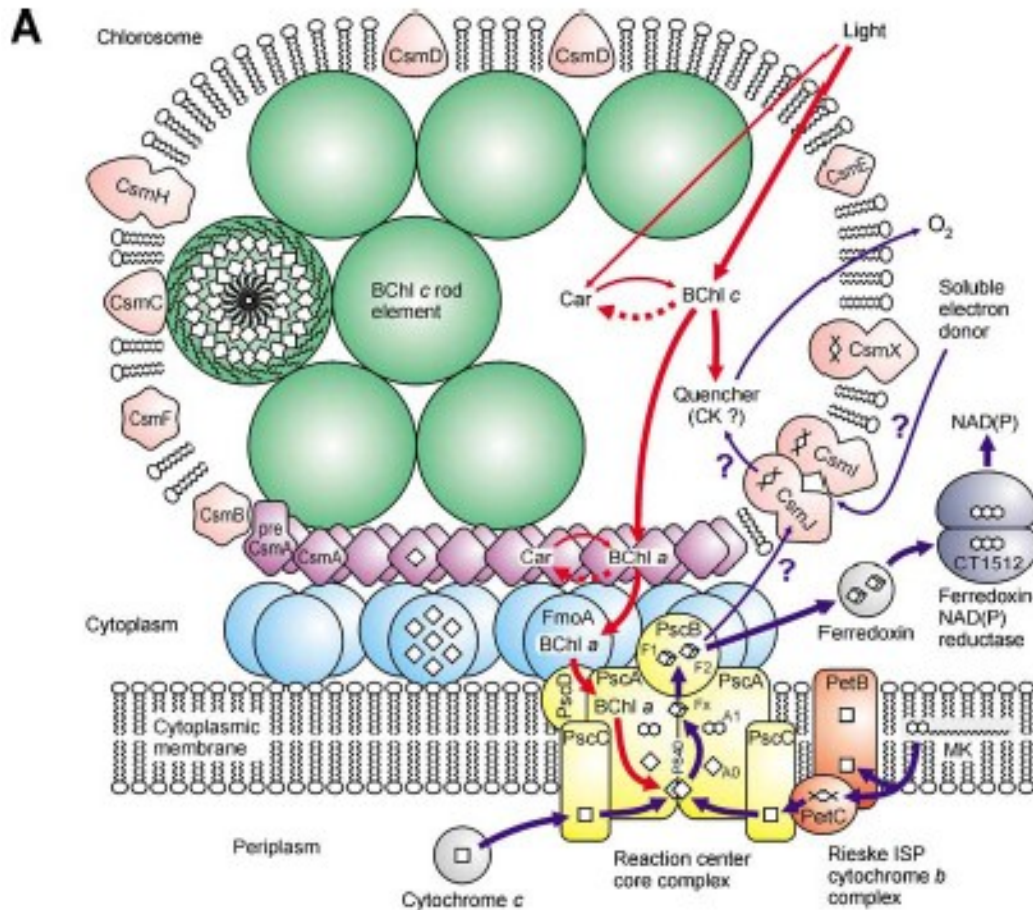
Prochlorococcus SS120
Bibby et al., Nature 2001

**18 kopií Pcb proteinu kolem PSI přidá
270 molekul chlorofylu, čímž se znásobí
světlosběrná kapacita PSI**

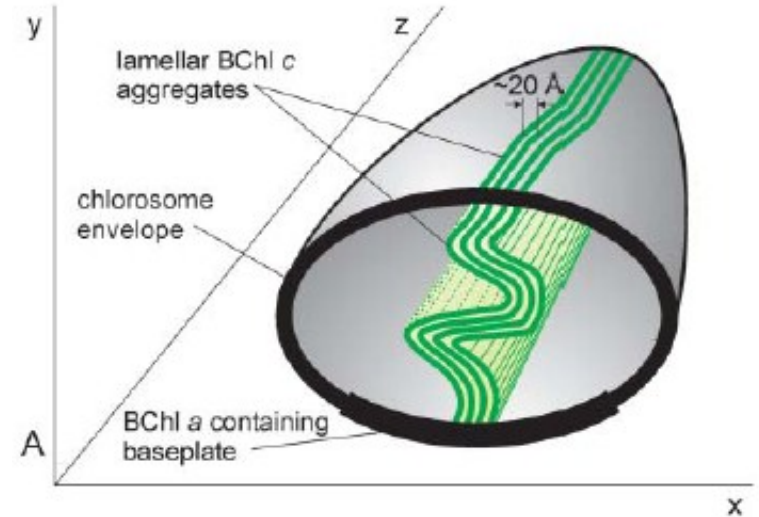
Prochlorotrix hollandica
Bumba et al., BBA 2005

Chlorosomy zelených sirných baktérií

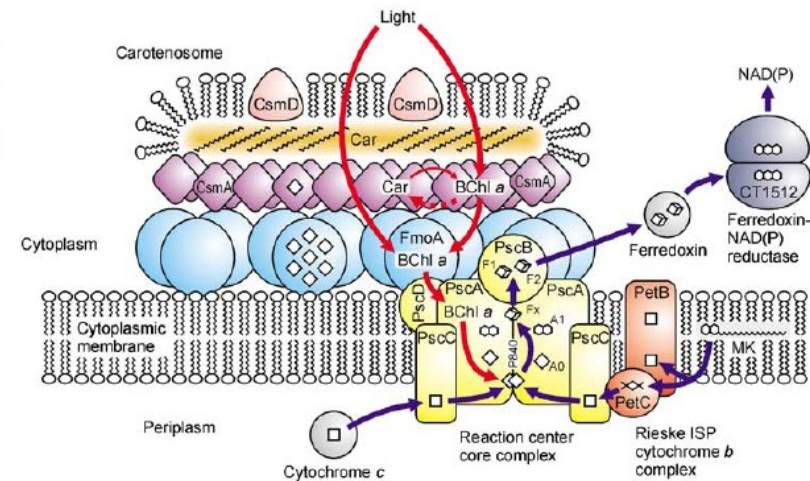

Frigaard et al. Photosynth. Res. 2003

10⁶ anténních molekul na RC!!

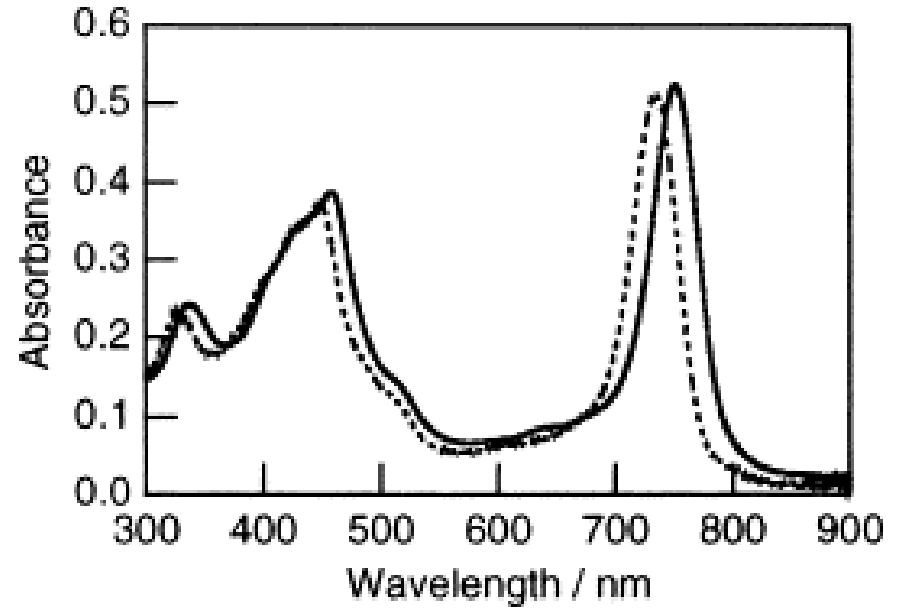
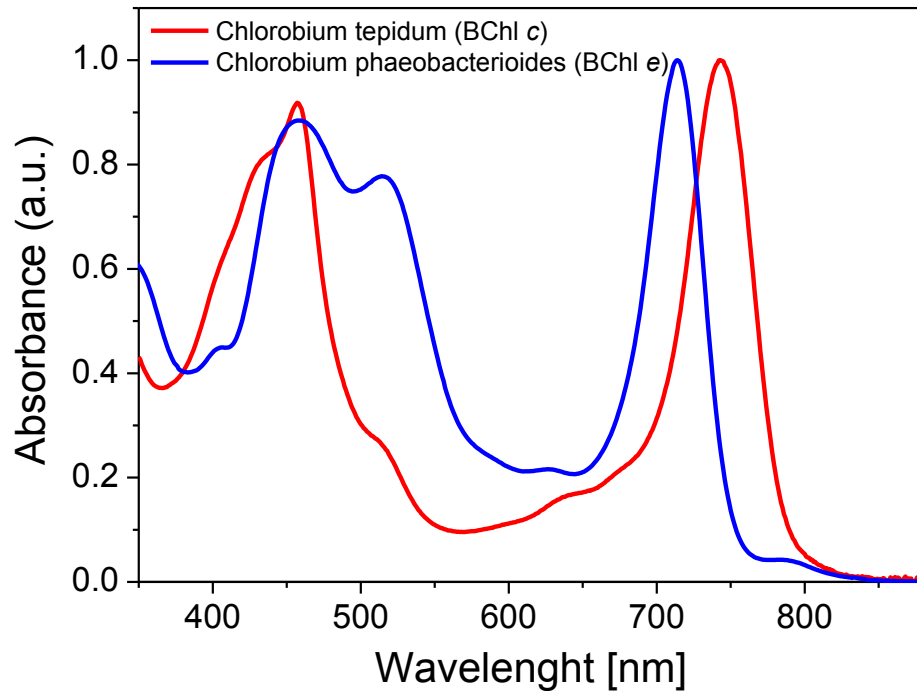
Pšenčík et al. Biophys. J. 2004

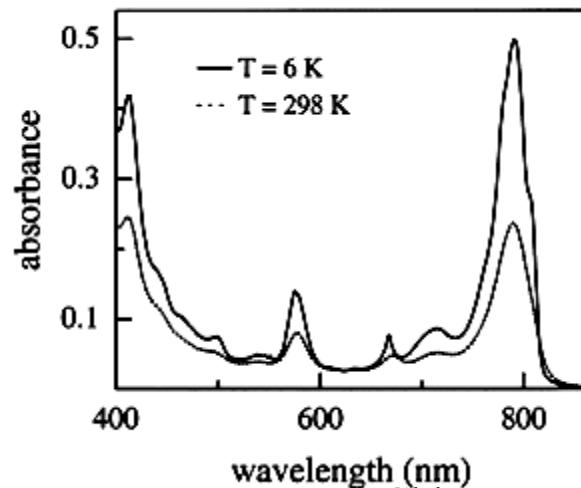
Frigaard et al. J. Bacteriol. 2002

Absorpční spektra chlorosomů

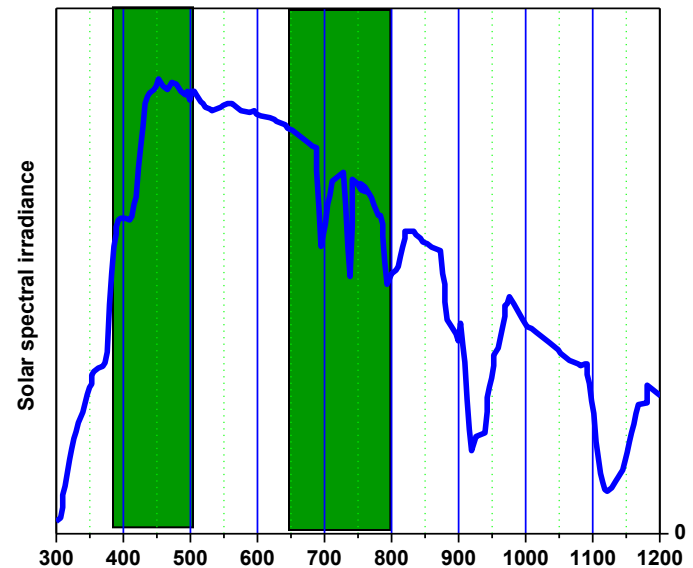
Absorption spectra of chlorosomes

BChl-c (solid), BChl-d (broken), Saga 2004

BChl-g, Neerken BBA 2001

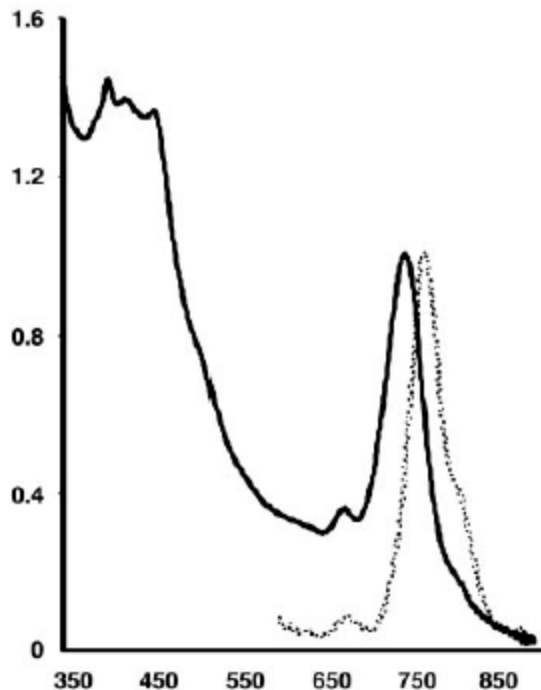

Extrémní fotosyntéza

An obligately photosynthetic bacterial anaerobe from a deep-sea hydrothermal vent

J. Thomas Beatty^{*†}, Jörg Overmann[‡], Michael T. Lince[§], Ann K. Manske[‡], Andrew S. Lang^{*¶}, Robert E. Blankenship[§], Cindy L. Van Dover^{||}, Tracey A. Martinson[¶], and F. Gerald Plumley^{¶**}

sulfur compounds to reduce CO₂ to organic carbon, and are capable of photosynthetic growth at extremely low light intensities. We describe the isolation and cultivation of a previously unknown green sulfur bacterial species from a deep-sea hydrothermal vent, where the only source of light is geothermal radiation that includes wavelengths absorbed by photosynthetic pigments of

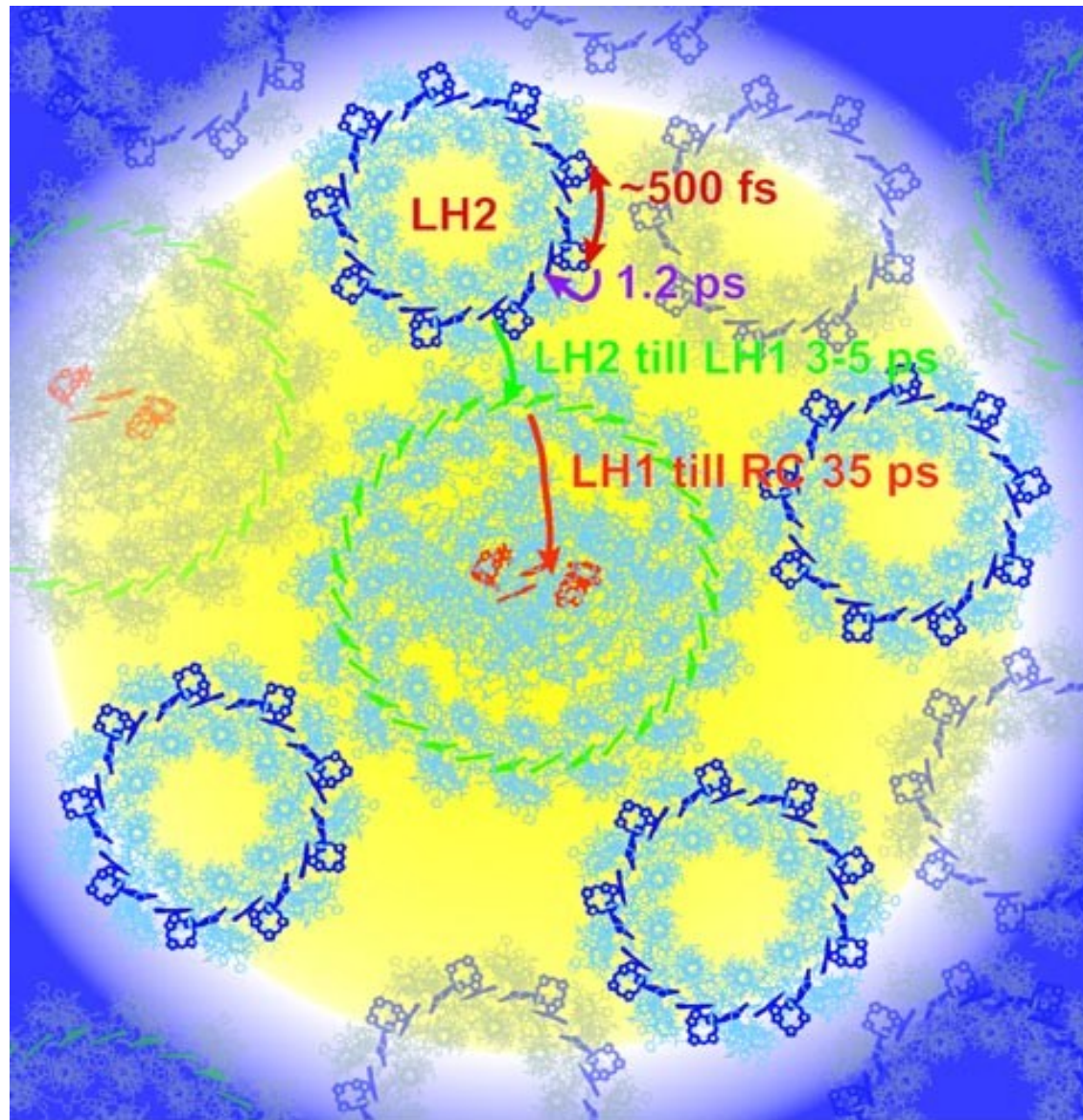

On this cruise, we visited the East Pacific Rise, which is an area of high volcanic activity with a variety of vents that support characteristic ecosystems (2, 21). A water sample was obtained directly from the effluent plume within 50 cm above the orifice of the TY black smoker (2,391 m in depth; 9° 49.63' N, 104° 17.37' W), using a 1-liter capacity Niskin sampler on the ALVIN

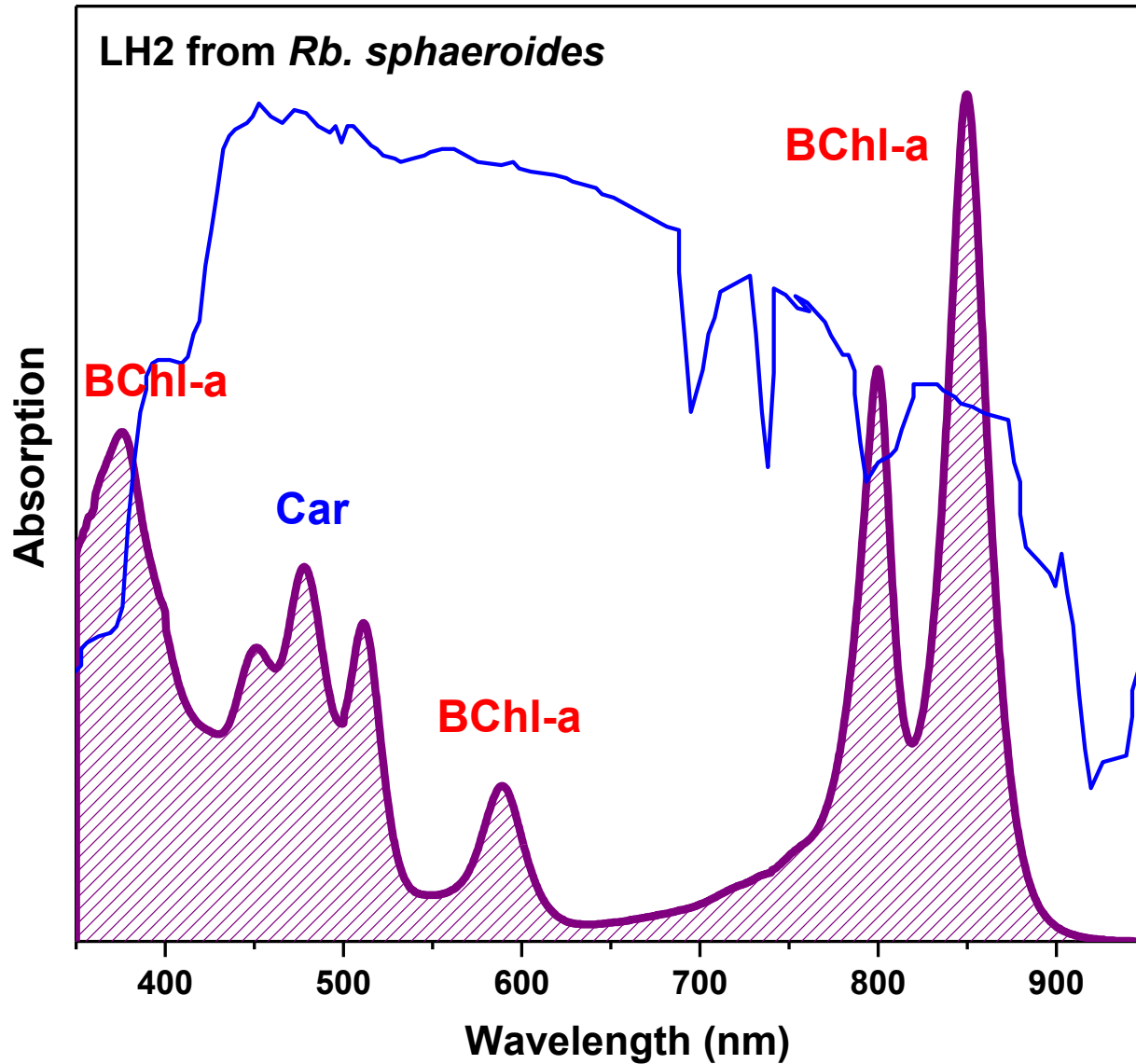
Zelená sirná baktérie, BChl-c jako hlavní pigment

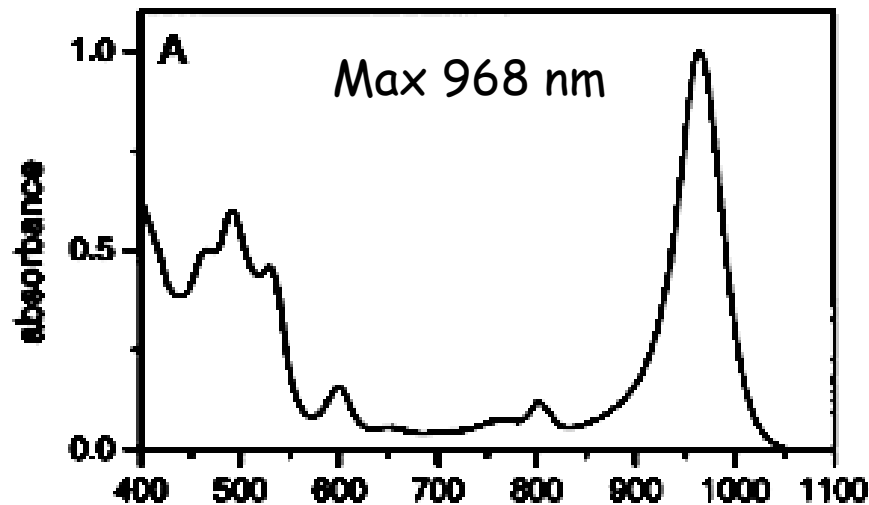
Purpurové baktérie

LH2 spektrum

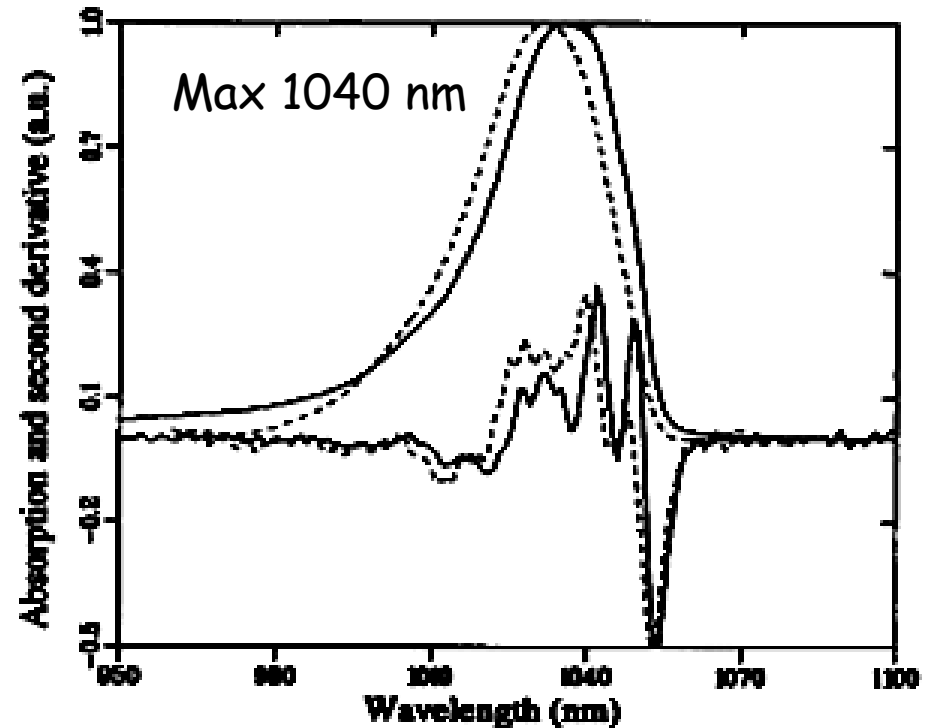
Purpurové bakterie - dál do infračervené oblasti

neidentifikovaná purpurová bakterie,
BChl-a
Permentier Bioch. 2001

Značné spektrální posuvy způsobené
interakcí s proteinem

770 nm v roztoku, 968 nm v proteinu

Rps. viridis, BChl-b
Monshouwer BBA 1995

Extrémní spektrální posuvy, specifické pro
BChl-b

790 nm v roztoku, 1040 nm v proteinu

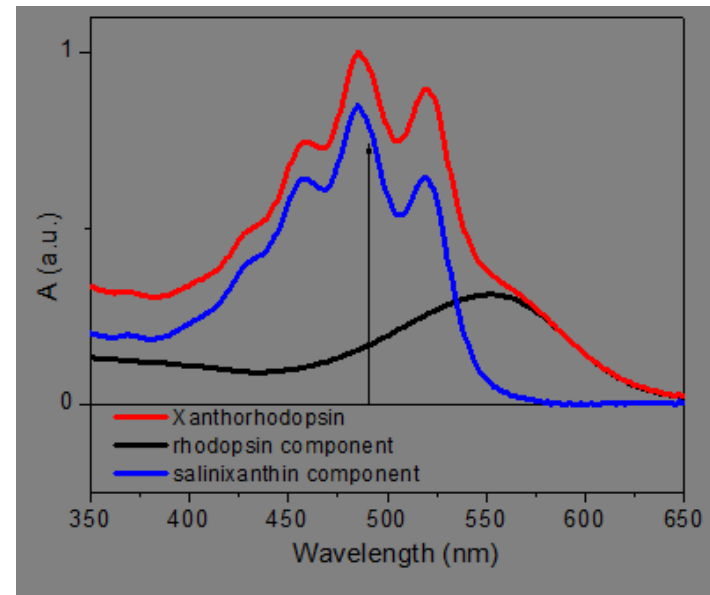
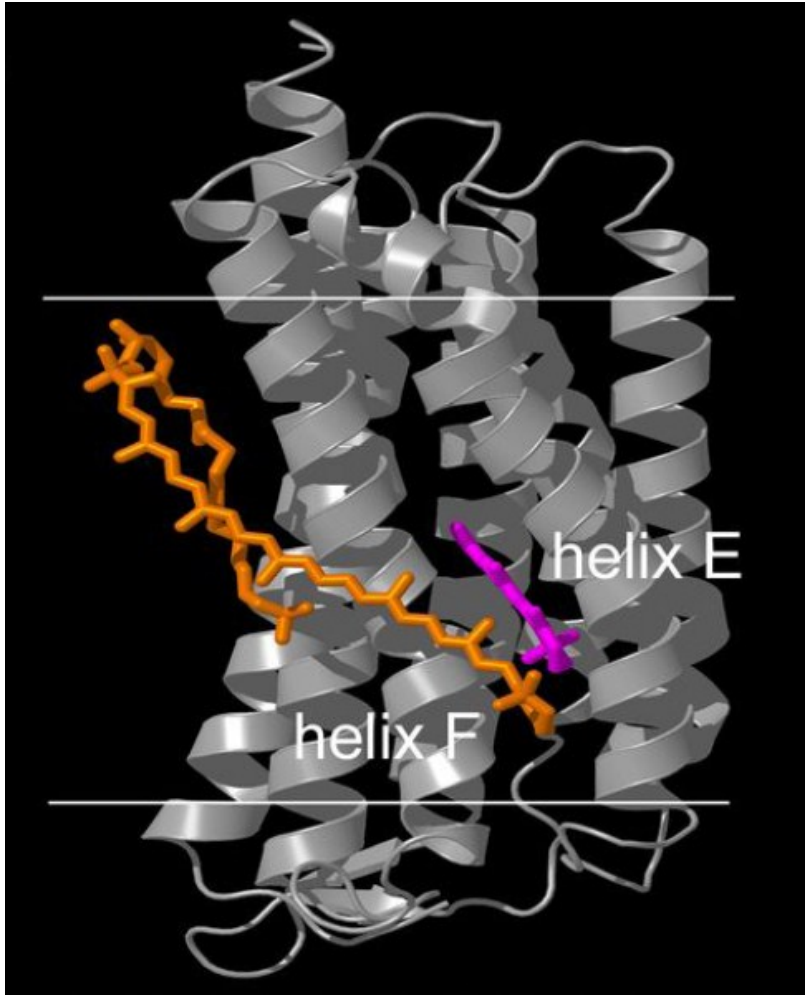

Xanthorhodopsin

Protein z rodiny rhodopsinů, což jsou protonové pumpy využívající světlo jako primární zdroj energie

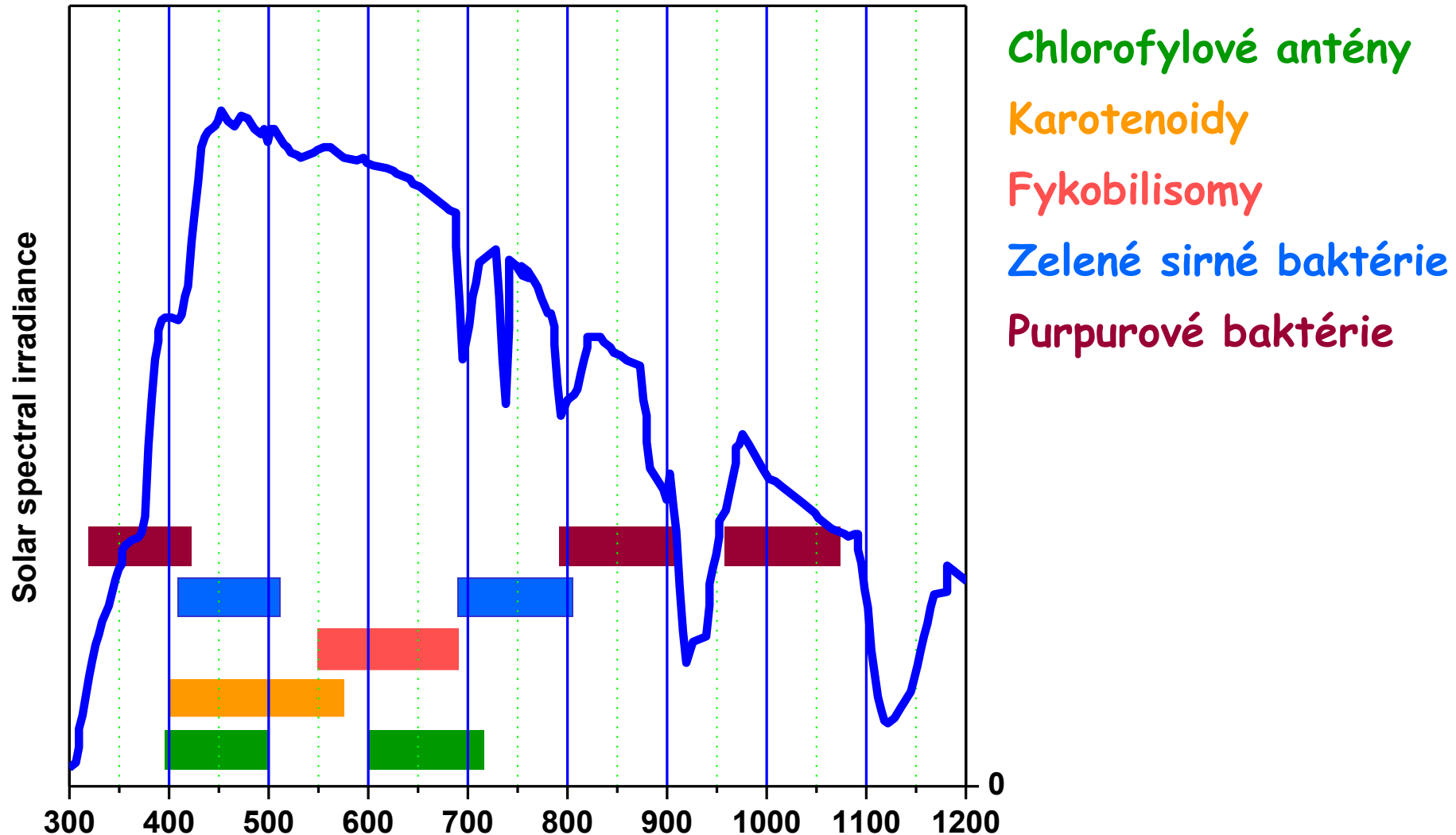
Není to „typická“ fotosyntéza

**Anténní funkce xanthorhodopsinu
objevna v roce 2005, struktura
vyřešena v roce 2009**

Nejjednodušší dosud známá anténa, obsahuje jeden anténní pigment, karotenoid salinixanthin, a jeden pigment s rolí reakčního centra - retinal

Sluneční záření využívané k fotosyntéze

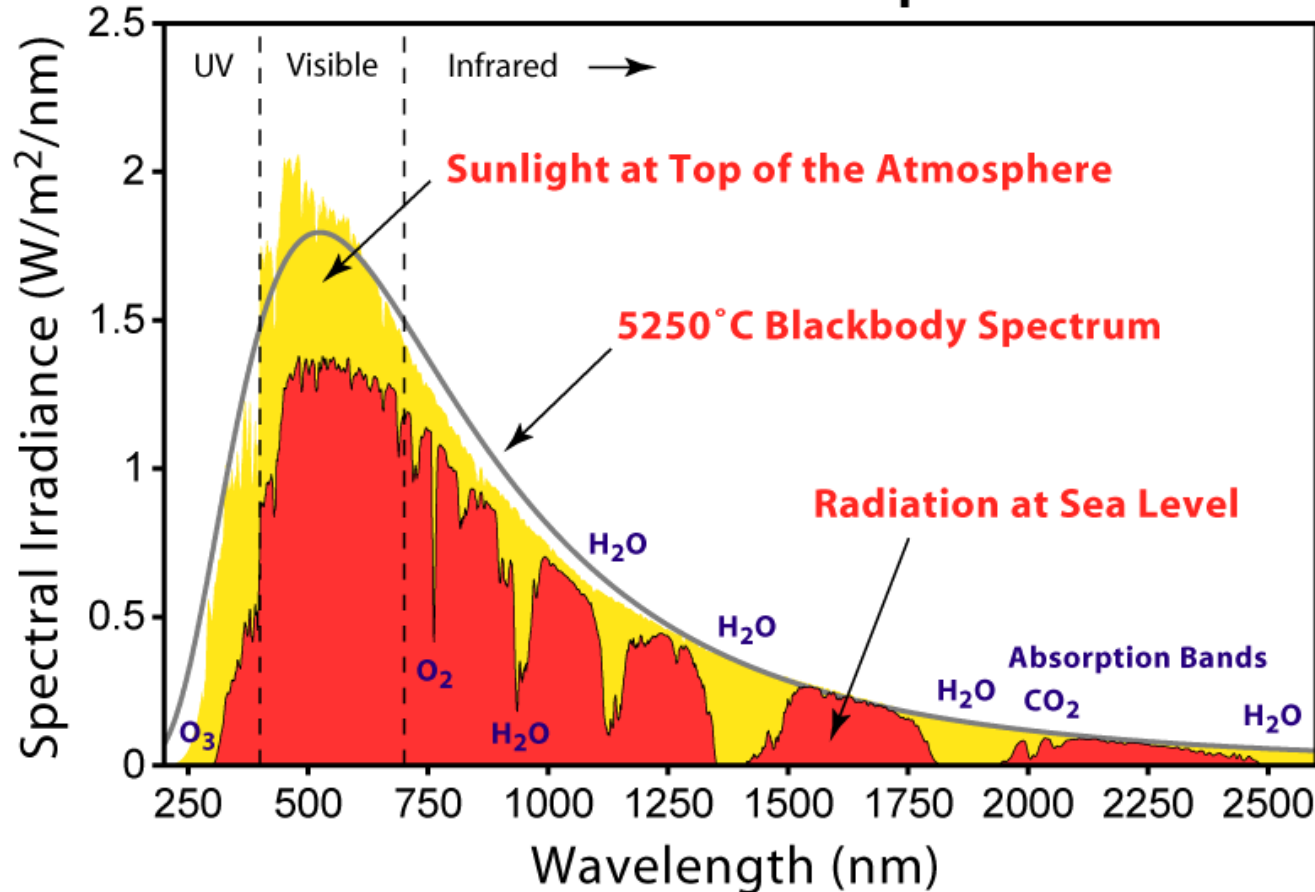

Umělá fotosyntéza

Parametry slunečního záření

Solar Radiation Spectrum

Solární konstanta

1366 Wm^{-2}

174 000 TW

345 Wm^{-2}

44 000 TW

K získání 1 GW energie
je zapotřebí 3 km^2

+ účinnost
+ spektrální závislost

Sluneční elektrárny

Solar II, Mojave desert 10 MW
„standardní“ elektrárna,
Southern California Edison 500 MW,

Gut Erlasee Solar Park 12 MW
Fotovoltaické panely

Serpa, Portugalsko 11 MW
Fotovoltaické panely

50 W/m^2

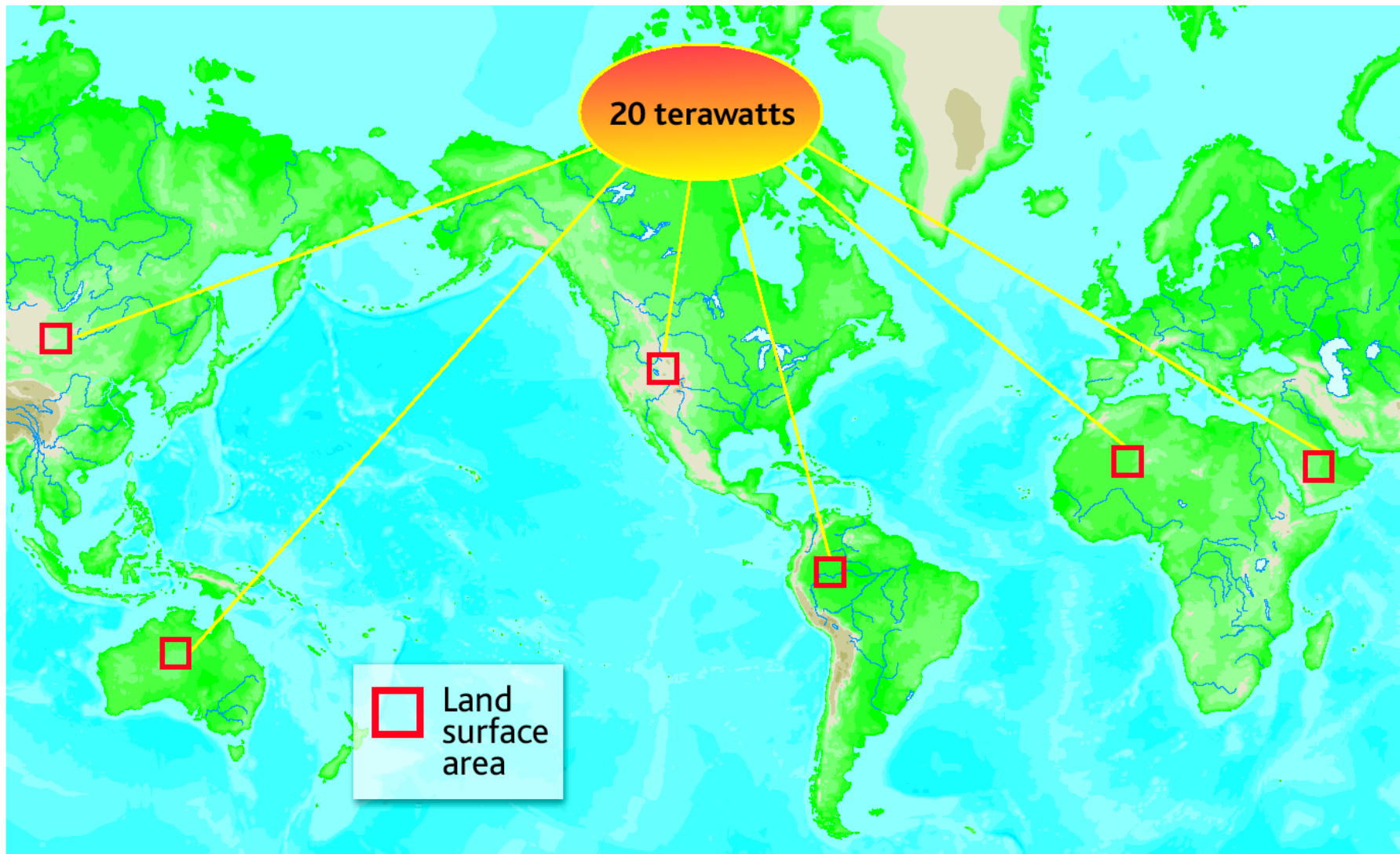
Problém hustoty energie

1 ha fotovoltaických článků = 1 dm³ jaderného paliva

1645W/m²

V případě jaderné fúze je hustota energie zhruba 4x vyšší než u štěpení (na kg paliva)

Sluneční energie - plocha pokrytí

Global need. This map shows the amount of land needed to generate 20TW with 10% efficient solar cells.

Problém toku energie

K zabezpečení plynulé dodávky elektrické energie je třeba plynulé dodávky zdroje energie

Fosilní paliva, jaderné palivo, **geotermální, biomasa, příliv**

Většina obnovitelných zdrojů energie nesplňuje podmínku plynulosti toku energie

Voda, slunce, vítr

Nutno zálohovat výrobu energie jinými zdroji

Využít obnovitelných zdrojů k výrobě skladovatelné formy energie - **paliva**

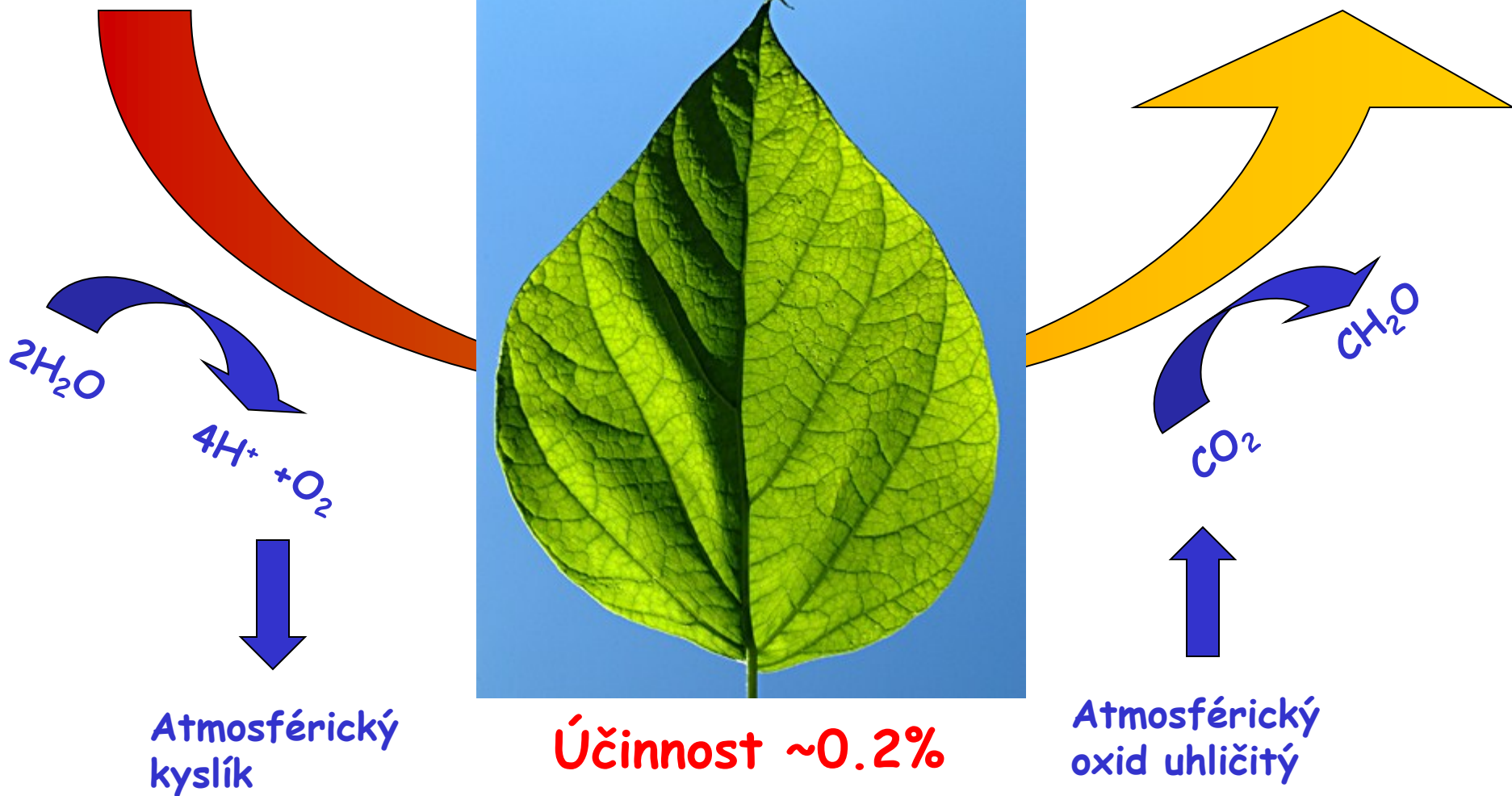
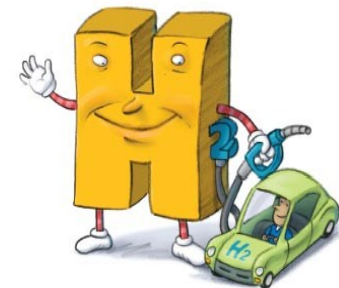
Umělá fotosyntéza

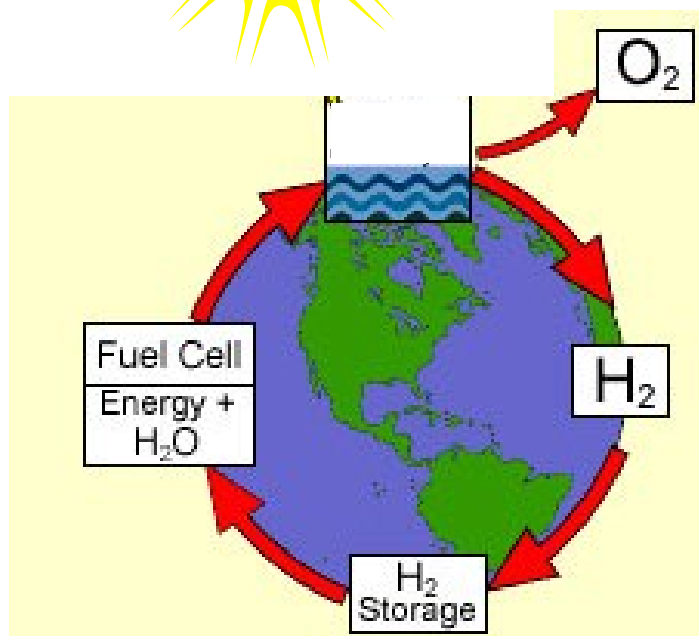

Fotosyntéza

Primární zdroj energie v biosféře

Umělá fotosyntéza

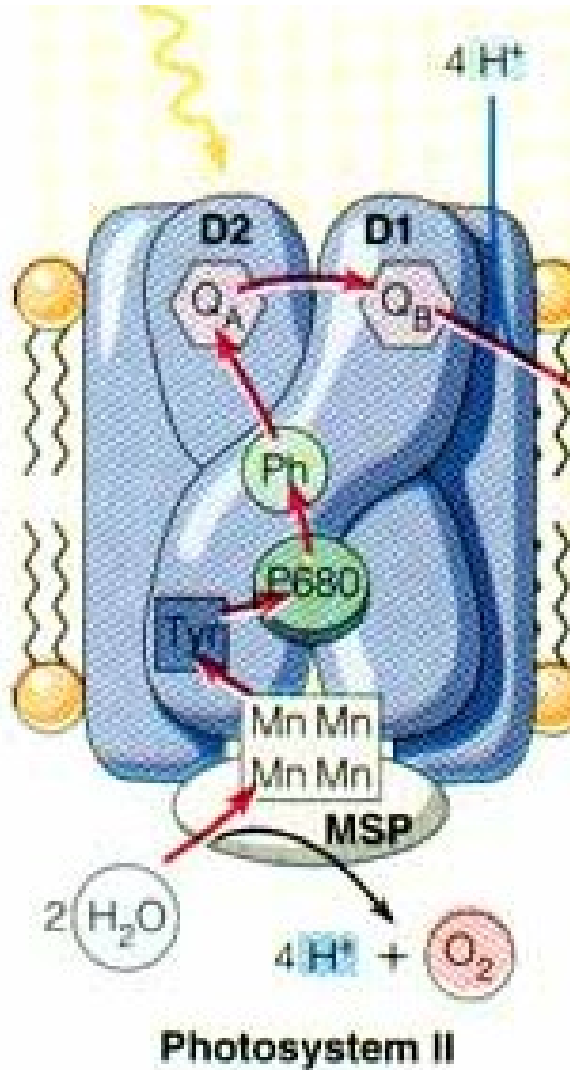
- Napodobení a modifikace přírodních dějů
- Čistý a obnovitelný zdroj energie
- Zatím technologicky nedostupný

Jules Verne, 1875

umělá fotosyntéza vodíku a kyslíku

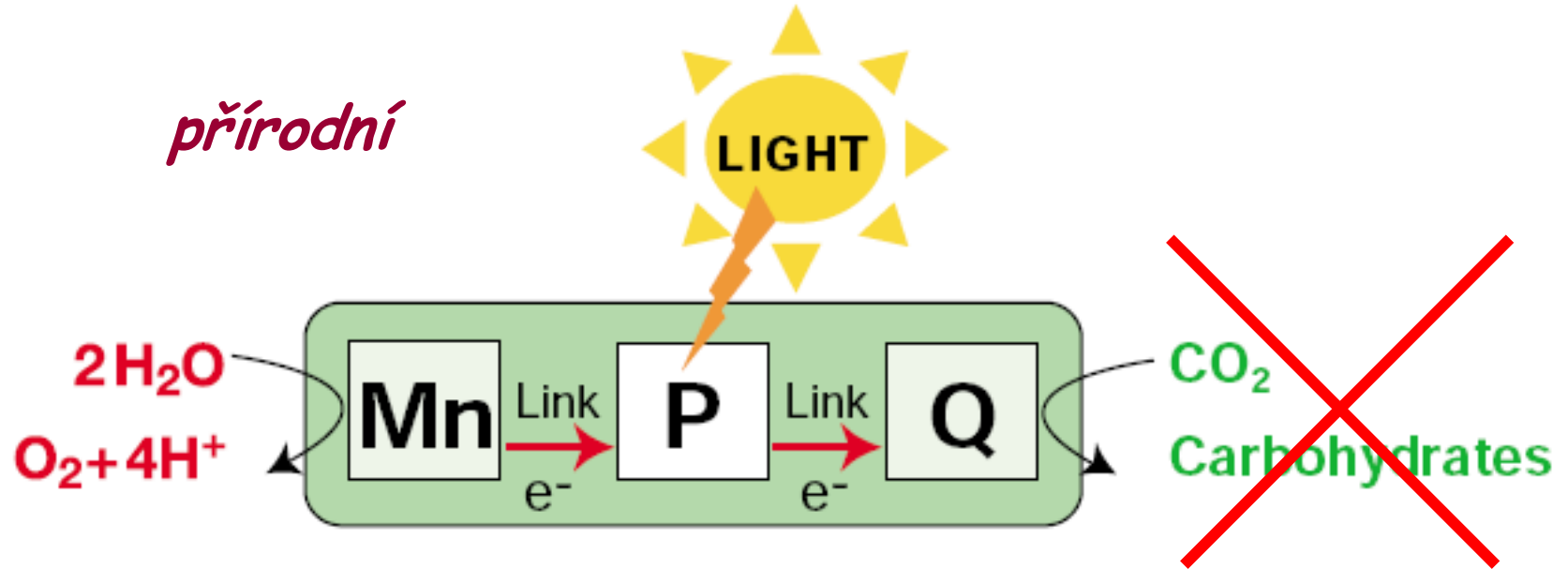
Fotosystém II - přenos elektronu

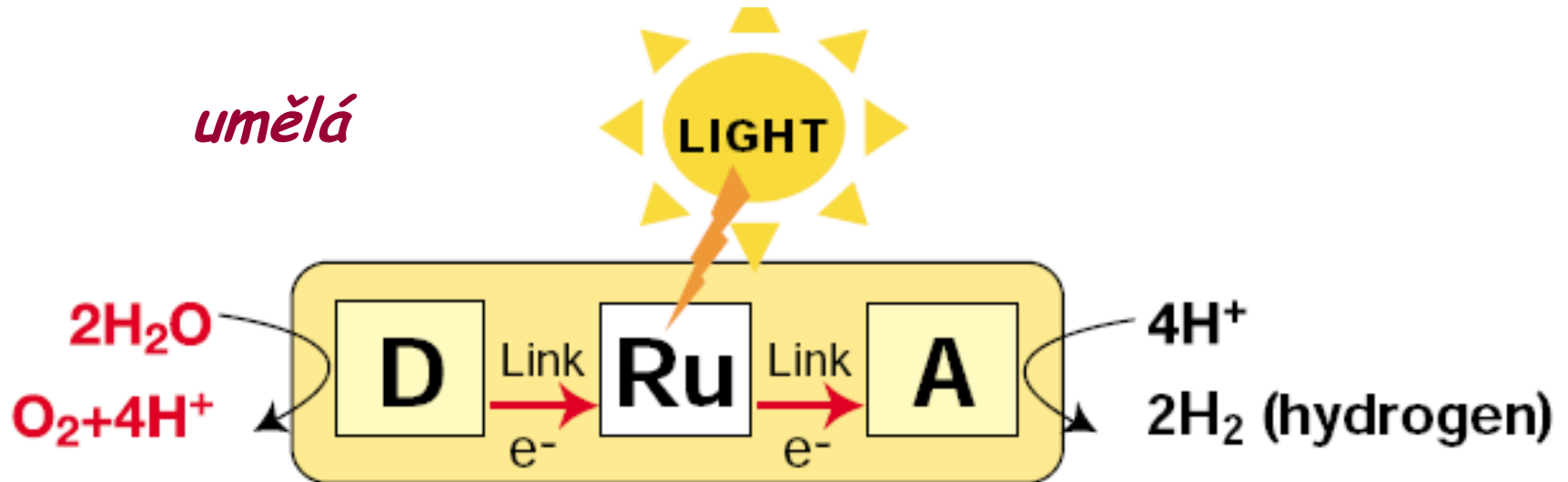
- **P680** - tzv. primární donor, chlorofyl-a, maximum absorpce 680 nm
- **Ph** - pheophytin, první akceptor elektronu
- **Q_a, Q_b** - chinony, sekundární akceptory elektronu
- **Tyr** - tyrosin, poslední přenašeč elektronu na donorové straně
- **Mn** - manganový klastr

Jak napodobit přírodní procesy

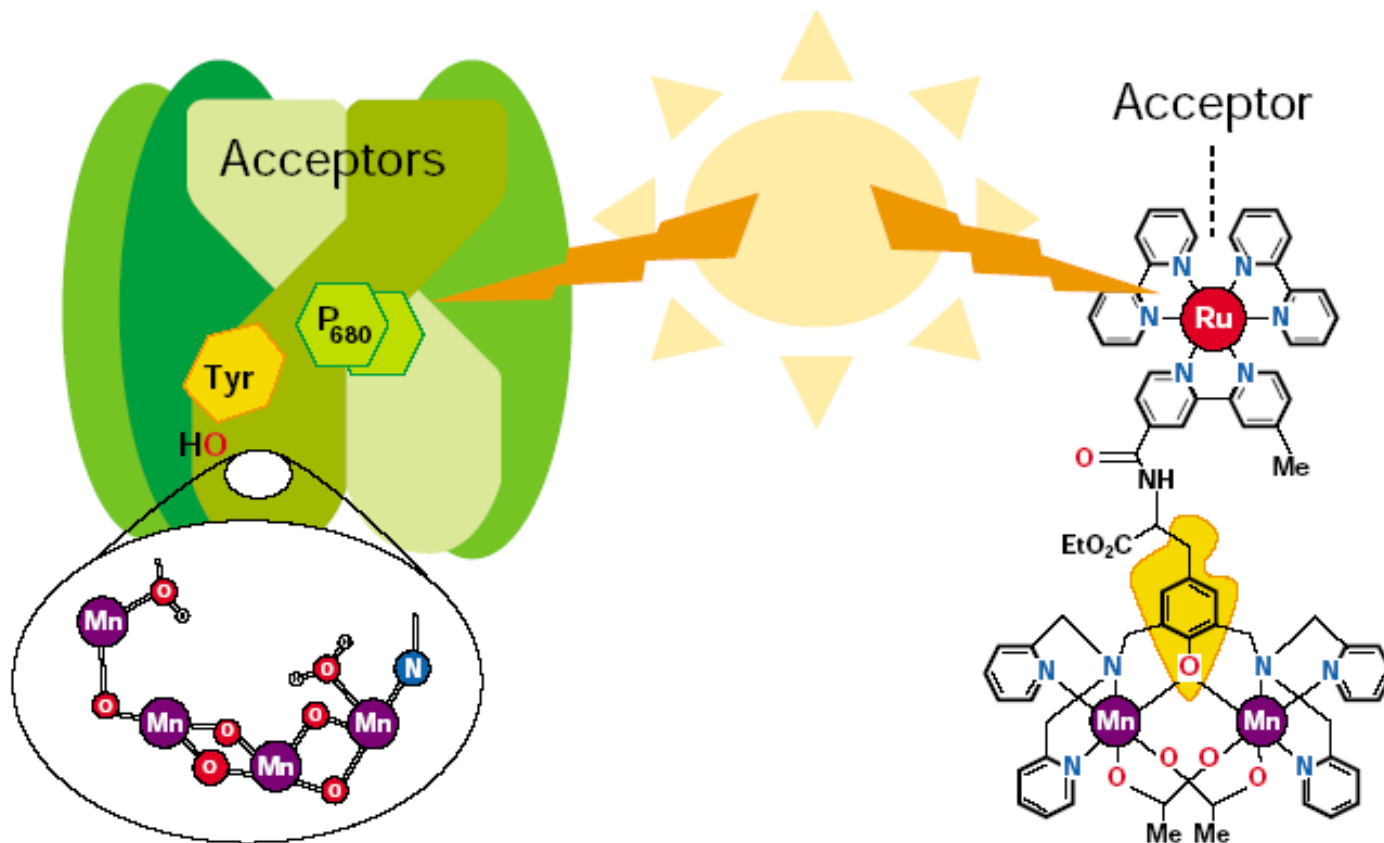
přírodní

umělá

Přírodní vs. umělá fotosyntéza

Ruthenium tris-bipyridyl:

Tyrosin:

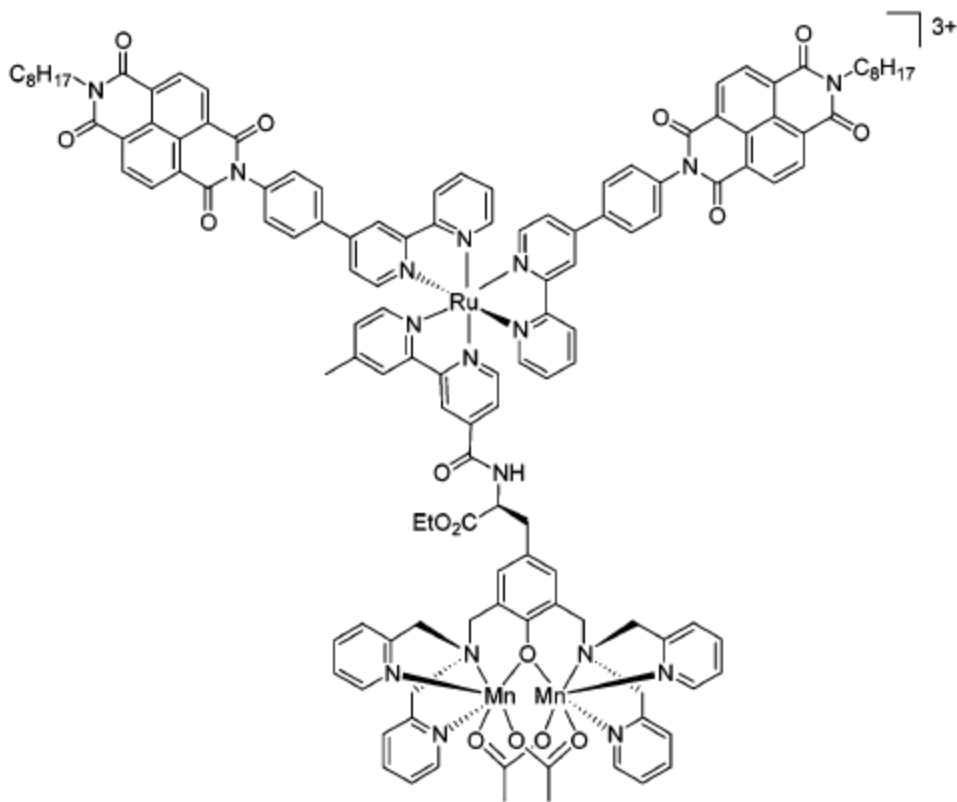
Manganový komplex:

Akceptor:

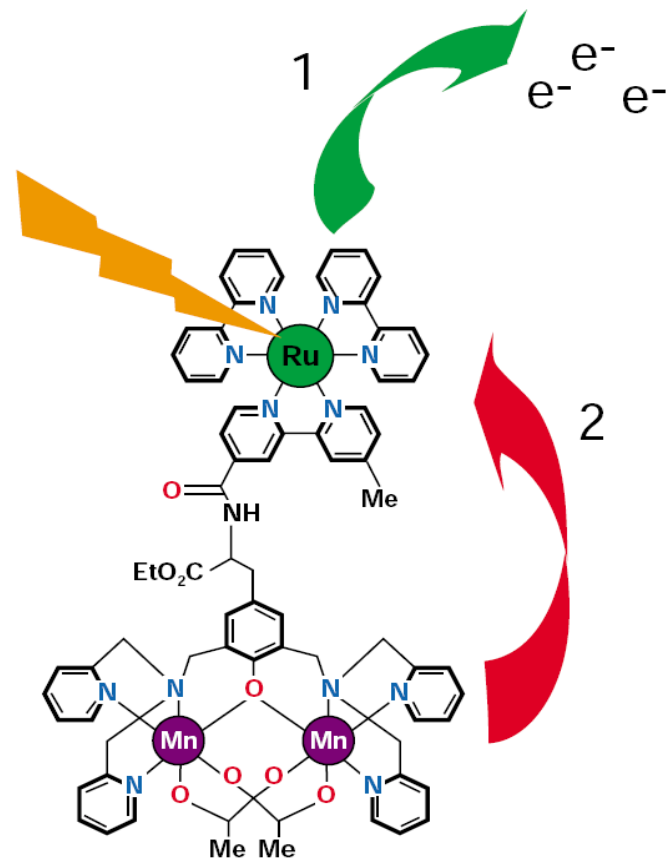
primární donor, fotochemicky stabilní,
snadno chemicky modifikovatelný
intermediální přenašeč elektronu
oxidace vody
např. TiO₂

Zdroj: Swedish Consortium for Artificial Photosynthesis

Modely umělého reakčního centra

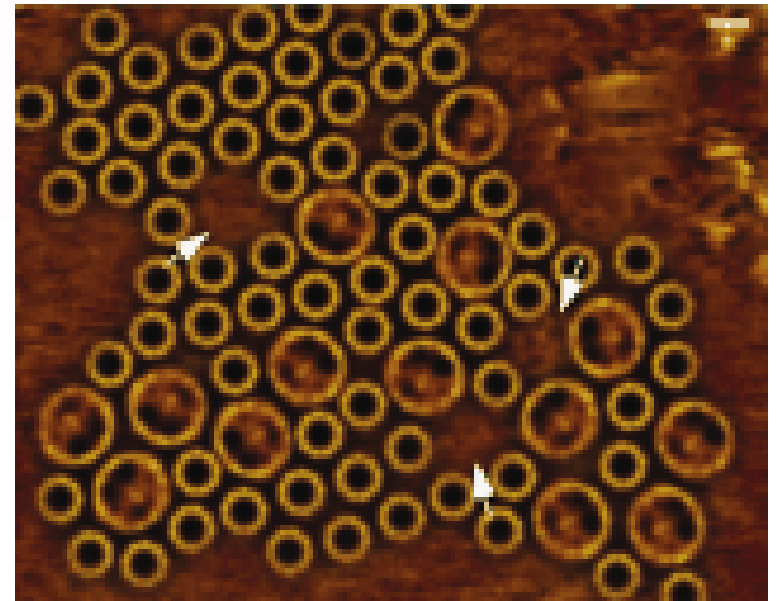
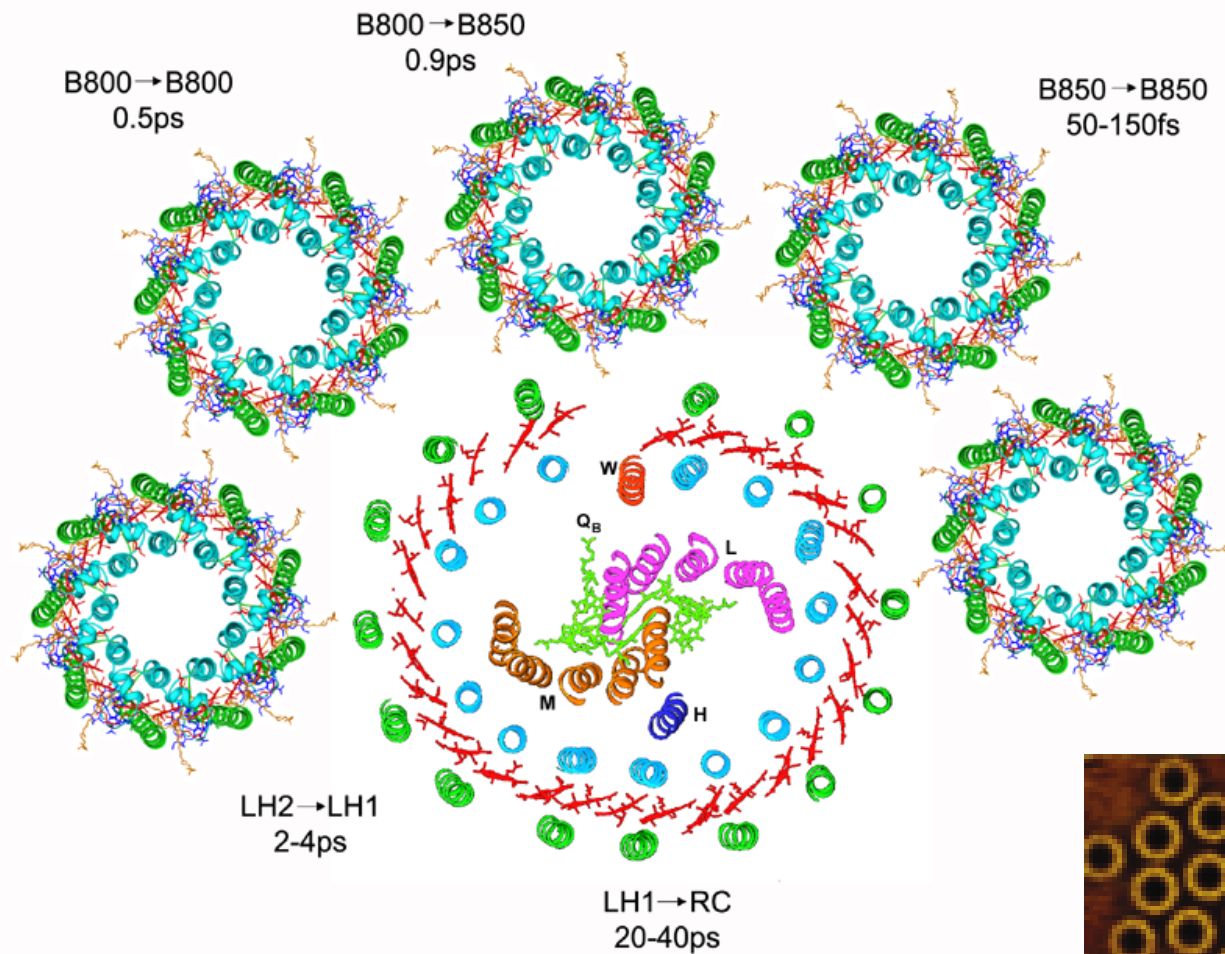
Borgstrom, JACS 2005

Huang, JACS 2002

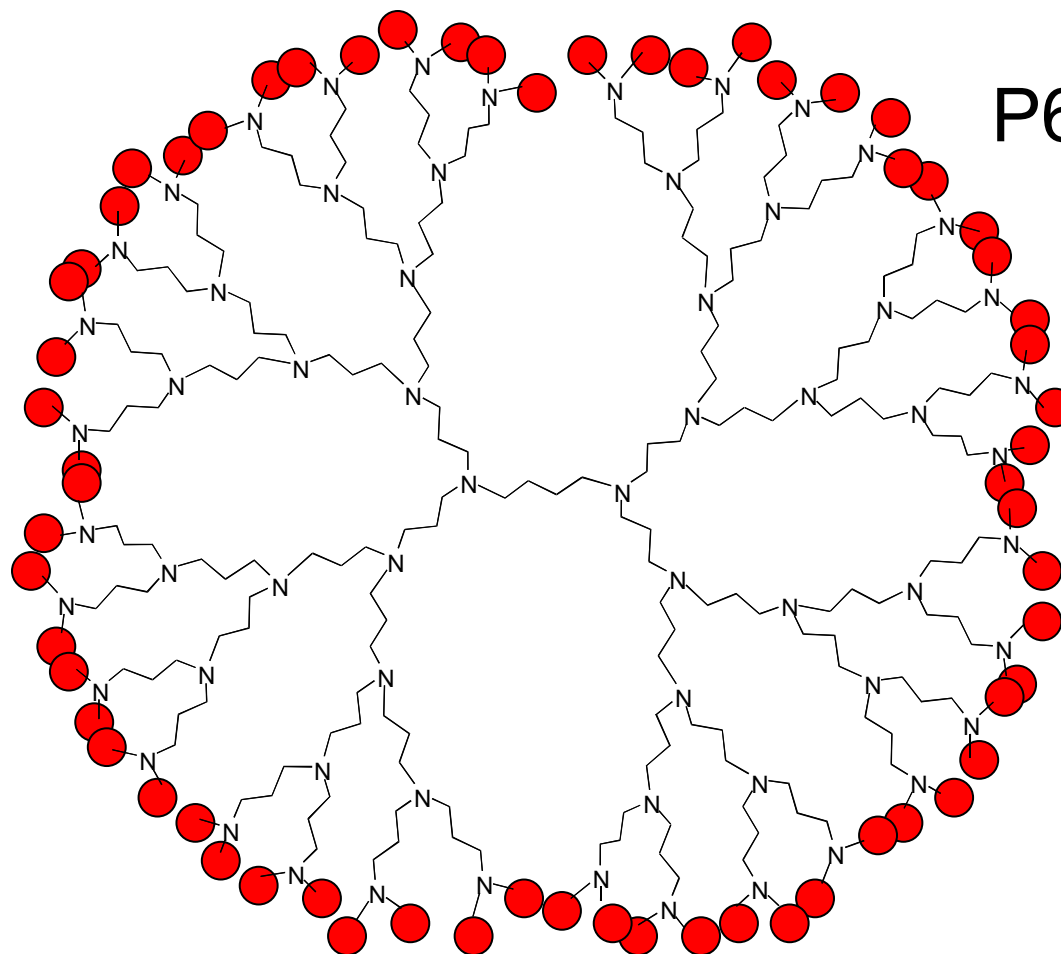
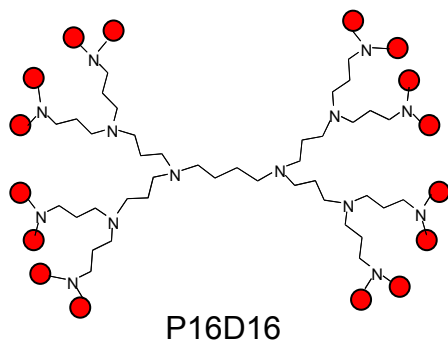
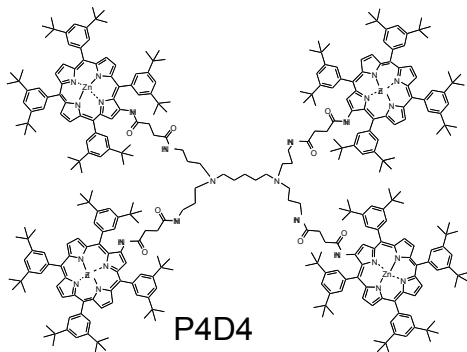
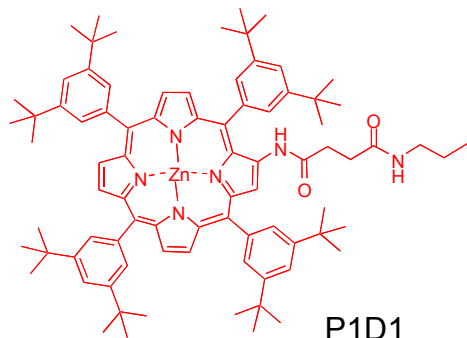
**Zatím neexistuje systém
schopný účinného štěpení vody pomocí světla**

Purpurové baktérie

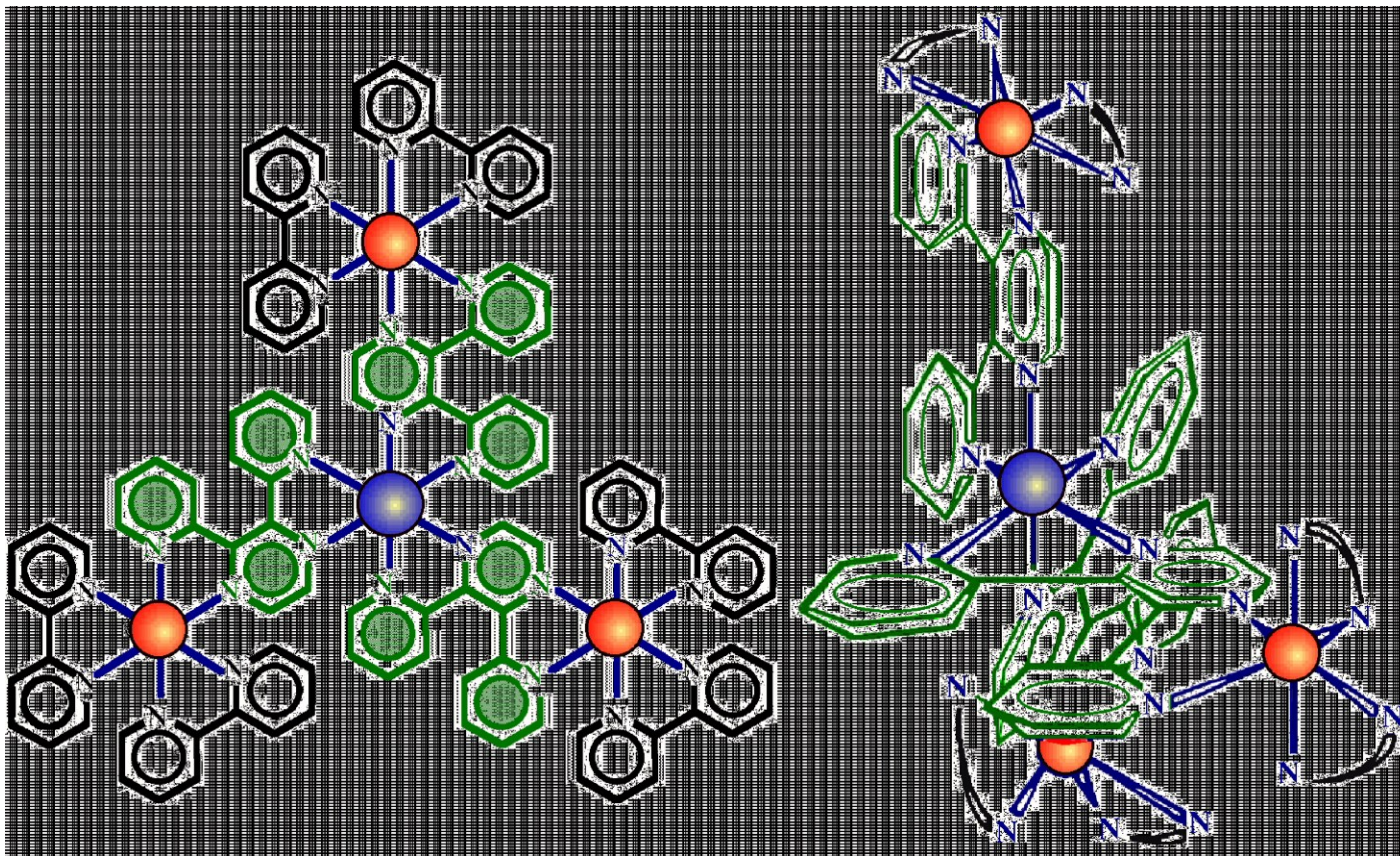
Umělé anténní systémy

Porfyrinové dendrimery
Abs. 400-450, 520-630
Velký účinný průřez

Umělé anténní systémy

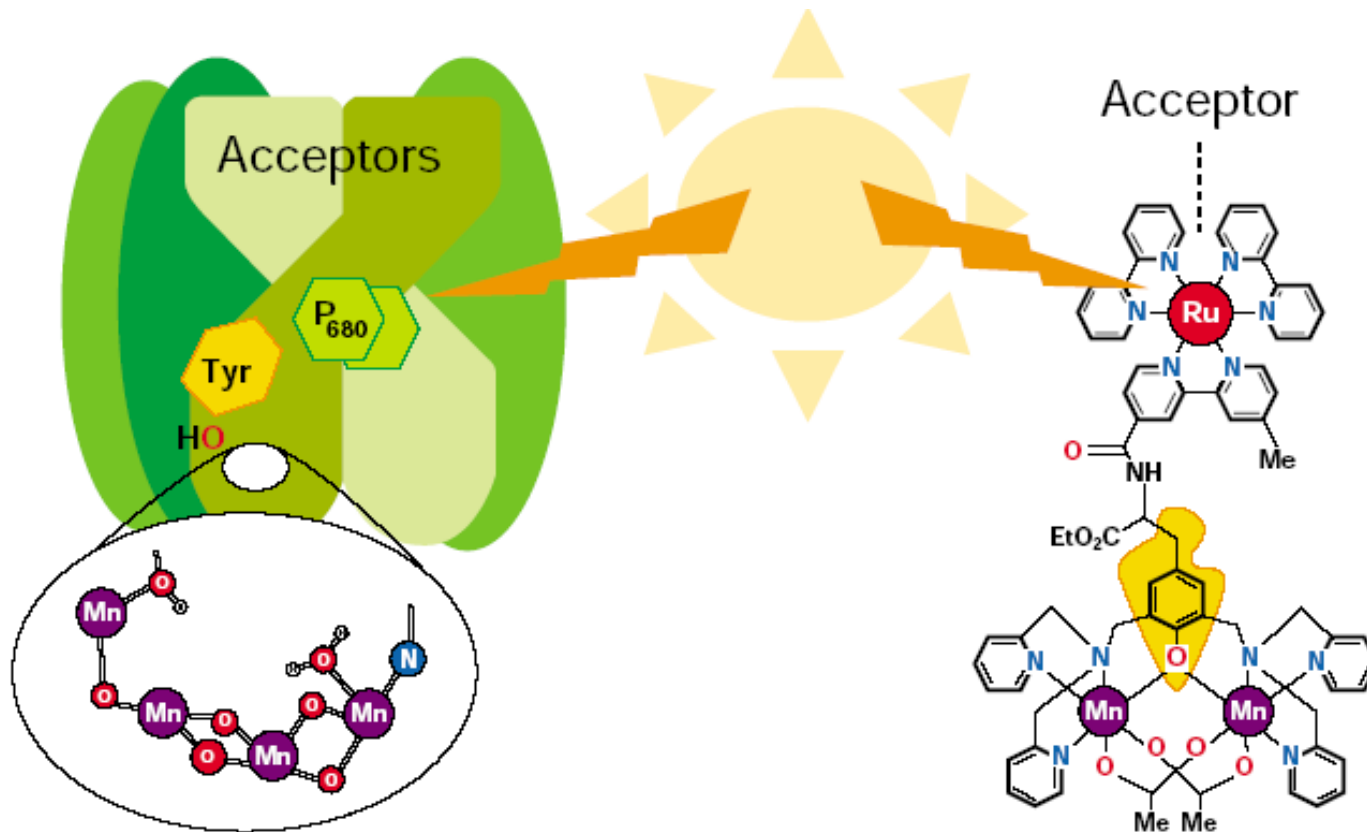
Komplexy přechodových kovů (Ru, Os)

Abs. 400-700 nm

Nízký účinný průřez, rychlý přenos energie

Sebastiano Campagna, University of Messina

Funkční problémy

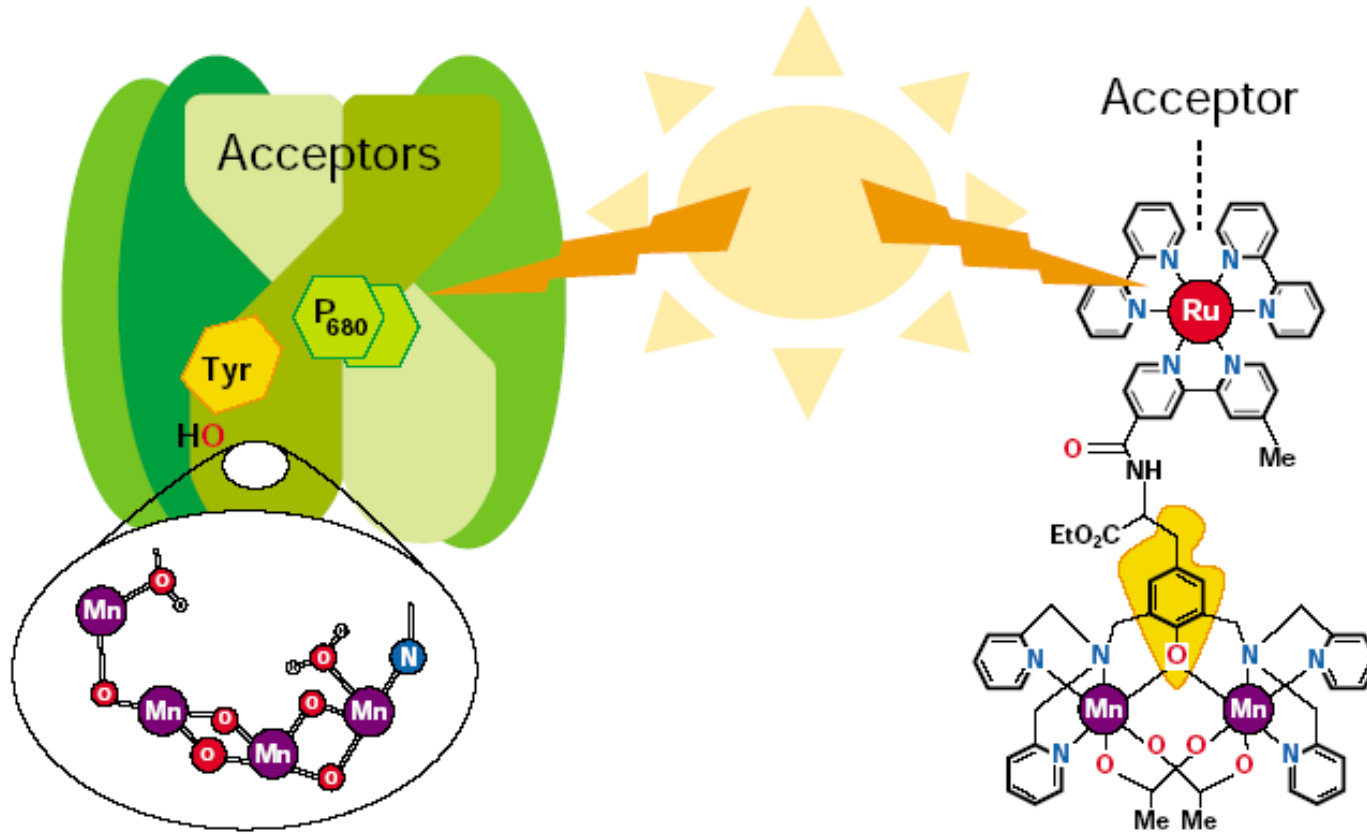
Problém struktury

Přítomnost proteinu jako nosné struktury zabraňuje tvorbě izomerů a konformerů

Možné řešení

Fixace umělých komplexů na pevné podložky nebo do nanotrubic

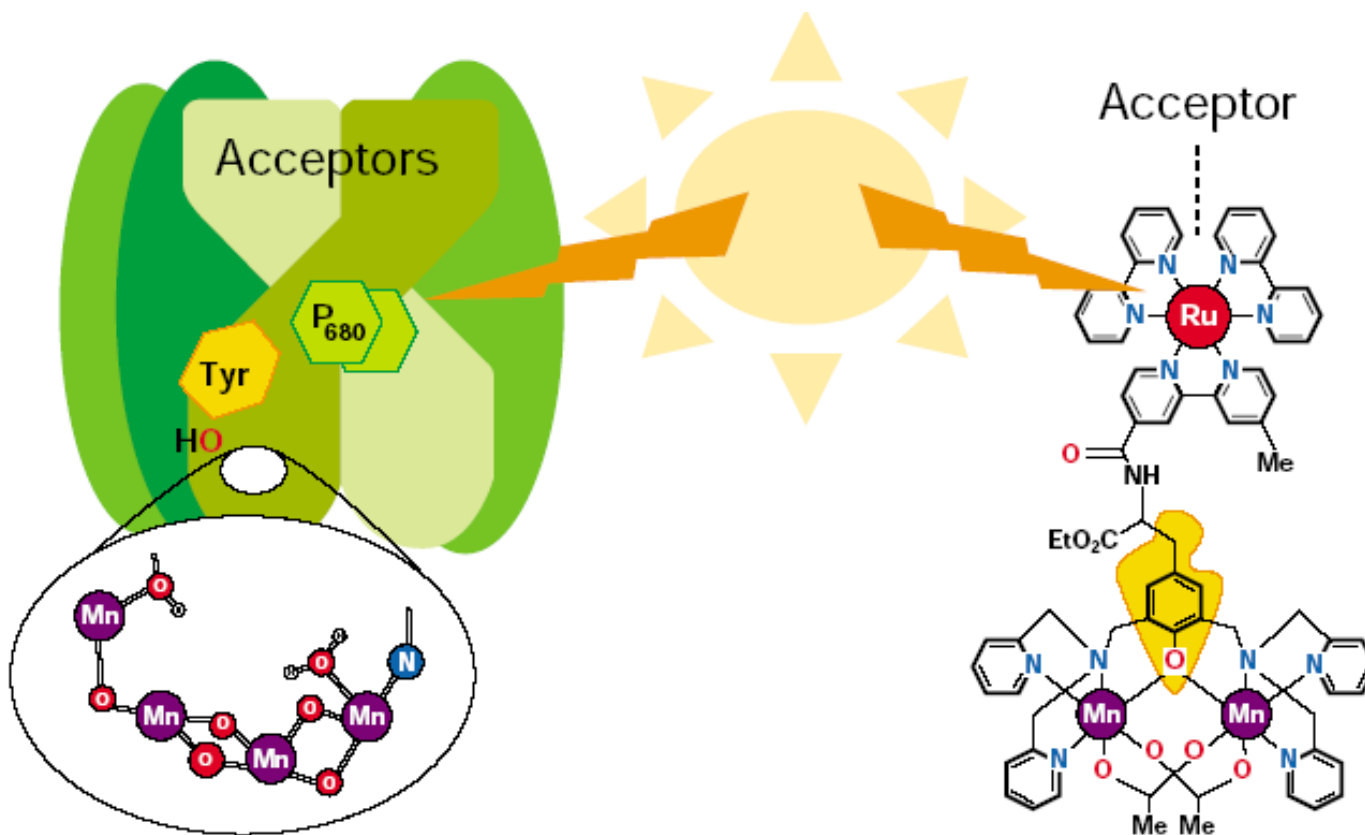
Funkční problémy

Problém znalostí

Některé funkční a strukturní detaily přírodních systémů stále neznáme

Funkční problémy

Problém účinnosti

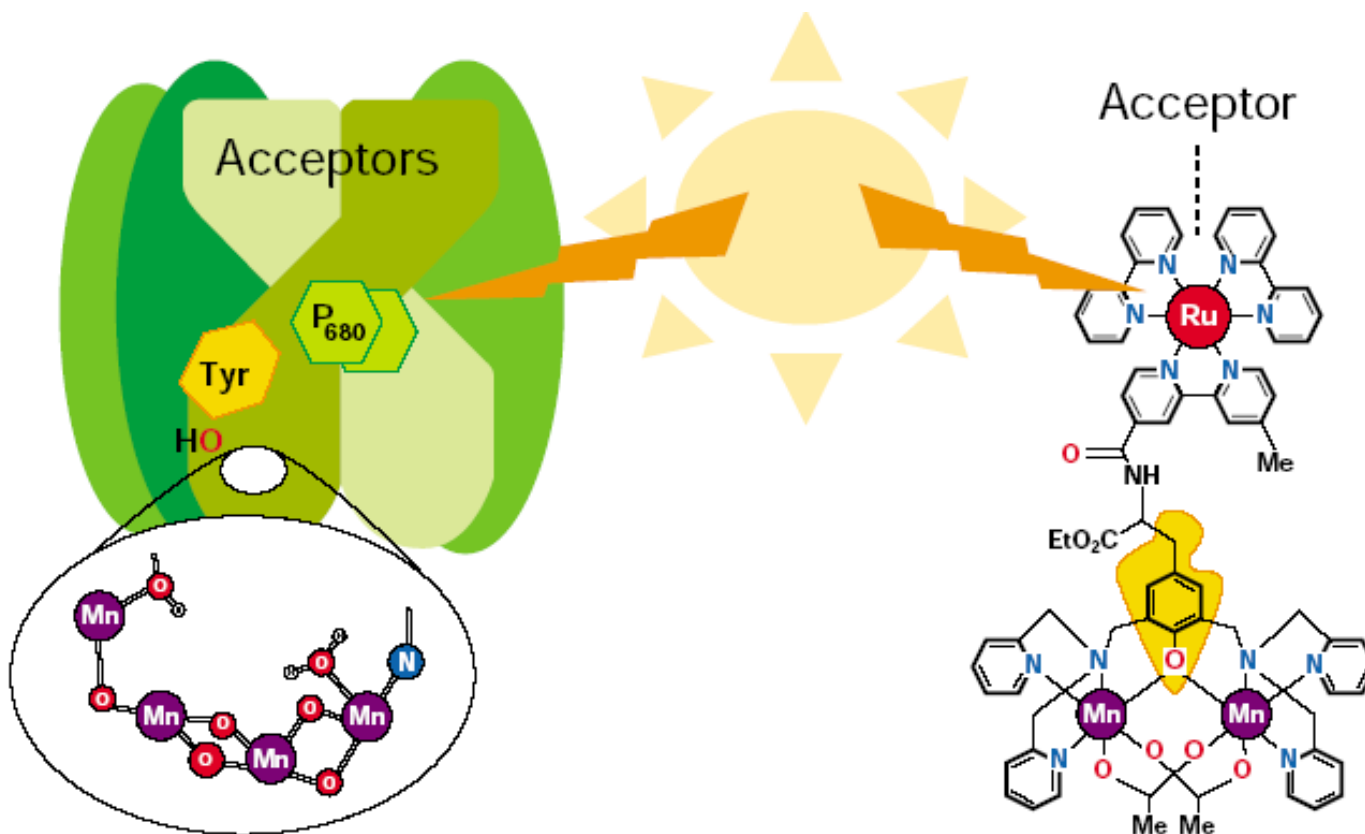
Reakce na umělých komplexech jsou výrazně pomalejší což vede k nízké účinnosti

Možné řešení

Další výzkum v oblasti fyzikální chemie, elektrochemie, organické syntézy...

Funkční problémy

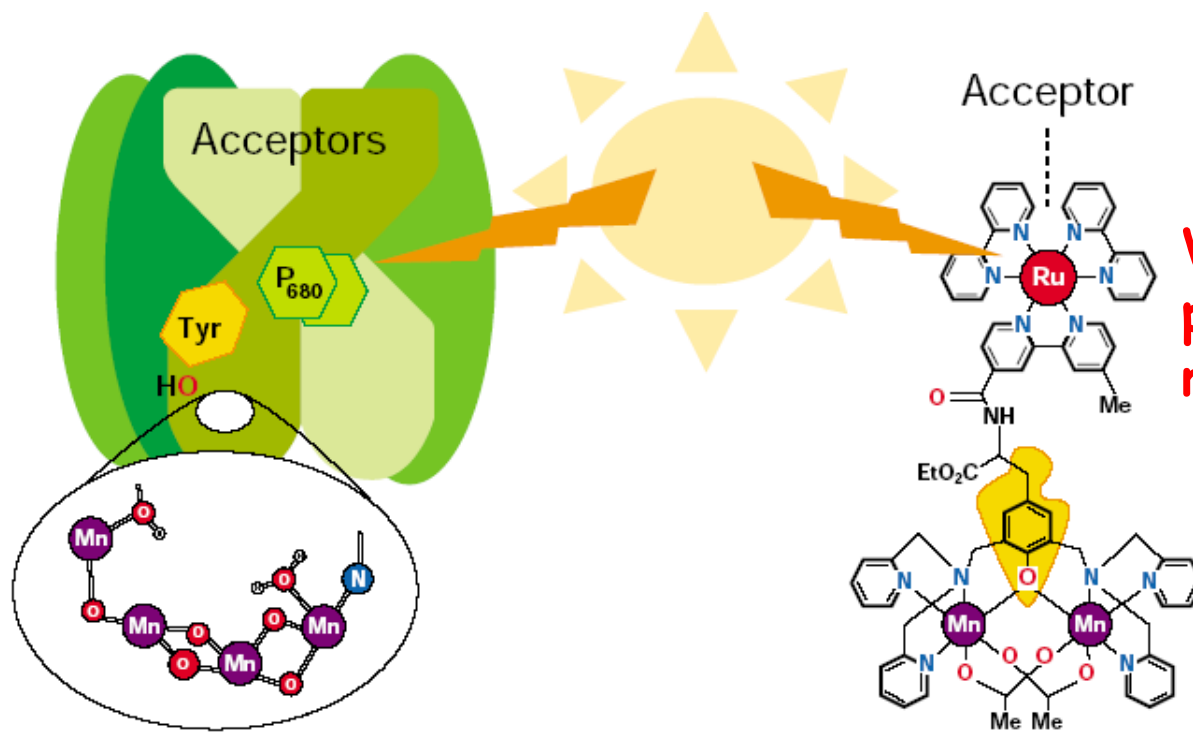

Problém konektivity

Současné semifunkční modely reakčních center a antén jsou nepropojitelné, jelikož nejnižší energetický stav umělých anténních komplexů je příliš nízko

Umělá fotosyntéza

Výborná myšlenka, která má potenciál
zajistit čistý a obnovitelný zdroj energie

Výsledky dosažené v
poslední době =
realizace (snad) možná

Cesta k plně funkční umělé fotosyntéze bude dlouhá